

# BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam

Szubotica, VASÁRNAP 1925 május 31.

146. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben  
Telefon szám: Kiadóhivatal 8-58. . Szerkesztőség 5-10

Előfizetési ár negyedévre 135 dinár

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia-Foncière-palota)  
Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Lelbach-palota)

## Igazság és babona

Londoni jelentés alapján mai lapunkban hirt adtunk arról, hogy az angol mérnökök szövetsége a gőzgéppel való utasszállítás százéves jubileumának megünneplésére nagyszabású program összeállításán fáradozik. Az ünnepeken valamennyi civilizált állam képviselője jelen lesz. Az ünnepek színhelye Stockton és Darlington lesz, az első vonat ugyanis e két város közötti utat tette meg először.

Nem vállalkozunk arra, hogy most mérjük fel a száz év előtti eseménynek — ki látott akkor esemény a cirkuszi mutatványban? — közgazdasági jelentőségét s a világtörténelem fejlődésére tett hatását. Vonat nélkül még mindig középkorban élnénk. Az a szikra, amelyik az első gép kürtőjéből fölszállt, jobban világította meg a fejlődés útját, mint addig az emberi tudomány minden fénye és világozása.

Most csak arra akarunk emlékeztetni egy-két kirívó példával, hogy hogyan fogadták a kortársak az első vasutépítési terveket. Hogy a fuvarosok kasztja az egész világon tiltakozott e destruktív találmány alkalmazása ellen, mely existenciájukat s e tisztas ipar jövőjét pusztulással fenyegette, azt a gyakori hivatkozás már bevitte a köztudatba. De a müncheni orvosgyelet is tiltakozott a vasutépítés ellen. Szigorú szakszerűséggel, a legexaktabb módszerrel kimutatták, hogy a vasuti síneket a pálya mindkét oldalán magas fallal kell körülvénni, mert a vonat sebessége mindenkit el fog szédíteni, aki ránéz, kimutatták, bizonyos betegségekre hajlamos emberek életük kockázatása nélkül különben sem ülhetnek a vonatra, egyébként az egész találmány kivihetetlen, mert a vonatnak a levegővel való surlódása a vonatot, ha éghető anyagból készül, meg fogja gyújtani, ha pedig éghetetlen anyagból állítják össze, izzóvá fogja tenni, úgy, hogy a benne történő kockázás így is, amúgy is, lehetetlen lesz.

Mivé lett e találmány és mivé lettek azok a kifogások? Ma csak csöndes derűt fakasztanak ezek az aggodalmak, melyek pedig komoly tanulságok levonására is alkalmasak. Minden új gondolat, minden új követelés, minden új ígéret elé a megszokottság s a megszokottsághoz fűződő érdekek még szakadékokat vonnak. Minden új hitnek a babonák dzsungeljén kell keresztülmenni magát. A müncheni orvosgyelet tiltakozásának is tapsoltak a kortársak. Amíg az új gondolat nem győzedelmeskedik, mindíg maradásig

babonájának lesz igaza. Az új gondolatnak a babonával való viaskodásán keresztül vezet a történelmi fejlődés útja.

A vasut diadalmasan és hódítóan terjedt el s a legtávolabbi világrészeket hozzák testvéri közelségbe az ölelő sínek, hová lettek, akik haláltól, betegségtől és ájulástól feltették embertársait. A vasut győzedelmeskedett az elmaradottság felett, de hány gondolat, követelés, ígéret dőngeti ma is hiába a megvalósulás kapuit s hány babonát, közhívet, közvéleményt fogadnak ma olyan tisztelettel és engedelmességgel, mint amilyennel igaznak, sőt vitathatatlannak tartották a kortársak a müncheni orvosgyelet megbélyegző véleményét. A vasut diadalmasodott, mert minden tiltakozás ellenére lefektették a síneket s elindították

rajta a gőzgépeket, de hány gondolatnak, ígéretnek születését akadályozza meg végleg a sötétség.

Az is babona, hogy a magyar nyelv ápolása, a magyar nyelvhez való ragaszkodás sértheti az állam érdekét, az is babona, hogy a nemzeti egyenjogúsítás és a polgári egyenlőség megvalósítása gyöngíti az állam egységét. Csak babona láthat veszedelmet magyar könyvben, magyar írásban, magyar előadásban. E jön még az az idő is, amikor a mai nacionalista jelszavakat s a falusi kisbírák által gyakorolt nemzetvédelmet épen olyan csodálkozó kétkedéssel fogják olvasni, mint ahogy ma a müncheni orvosgyelet vasutak ellen tiltakozó határozatát fogadja az utazás hasznát, szépségét, boldogságát élvező emberiség.

## A kormány beterjesztette a költségvetést

**A kiadások is és a bevételek is 11.910.000,000 dinárra vannak előirányozva — A parlament folytatta a földműveshitelek feletti vitát — Radics Pavle újra tárgyal a miniszterelnökkel**

Beogradból jelentik: A politikai körök figyelmé szombaton Pasics miniszterelnöknek Radics Pavleval folytatott tanácskozásai felé fordult. A tanácskozások után a Radics-pártban az optimizmus szemmelláthatólag növekedett, bár, mint jól értésült körök állítják, érdemleges megegyezés még semmi tekintetben sem jött létre. A két pártvezér tárgyalása első sorban a vitás Radics-párti mandátumok igazolása körül forgott, ezenkívül szóba kerültek a megegyezés általános irányelvei, valamint a horvátoknak a horvátországi közigazgatási ténykedésekkel szemben felmerült panaszai is.

A helyzet egyébként továbbra is épen olyan tisztázatlan, mint eddig volt, különösen azonban a két kormányzó pártnak egymáshoz való viszonya látszik rendezetlennek. Pribicsevicsék ugyan sajtójuk útján azt a látszatot igyekeznek fentartani, hogy a nemzeti blokk teljesen egységes, másrészt azonban rendkívül éles kampányt folytatnak a Radics-párttal való megegyezés ellen ugyanakkor, amikor a radikális sajtó a horvátokkal való megbékülés mellett ír, ami nyilvánvaló jele annak, hogy Pribicsevicsék helyzete a kormányban nem a legszilárdabb. A független demokráta vasárnap az Orjuna bevonásával nagy tüntetést fognak Beogradban rendezni, hogy ezzel a hangulatot a nacionalista blokkal szemben megjavítsák. A tüntetésre az ország különböző ré-

szeiből az Orjunának számos egyenruhás csoportja már szombaton megérkezett Beogradba.

Szombaton délután a politikai élet teljesen csendes volt, mert a képviselők nagyrésze az ünnepekre kerületébe utazott. Az ünnepek alatt a szkupstina sem tart ülést, a bizottságok pedig már szombaton sem dolgoztak, a jövő hétre mindamelllett nagyon érdekes politikai eseményeket várnak Beogradban.

### A parlament ülése

A parlament szombati ülésén folytatták a földműveshitelekéről szóló törvényjavaslat tárgyalását, amely most már nyugodtabb mederben halad, mint az első napokban. A vita egyébként csak nagyon lassan halad előre, mert egy ülésen alig jut sor kettőnél több szónokra, viszont már eddig is elég sok szónok iratkozott fel, úgy, hogy nem lehet előre látni, mikor fog a vita véget érni.

Az ülést délelőtt tíz órakor nyitotta meg az elnök, aki napirend előtt bejelentette, hogy a pénzügyminiszter beterjesztette az 1925-26. évi költségvetési javaslatot. A javaslatához a pénzügyminiszter a következő szövegű levelet mellékelte:

„Az alkotmány 78. és 113. szakasza, valamint Ofelsége a királytól 1925. évi május 26-án nyert felhatalmazás és a minisztertanács május 25-iki határozata alapján van szerencsém a parlamentnek határozathozatalra beterjeszteni az állami bevételekről és ki-

adásokról szóló és az 1925-26. költségvetési évre szóló költségvetést a pénzügyi törvénnyel együtt. A költségvetésben a kiadások végösszege 11.910.000.000 dinár és ugyanennyi a bevételek végösszege is.”

A további bejelentések során felolvasták Vesjenjak és társai interpellációját a pénzügy, kereskedelemügy- és földművelésügyi miniszterekhez a termény és átlakivitel ügyében. Bejelentette továbbá az elnök, hogy a belügyminisztertől kapott értesítés szerint a belügyminiszter akkor fog felelni Zsanicsnak a horvátországi városi és községi előljáróságok felosztására vonatkozó kérdésére, ha a szükséges adatokat beszerezte.

Ezután áttértek a napirenden levő földműveshitelekéről szóló törvényjavaslat vitájára. Moskovljevic földművespárti képviselő két órás szakszerű beszédben bírálta a javaslatot és különösen olyan szempontból bírálta élesen, hogy a most fennálló nagy kiterjedésű földműveszövetkezeteket a javaslat ahelyett, hogy felkarolná, elnyomja.

Demetrovics Juraj független demokráta vette ezután védelmébe a javaslatot, majd utána az elnök Ajanovics muzulmán képviselőt hívta fel szólásra, aki azonban nem volt jelen. Az elnök egy órákor berekesztette az ülést és a legközelebbi ülést kedd délelőtt tíz órára tűzte ki.

### Radics Pavle Pasicsnál

Szombat délelőtt végre létrejött a régvárt találkozás Pasics miniszterelnök és Radics Pavle között. Pasics a miniszterelnökségen tíz órákor fogadta a horvát parasztklub elnökét, akivel két teljes órán folytatott tárgyalásokat. A tanácskozás után Radics Pavle kijelentette, hogy a miniszterelnökkel a vizsgálat alatt levő mandátumok igazolásáról és általában a szerb-horvát megegyezésről tárgyal, a részletekről azonban a parasztszervező nem volt hajlandó nyilatkozni.

### Aláírták az igazságügyminiszter elleni vádiratát

A demokráta klub a délelőtt folyamán ülést tartott, amelyen többek közt aláírták az ellenzék által Lukinics Edó igazságügyminiszter ellen elkészített vádiratot. A vád alá helyezési indítványt, amelyet az ellenzék legtöbb tagja aláírt, Pasics Dragutin már be is nyújtotta a parlament elnökségének.

A klub ülésén ezenkívül kijelöltek tagokat abba a bizottságba, amely a washingtoni interparlamentáris unió ülésére utazó jugoszláv delegáció részére dolgozza ki az instrukciókat. A bizottságba



jelölték Marinkovics Voját, Kumanudi Kosztát, Selyerov Szlávót és Radoszavljevics Milost.

### Lemondanak a rendbontással vádolt parlamenti titkárok

A nemzetgyűlés pénteki ülésén, mint jelentették, Moszkovljevics földművespárti képviselő panaszt emelt amiatt, hogy a parlament alelnökei nem vezetnek kellő eréllyel az üléseket és ezáltal lehetővé teszik, hogy a többség terrorizálja az ellenzéki szónokokat. A parlament titkárait pedig Moszkovljevics azzal vádolta, hogy maguk is tevékeny részt vesznek a rendzavarásokban. Trifkovics Márkó elnök kijelentette erre, hogy az elnökség szolidárisan felelős az ülések vezetéséért, egyúttal sajnálkozásának adott kifejezést, ha a tisztikar egyes tagjai valóban résztvettek volna a rendzavarásban.

Az elnöknek ez a válasza nem a legjobb hatást keltette a parlament titkárainál, akik nyíltan elégedetlenkednek amiatt, hogy az elnök nem vette őket kellőképpen védelmébe Moszkovljevics vádjával szemben. Kobaszica Sztjepán és Popovics Toma titkárok ezzel kapcsolatban hír szerint arra kérik, hogy elégedetlenségük jeléül mindketten benyújtják lemondásukat a parlamentben viselt tisztségükről.

### A királyi pár Topolán

Beogradból jelentik: Alekszander király és Mariora királyné szombaton délelőtt tíz órakor elutaztak a szerbiai Topolára. Őfelségeik néhány napot fognak Topolán tölteni és a jövő héten Bledbe utaznak hosszabb nyári üdülésre.

## Arészvénytársasági mérlegek felértékelése

Ankét a kereskedelmi minisztériumban — A minisztériumok képviselői az aranyértékű mérleg ellen — A kormány két és félszeres, az ipari érdekeltség tízszeres felértékelés mellett van

A kereskedelmi minisztériumban a részvénytársasági mérlegek felértékelése ügyében nagyfontosságú megbeszélések voltak, amelyekben a kereskedelmi miniszter megbízásából dr. Radoszavljevics osztályfőnök elnökölt és azon résztvettek: Sztolanovics József, az állami egyenes adók vezérigazgatója, dr. Nedeljkovics Milán, a postatakarékpénztár vezérigazgatója, dr. Windisev, a szlovéniai gyáriparosok szövetségének főtitkára, dr. Brezigar, a szövetségnek titkára, dr. Pless, a ljubljani kereskedelmi kamara titkára, dr. Gregorics, a gyáriparosok országos szövetségének beogradi főtitkára, dr. Koszics Mirkó egyetemi tanár, a noviszadi kereskedelmi és iparkamara főtitkára, dr. Pavlovics, a vajdasági bankok szövetségének főtitkára, dr. Jelavics, a szarajevói és Sirovatka, az oszijekai kereskedelmi kamara főtitkárai és mások.

Az értekezlet célja annak az elvi kérdésnek eldöntése volt, hogy a részvénytársaságok mérlegei felértékeltesenek-e vagy sem?

A kereskedelmi minisztérium 1919-ben rendeletet adott ki, amely a részvénytársaságokat tiltja a mérlegek felértékelésétől és így a részvénytökeket — ha koronáról dinárra írták át — nem fejezik ki a mai helyzetnek megfelelő való értéket.

Egyedül Szlovéniában és Dalmáciában, ahol az osztrák törvények a mértékadó, vitték keresztül az osztrák törvények rendelkezéseinek megfelelő felértékelést.

A kereskedelmi minisztérium is belátta a felértékelés szükségességét. A pénzügyminisztérium az adózás szempontjából ellene van az erős felértékelésnek, mert minél kisebb értékekkel szerepelnek a mérlegben a vagyontételek, annál nagyobb jövedelmezőség mutatható ki

és annál nagyobbak az adók.

A felértékelést különösen négy szempontból kívánja az ipari érdekeltség.

1. A hitelképesség miatt. A külföld a vagyont kizárólag a mérlegből állapítja meg és minél kisebb számokkal szerepelnek a vagyontételek a mérlegben, annál kisebb a cég hitelképessége is.

2. A berendezést és gépeket az ipar a jelenlegi mérlegértékelés mellett nem írhatja le.

3. Az osztalékpolitika nem vihető helyesen és igazságosan keresztül.

4. A részvények tőzsdei és forgalmi árfolyamára döntő befolyással bír a részvénytöke felértékelése. Mennél nagyobb a vagyon, annál magasabb értékű a részvény árfolyama.

Mind a négy felsorolt szempont a részvénytöke igazságos felértékelését kívánja.

Az értekezlet — kivétel nélkül — a felértékelés szükségességét állapította meg, csak a felértékelés mértéke tekintetében van eltérés.

Az értekezlet egyhangúlag a felértékelés mellett foglalt állást, de általános elvül kimondotta, hogy azok az iparágak vigyék keresztül a valorizálást, amelyek azt magukra nézve előnyösnek tartják.

A pénzügyminisztérium képviselője a mellett érvelt, hogyha az ingatlanokat 15—18-szorosa — ez felel meg a tényleges árviszonyoknak — értékkelik fel, a hozadék oly jelentéktelen százaléknak felel meg, hogy a kincstár adóbevételei erősen meg fognak csappanni.

De más szempontok is befolyásolták a minisztérium képviselőit, hogy a felértékelés csak szűk határok közt történjen meg.

A felértékelésnél természetesen csak

a háborúelőtti ipar jöhet figyelembe. Háborúelőtti ipar pedig uralkodó részben a Száván innen van és ha a mérlegek az egész országban aranyértékekre emeltnének, a Száván innen túlnagy töké volna képviselve és így a külföldi tőke — magától értetődőleg — ideözönlene.

Ezzel szemben a kormány az általános nivellálás elvét vallja és így ellene van az aranyértékre való emelésnek és az értekezleten megjelent képviselők a két és félszeresre való felértékelést kívánják, míg az ipar képviselői legalább a tízszeresre való felértékelést követelik.

Ha a kormány álláspontja győz, akkor a felértékelés csak egy ötöd aranyértékre történik.

Az értekezlet szerint az 1916 január 1-e előtt megalakult részvénytársaságokat kell háborúelőtti részvénytársaságoknak tekinteni, míg a felértékelés az azután alakult társaságokra nem vonatkozik.

Nehézséget okoz annak megállapítása, hogy a felértékelést vagyonból mennyi legyen az alaptőke? Az értekezlet azon a véleményen volt, hogy az alaptőke a felértékelést vagyon háromnegyed részét tegye ki, míg a fennmaradt egy negyed rész, mint a részvénytársaság valorizációs alapja kezeltesse.

Másik nehézség a felértékelést vagyonnak a könyvekben való keresztültittele. A felértékelés folytán előállott értékszaporulatot a pénzügyminisztérium jövedelemnek kívánja tekinteni és eszerint megadóztatni. Az ipar képviselői szerint ez az értékszaporulat semmiesetre sem jövedelem, hanem vagyonszaporulat és így könyvelendő el. Végül is abban történt megállapodás, hogy a felértékelés folytán az eddigi részvények kieseríthetnek magasabb összegű részvényekre és az új részvények után igen mérsékelt illeték lesz fizetendő.

A minisztériumok képviselői kijelentették, hogy a felértékelést és annak mérvét tárgyaló törvény augusztus 25—26. körül a benyújtandó tizenkettedekről szóló törvények keretében kerül a nemzetgyűlés elé.

## Az idealista

Irla: Szegedi István

Szvoboda vezérigazgató ur felől az utóbi időben nagyon megváltozott az előkelő kartársak véleménye. Kétségtelenül, ma is kiváló tulajdonságokkal felruházott férfinak tartották, de ha beszéltek róla — és Szvoboda sokkalta tekintélyesebb valaki volt, semhogy sokat ne beszéltek volna felőle, — az arcokra nem ült ki már az a feltétlen tisztelet és korlátlan elismerés, mint a korábbi esztendőben.

Végül is, a vezérek doyenje, a kegyelmes ur, kényelmes klubfoteljében hátradőlve, legbizalmasabb körben kimondta azt a szót, amely hosszabb idő óta ott kerengett Szvoboda feje körül, nagyon alkalmasan arra, hogy megtépázza néhez munkával szerzett vezérigazgatói nimbuszát.

— Hiába, — szölt a kegyelmes a végtelen szomorúság kifejezésével arcán, — ki kell mondanom, ami már régen nyomja a szívemet. Szvoboda, a mi kedves Szvobodánk, nem a régi többé. Azt kell hinni, hogy ez az ember idealista.

A kiváló vezérek valamennyien egyet éreztek Szvoboda elbírálásánál, csak épen nevet nem tudtak adni a lappangó kifogásnak. Ahogy a döntő szót a kegyelmes ur kimondta, megkönnyebülten ujjongott fel a néhány szigorúan bizalmas vezéri kebel.

Ezzel a Szvoboda-ügy döntő fázisa el volt intézve. Az Általános Különleges Alkalmi Takarékpénztár R.-T., a Szvoboda bankja, amelyik nagyon kemény dió volt mindaddig, megpuhult, háttérbe szorult. Azt most már meg lehetett kerülni, annak elébe lehetett vágni, le lehetett gázolni. Egy bank, amelyiknek a vezérigazgatója egy idealista! Hiszen az nem komoly intézet, annak ugyan a jövőben sok szava nem lehet a piacon.

A vezérek lassan, óvatosan elszéd-

tek a kegyelmes ur mellől. Azután óvatossan, de gyorsan lesiklottak autóikhoz, vágatva hazasurrantak, hogy megtegyék azokat az intézkedéseket, amelyek az előállott új gazdasági helyzet folytán szükségessé váltak.

Öt perccel a döntő kijelentés után a kegyelmes ur egyedül maradt a karoszkékben. Mumia-arcából óvatosan körüljárta tekintetét az üres szobában. Mikor látta, hogy magára hagyták, jóízűen mosolygott.

Ő már huszonnégy órával korábban megtette ezeket az intézkedéseket.

Szvoboda otthon ült a könyvtárszobájában, csöndesen figyelte szivarja finom füstjét. Ez a könyvtárszoba látványosság volt a maga nemében. Amennyire megrakva könyvekkel, csupán az egyik fal jutott a közgazdasági műveknek, három fal teljes teli szépirodalommal. Az új és legújabb írók is helyet találtak itten, ezektől irag Szvoboda vásárolta meg első kiadmányait, még amugy nyomdafestékszaguan, közvetlenül a szerzőktől, legendásan bőkezű áron.

Szvoboda a könyvtárszobában ült és egy másik lakásra gondolt, amely nem kevésbé volt híres, mint a könyvtár. Ez külön kis lakás volt, a nyolcadik kerületben, finom kis palota, egy híres művésznek szentelve és ajándékozva. Köztudomású volt azonban, hogy Szvoboda soha a lábát be nem tette ebbe a palotába. Ő ezzel csak a művészet iránti hódolatát akarta kifejezni.

A saját palotájának termei teljedtek voltak képekkel. Csupa új kép, első kézből a festőtől vásárolva és egy-egy ilyen vásár után soha művész elégtelennül nem távozott a Szvoboda-palotából. Szobor is akadt jónéhány és a butorokon és falakon a moder n iparművészet mindenfajta termékei.

Valóban, a kegyelmes urnak volt valami igaza. Szvoboda, idealista volt, az

kétségtelen. Ő maga is ilyesmire gondolhatott, mert olyan könnyű szívvel kergette szivarja füstjét, mintha egy kőbor költő tétlen élete állana mögötte, nem pedig az a velőtkiszívó hajsza, amivel ezt a szörnyű vagyont összekaparta.

Sós ur, az Általános Különleges Alkalmi Takarékpénztár főpénztárosa harminc éven át mintaképe volt a pontos és megbízható hivatalnokoknak. Ötvenéves korára azonban egy kicsit megbolondult. Mondják, hogy ez a férfakkal vagy husz, vagy ötvenéves korukban szokott megtörténni. Mindenesetre az a jobbik eset, husz éves korban átesni rajta. Amint ezt Sós ur esete is bizonyítja. Husz éves korában legfeljebb a bélyegkasszába lett volna alkalma belenyulni és a kedves édesanyja megfelelő pofonok alkalmazása után másnap pótolja a kedves csemetét, mint Sós ur, mélyebb örvények lesik a sikkasztási lehetőségek tengerén. Sós ur nyakig merült egy ilyen örvénybe s a meglepő rovincsolás kétmilliárdnyi hiányt állapított meg.

Sós ur egy percig sem tagadott s jelenleg nyárfalevélserűen tárog Szvoboda vezérigazgató ur előtt. Védekezésének gyupontja, hogy családja visszafizeti az okozott kárt.

Sós ur családja igen tekintélyes és gazdag, Sós ur előadásának megvan az alapja s a bankban. — Szvoboda vezérigazgató idealista jellemét ismerve, — bizonyosra veszik, hogy az ügy hullámai egy békés kiegyezés keretében elsimulnak.

Ezek az optimisták csalódtak. Szvoboda vezérigazgató máskor derűs tekintete jéggé fagyva mered Sós urra és szenvtelen hangon jelenti ki:

— A kártérítési igényt majd bejelentem a büntetőperben. A feljelentést ön ellen megtettem, önt a másik szobában már várják a detektívek.

Sós ur térdreborul, családját, gyermekeit emlegeti, de nincs irgalom. Öt perc

mulva a szomorú autó már elindul a rendőrség felé.

A klubban nagy érdekességű l'hombre-játék folyik, amelyben a kegyelmes ur és Szvoboda is részt vesznek. Itt mindenki tud a sikkasztásról, de Szvoboda jelenlétében senkinek beszél róla. Azt is tudják, hogy Szvoboda megtette a feljelentést, de bizonyosra veszik, hogy vizsgálja fogja vonni. Hát hogyan vonná vizsgálja, hiszen Szvoboda egy idealista! Javában folyik a játék. Egyszerre valaki, — az Általános Különleges Alkalmi Takarékek egyik főtisztviselője, — felrántja az ajtót és mély tisztelettel, de az igazalomtól kissé hangosan jelenti Szvobodának:

— Méltóságos uram! A Sós a rendőrségen leugrott a második emeletről és szörnyethalt.

Minden szem Szvobodára szegeződik. Na, az idealista, most bizonyosan ajulódozni fog.

Szvoboda azonban higgadtan csak ennyit mond:

— Köszönöm a jelentést, cégjegyző ur. A hünyös elvette büntetését.

Majd a kegyelmes ur felé fordul:

— Azt hiszem, kegyelmesem, te osztasz.

— Mindenki megdermedt a bámulattól, a kegyelmes is, egy pillanatra, de aztán kivieszi az óráját, ránéz és mentegőzik:

— Ne haragudjatok. Most jut eszembe, hogy fontos dolgom van. A játékot holnap folytatjuk.

Apró lépteivel, a kegyelmes sürgősen távozik.

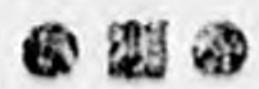
Utána a többi méltóság is.

Hiszen ez a Szvoboda nem is idealista. A bankja erős és félelmes intézet.

Az egész ideig kampányt meg kell változtatni. Gyorsan, intézkedni, intézkedni. Az Általános Különleges Alkalmi Takarékpénztár azonban az üzleti év végén még így is százmilliárddal emelte fel az alaptőkéjét.



## KISEBBSÉGI ÉLET



A lengyelországi németek országos kongresszust tartottak Kattowitzben. A kongresszus főszónoka Naumann képviselő volt, aki a lengyelországi német kisebbség helyzetét ismertette.

— Az erőnk tudata — mondotta — és a világ németjeinek szolidaritása legyen az eszme, ami vezessen bennünket. Németországban a lakosság öt százaléka volt mindössze a kisebbség és mégis nagy területeket és sok millió németet kellett elvesztenie. Az új államokban ezzel szemben harminc és még több százaléknyi kisebbségi nép él. A kisebbségek kulturális önrendelkezési joga, iskoláinak szabad kormányzása ma is nyílt kérdések. A megoldás azonban jön, mert jönnie kell, úgy itt, mint mindenütt. Észtország megadta kisebbségeinek a teljes kulturális autonómiát. Lettország ugyanezen az uton van. Lengyelország sem fog tehát a gondolat elől elzárkózhatni, ha egy ideig még meg is fogja kísérelni, hogy erőszakkal zárja ki őket a polgárjogokból.

\*

A balázsfalvi román metropolita, Suciú a magánoktatásról szóló törvényjavaslatról hosszabb nyilatkozatot adott egy kolozsvári lapnak. Arra a kérdésre, hogy van-e tudomása, hogy a kisebbségi felekezetek együttműködésre akarják felkérni a két román egyházat, a metropolita kijelentette, hogy erről nincs tudomása. »Nem lehetne azonban semmiesetre sem megengedni, — folytatta nyilatkozatát Suciú — hogy az államegyházak együtt haladjanak ebben a kérdésben a kisebbségekkel, mert a helyzet rájuk nézve egészen más. A magánoktatási törvény a román tannyelv és az állami ellenőrzés bevezetésével a felekezeti iskolákban miben sem károsítja a román iskolákat. Ennek következtében a román egyházak nem tiltakozhatnak olyan erővel a javaslat ellen, mint a kisebbségi egyházak, amelyek iskoláikban meg akarják tartani a magyar nyelvet.

\*

Szlovénzkó lutheránus lelkészei — írja a pozsonyi »Grenzboten« — Trenčínben tartott gyűlésükön elhatározták, hogy a politikai tevékenység terére lépnek s a szlovénzkói autonóm pártok számát eggyel szaporítják. A határozat közfelfogás szerint összefügg a lutheránus lelkészi kar napilap alapítási tervével. A párt programja egyelőre még ismeretlen, valószínűnek tartják azonban, hogy a közeledő országos választásokon már sorompóba is fog lépni. Tekintettel arra, hogy a szlovénzkói lutheránusok a három nemzet — magyar, szlovén, német — között oszlanak meg, a pártalapítás terve érdekes kisebbségi kísérletnek mutatkozik.

\*

Az elszászi németek is egyre bátrabban nyulnak a kisebbségi harc fegyvereihez. Érdekes jele ennek az a hetilap, amelynek első száma most május 9-én jelent meg. A folyóirat címe: A jövő, alcíme pedig: független hetilap az elszászlotharingiai lakosság népi jogainak és otthonának védelmére. Különösen érdekessé teszi ezt a lapindulást a helye: Zabern, amely emlékeztet az édes hazára, a porosz garnizon súlyos konfliktusát 1913-ban az elszászi lakossággal. Ez az eset akkor azt mutatta, hogy Zabern lakossága különösképen tiltakozott a francia szimpátiákkal. Ma pedig ugyanebben a városkában indul meg az önvédelem harcos orgánuma, melynek első számában ilyeneket olvassunk: Kulturális, politikai és gazdasági téren ma korlátozottaknak érezzük magunkat. A vak, stréberséggé fajult buzgalom, mely a francia köztársaságban mindent egyenlővé akarna tenni, nemzedékekkel vet vissza bennünket fejlődésünkben. A mi sajátosságainkat, ősi kultúránkat és támadásokkal üldözik. Évtizedet emelkedés után visszaesésünk egy elavult, kicsinyes közigazgatási rendszerbe. Szabadságaink egymás után

vesznek el. Nyelvünket elnyomják az iskolában, a közigazgatásban és a bíróságok előtt: alig tűrik meg már nyilvános társadalmi életünkben, melyben nyolcvan esztendő után uralkodó volt. Tartományunk hivatalaiban a »belfranciák« mindenütt megelőzik fiainkat: a hivatalok telve vannak emberekkel, kik éppen

oly kevésbé értenek meg minket, mint mi őket. A rendőrség és csendőrség létszáma ma sokszorosan nagyobb és súlyos adóterheket jelent a számunkra. Gazdasági fejlődésünk útjában magas korlátok állanak, mint a régenmult középkori időkbe. Anyagi és szellemi inséget szenvedünk...»

## A jóvátételi bizottság megállapította Németország mulasztásait

A nagyhatalmak együttes jegyzékét nyújtják át Berlinben

Londonból jelentik: A jóvátételi bizottság szombati ülésén egyhangúlag elfogadta a nagykövetek tanácsának azt a megállapítását, hogy Németország hiven teljesítette a jóvátételek tekintetében a Dawes-tervezetben megállapított kötelezettségeit. Ezzel szemben a jóvátételi bizottság is megállapítja, hogy Németország a versaillesi békeszerződés leszerelési határozatainak végrehajtása szempontjából mulasztásokat követett el.

Az antanthatalmak, Anglia, Franciaország, Olaszország, Belgium és Japán berlini nagykövetei kormányaik utasításához képest a legközelebbi napokban együttesen azonos szövegű jegyzékot fogadják át a berlini Stresemann külügyminiszternek. A jegyzékben az antanthatalmak megállapítják, hogy Németország mulasztást követett el a leszerelés végrehajtása körül és ezért nem részesülhet a versaillesi békeszerződésben megállapított ama kedvezményben, hogy a kölni hidtörvényszék ratifikálása után öt évvel ki kell üríteni, amely határidő az év januárjában már lejárt. A kölni zónát az antanthatalmak továbbra is megszállva tartják mindaddig, míg Németország a leszerelést a versaillesi békeszerződés értelmé-

ben végre nem hajtja, erre vonatkozóan azonban a jegyzék külön határidőt nem állapít meg. A nagyhatalmak jegyzéke megállapítja, hogy Németország mindeddig elgegetett a Dawes-szerződés határozatainak.

A jegyzék a leszerelés elmulasztására vonatkozó szakaszában megállapítja, hogy Németország újból megteremtette a nagyvezérkart, a véderőcsapatok létszáma meghaladja a versaillesi békeszerződésben megengedett létszámot. Németországnak nagy hadianyag-feleslege van, a lőszergyárakat nem alakították át és az állami rendőrség katonai kiképzésben részesül. A demars függelék részletesen felsorolja mindazokat a mulasztásokat, amelyeket a leszerelést ellenőrző szövetségi bizottság jelenlétében, Walsh tábornok megállapított.

A szövetséges hatalmak szigorú állásfoglalása, amely teljesen magáévá tette a francia javaslatot, nagy kedvetlenséget idézett elő Berlinben. Diplomáciai körökben mindemellett az az optimista felfogás alakult ki, hogy Németország három hónapon belül elérheti a kölni zóna kiürítését, ha pótolja mindazokat a mulasztásokat, amelyeket a jegyzék felel.

## Két repülőgép indult el Amundsen felkutatására

Amundsent a jövő szerdára várja haza családjával  
A sarkvidéken rosszra fordult az idő

Oslóból jelentik: A norvég léghajózási egyesület elfogadta Jakobson norvég hadügyminiszter felhívását és két repülőgépet küldött egy tengeri hajóval a Spitzbergákra, hogy ott Amundsen után kutasson. A norvég léghajózási egyesület hatalmas tevékenységet fejtett ki, amíg Amundsen expedíciója megvalósulhatott és most is nagyszabású előkészületeket tett az eltűnt sarkutazó felkeresésére. Forgen repülőhadnagy és Broon tengerészhadnagy vezetik a repülőgépet. A segítő expedíció előreláthatólag Amundsen startolásától számított 14 nap múlva indulhat el.

Ezzel egyidejűleg táviratot küldött a léghajózási egyesület az amerikai Mac Milner sarkutazónak, akinek expedíciója június 15-én indul el. Az egyesület arra kérte, hogy a sarkvidéknek Kanada és Grönland közti részét kutassa át a Kolumbia-fokig.

A norvég kormány minisztertanácsot tartott, amelyen az Amundsen után kiküldendő segédexpedíció cél-szerűségéről tárgyalt.

A Petit Parisien-nek a Fram fedélzetén időző külön tudósítója szikratáviratot intézett lapjához, amelyben jelenti, hogy az időjárás hirtelen rosszra fordult. Az eget sűrű sötét felhők fedik és állandóan havazik. A két kísérőhajó Amundsen utasításának megfelelően elhagyta állomáshelyét és észak felé indult,

## „Átseportosították“

a francia hadsereget Marokkóban

Abd el Krim újabb előretörése

Párisból jelentik: Fezből érkezett jelentések szerint a francia főparancsnokság újabb „átseportosítást“ akar végrehajtani. Ismét feladnának egy csomó őrállást és visszavonják a legénységet, hogy ezáltal lehetséges legyen a csapatok egy részének, amely több hónap óta állandóan a tűzvonalban volt, némi nyugalmat juttatni. Rabati jelentések szerint két helyen sikerült Abd el Krim csapatainak a francia csapatokat megkerülniük és előrenyomulniuk. A Sker közelében folyó csatározások igen hevesekké váltak, anélkül azonban, hogy Abd el Krim támadásai eredménnyel jártak volna.

A Rabatban kiadott hivatalos közlemény ezeket mondja: Francia-Marokkó nyugati részében a helyzet nyugodt. A dzsebalai törzsbelieknek május 25-én Bibane mellett szenvedett vesztesége ezer halottra és sebesülte tehető. Az ellenség erőitéseket küldött a Bibane hegységbe. Az ottani francia őrsöket ismételtelen megtámadták, a támadást azonban könnyen visszaverték anélkül, hogy a franciák veszteséget szenvedtek volna. A középső frontszakaszon a helyzet változatlan.

A francia kamara hadügyi bizottsága állásfoglalt a szocialisták javaslata mellett, hogy parlamenti ellenőrző-bizottságot kell Marokkóba küldeni. A bizottság azonban hadműveletekbe nem avatkozhat bele. Megállapodás esetén a bizottság tagjai repülőgépen utaznak Marokkóba.

## A gráci frontarcosok

teljes fegyverzetben akarnak Bécsen átvonulni

Horogkereszt és szocialista hadállások az uccán — A német diákság békéltetően lép fel

Bécsből jelentik: A nyugalom még mindig nem állt helyre Bécsben. A pénteki diákzavargások után a szocialista diákokhoz nagyszámu munkás is csatlakozott és ezeknek a segítségével a szocialisták be akartak nyomulni a Menzára, a horogkeresztiek azonban ebben megakadályozták őket. A nagyobb szabású összecsapást a rendőrség akadályozta meg közbelépésével, amely mindig a templom felé szorította a csoportokat. Tizenkét embert tartóztattak le.

A bécsi egyetemek 5500 főből álló úgynevezett német diáksága, akik között nemcsak német diákok, hanem semleges csoportok is vannak és akiknek sorában kevés a horogkeresztiek, az összes főiskolákon felhívást ragasztott ki, amelyben felszólítja társait, hogy tartózkodjanak a verekedésektől és tüntetésektől.

A kancellár magához kérte a diákság képviselőit és a leghatározottabban felszólította őket, hogy örködjenek az egyetemek rendje fölött, akadályozzák meg a rendezéseket. A német diákok a kancellár előtt kijelentették, hogy a felszólításnak eleget fognak tenni.

A nyugalom, úgy látszik, nem akar helyreállni. A bécsi rendőrség ugyanis értesítést kapott, hogy a gráci frontarcosok régi egyenruhájukban Bécsen át akarnak pünkösdi kirándulásukon keresztülmasírozni. A gráci frontarcosok uniformisban, teljes fegyverzetben akarnak átvonulni Bécsen. A bécsi rendőrség ezzel szemben érvényt fog szerezni a bécsi polgármester idevonatkozó rendelkezésének és a gráci frontarcosokat megérkezésük után vizsgálat alá veszik, a náluk lévő fegyvereket elkobozzák és a Bécs városán át való vonulásukat meg fogják akadályozni. A bécsi frontarcosok is bejelentették a rendőrségnek, hogy szombat délután zárt sorokban a nyugati pályaudvarhoz vonulnak, hogy onnan Münchenbe utazzanak, a rendőrség azonban ezt a felvonulást megtiltotta és így a frontarcosok egyenként voltak kénytelenek kivonulni a pályaudvarra.



## Sztrájkjal fenyegetőznek a noviszadi kereskedők

Beakarják zárni üzleteiket az adók miatt

Noviszadról jelentik: Szombat délelben a noviszadi kereskedők és iparosok száztáru küldöttsége jelent meg a kereskedelmi és iparkamarában, ahol a küldöttséget *Miroslavjevics Koszta* elnök és dr. *Kocićs* Mirkó főtitkár fogadta. A küldöttség memorandumot nyújtott át az elnöknek és fölkerlte, hogy juttassa azt el a pénzügyminiszterhez.

A memorandumban a noviszadi kereskedők és iparosok arra kéri a pénzügyminisztert, hogy *lúgesszék fel azoknak az adóknak behajtását, amelyek kizárólag csak a Vajdaságot terhelik.* Azonfelül azt kéri, hogy a hátralékos adók behajtásánál a pénzügyi hatóságok kiemeltesebben járjanak el.

A noviszadi kereskedők és iparosok kijelentik a memorandumban, hogy *ha a pénzügyminiszter kerészik teljesítése elől elzárkózik, hosszabb ideig zárva fogják tartani üzleteiket és személyzetük egy részét elbocsátják.*

A kamarai elnök átvette a memorandumot és kijelentette, hogy pártolól fogja fölterjeszteni a pénzügyminiszterhez.

## Szerencsés öngyilkosság

Utonállás a dárdai országúton — Feltékenységért halál

A noviszadi felebbviteli bíróság tárgyalásai

*Link* József szontai földműves szerelmes volt *Ulmann* Katica szontai leányba. A napszámos bejáratos volt a leány házához, de egy nap a leány szülei megtiltották ezt és közölték vele, hogy a leányt nem adják hozzá feleségül. *Link* József azonban halálosan szerelmes volt a leányba és mert azt hitte, hogy nem tud nélküle megélni, elhatározta, hogy megöli a leányt és azután önmagával végez. Ecélből bement *Oszlijekre*, ahol revolvért vásárolt.

Mult évi április 27-én, a szokásos vasárnap délutáni táncra szintén elment és ott *Ulmann* Katicával táncolt. A táncmulatság után megvárta a szerelmesét a korcsma ajtajánál és a revolverből közvetlen közelből a leányra lőtt, akit a golyó halántékán talált, úgy, hogy a leány vértől borítva összeesett. *Link* József a tett elkövetése után megszökött és valómása szerint öngyilkosságot kísérelt meg, de ez neki nem sikerült, mert kezei az idegességtől annyira reszkettek, hogy a golyó célt tévesztett. Utóbb mégegyszer elsütötte a fegyvert, de akkor a revolver csüörtököt mondott.

A leány halántéka felett a homlokba furdott golyó nem hatolt be a koponyába, úgy, hogy a leány egy hónapon belül gyógyult.

A szombori törvényszék *Link* Józsefet szándékos emberölés büntetnének kísérlete miatt egy és fél évi börtönre ítélte.

A noviszadi felebbviteli bíróság *Araniczky* tanácsa szombaton a bizonyítás kiegészítéséért rendelte el és pedig orvos és fegyverszakértő kihallgatását, vajjon a fegyver alkalmas volt-e emberi élet kioltására.

*Krisztics* Márkó dalmáciai illetőségű, dárdai vasúti munkás 1923 szeptember 30-án *Oszlijekre* ment bevásárolni. Amikor hazament *Dárdára*, az uton hozzácsatlakozott *Szalmási* Péter dárdai legény, aki kikérdezte, honnan jött, vásárolt-e és így megtudta, hogy még van nála pénz. Amikor az erdő szélére értek, *Szalmási* botjával úgy vágta feibe *Kriszticset*, hogy az eszméletlenül összeesett, amit *Szalmási* arra használt fel, hogy elrabolta *Krisztics* 200 dinár készpénzét és a bevásárolt cikkeket tartalmazó batyuját.

A szombori törvényszék rablás büntette miatt 2 évi fegyházra ítélte. A fe-

lebbviteli bíróság szombaton helybenhagyta az ítéletet.

*Suvak* Brankó idvori földműves különvált a feleségétől, *Darinkától* és összeállt egy másik nővel. Emiatt *Suvakné* mindkettőjüket állandóan szidalmazta. 1924 április 8-án *Suvak* Brankó ismét találkozott az uccán a feleségével és a mikor az ismét korholni kezdte, botjával háromszor úgy fejbévágta, hogy az asszony összeesett és harmadnapra meghalt.

A pansevói törvényszék *Suvakot* ha-

láltokozó súlyos testi sértés büntette miatt 3 évi fegyházra ítélte. Az ügyész súlyosbításért, a vádlott a büntetés enyhítéséért felebbezett. A felebbviteli bíróság az elsőfoku ítéletet helybenhagyta.

*Petrovics* Jakab módosi cigány egy másik cigánnyal, aki *Fischer* Jakab módosi lakostól egy pár lovat és kocsit lopott, a saját lovait és kocsiját elcserélte.

A becskerekai törvényszék ezért *Petrovicsot* orgazdaság büntette miatt egy évi börtönre ítélte. Az ítéletet a felebbviteli bíróság szombaton helybenhagyta.

## A bírák harca a bírói függetlenségért

Alkotmányellenesnek minősítik a bíróságokról szóló törvényjavaslatot

Beogradból jelentik: A bírák országos egyesülete *Beogradban* rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen a bíróságok és államügyészségek szervezetéről szóló új törvényjavaslatokat vitatták meg.

A közgyűlést *Risztics* Velja semmisítőszéki bíró, az egyesület elnöke nyitotta meg. Rámutatott a bírák súlyos anyagi helyzetére és a bírói függetlenség biztosításának szükségességére. Bejelentette, hogy a bírák többsége *hajlandó kollektív lemondást benyújtani*, ha a törvényjavaslatok a bírói áthelyezhetetlenség elvét érintik. Egyik felszólaló felemlítette, hogy a miniszter a lemondással fenyegetőző bíráknak ezt válaszolta:

— *Jó, vegyék a kalapjukat és menjenek haza. Majd irnokokkal végeztetjük a bíraskodást.*

*Gyorgyevics* Jován, a szuboticaí törvényszék bírója azt hangoztatta, hogy az egyesületnek tovább kell folytatnia működését és meg kell erősíteni a szervezeteit.

Több elkeseredett felszólalás ezután reakciónak bélyegezte a bírákról szóló törvényjavaslatot és csodálkoztak azon, hogy a miniszter nem inkább az ország törvényeinek egységesítéséről készített javaslatot.

A vajdasági államügyészek nevében *Nikolics* Richard noviszadi államügyész bírálta a törvényjavaslatot és követelte az államügyészek elmozdíthatatlansága elleni intézkedések törlését.

Végül a közgyűlés határozatot fogadott el, amelyben megállapítja, hogy a bíróságok szervezetéről szóló törvényjavaslatnak az az intézkedése, amely a bírák áthelyezhetetlenségének megszüntetésére vonatkozik, teljesen alkotmányellenes és tönkreteszi az igazságszolgáltatást. Követeli a határozat a bírák illetményeinek rendezését. Abban az esetben, ha a kormány és a parlament nem méltányolja az egyesület álláspontját, a határozat a következményekért minden felelősséget a parlamentre és a kormányra hárít.

## A tizenhatéves démon

Portrék a becskerekai szerelmi tragédiából

Amióta a husz esztendő Jakabosgyerek agyonszurta a szerencsétlen *Szopcsák* Lajost, *Klotton* Gizi a legérdekesebb leány *Becskekereken*. Ő a 16 éves démon, akiért egy fiatalember jóbarátját gyilkolta meg. *Klotton* Gizi, akit — az anyja mondta — olyan nagyon szeretnek a férfiak, kis grenadin ruhában ül a rendőrségi folyosón egy padon, mellette gubbaszt az anyja. Sötét van, közvetlenül a lány előtt kell elhaladnom, ha jobban meg akarom nézni, az anyja rögtön megérti a manővert, elég hangosan sugja Gizinek:

— Ez azért jött erre, hogy megnézzen téged!

Tetszik ez a megbámulás a cukorgyári portás feleségének; valahogy valakit csinált belőle is a tragédia: ő a démon anyja és ez a szerep — úgy látszik — jól esik neki. A leány . . . magas, szőke, a lába formás, fitos az orra és vízszintesen kék a szeme, de csodálatosan tekintetű és közömbösen néz. Hát nagy darab nő ez a tizenhatéves leány, akit nem tulságosan érdekelt az egész *Szopcsák* kontra *Jakabos* története csak az kellemetlen neki, hogy a szép, fess *Jakabos* Lacit elviszik a börtönbe és — hát nem udvarolhat többé neki.

Jó órahosszat beszélgetek Gizivel, akinek előbb formálisan be kell mutatkoznom a rendőrkapitány hivatalszobájában, mert Gizi tudja az illetet, ő tánciskolába járt és . . . de tulajdonképpen ebben a tánciskolában kezdődött az egész dolog. Ott ismerkedett meg *Klotton* Gizella mindkét udvarlójával és azt mondja:

— Nem tehetek róla, ha annyit táncoltak velem.

Általában ő semmiről sem tehet. Legfontosabb, hogy semmibe se keveredjék bele. Nem tehet arról, hogy *Jakabos* *Laci* három nappal ezelőtt élesre köszörültette bicskáját. Ő ugyan vele együtt ment a köszörűshöz, de fogalma sem volt, mire kell az éles kés. A Gizi nem

tehet róla, hogy a Györkös *Imre* nem árulta el, hogy *Laci* előre megmondta, hogy meg fogja vdrni *Szopcsákot*, nem tehet róla, hogy *Klotton* mama csúnya pletykát csinált a két fiu között és arról sem tehet, hogy ez a pletyka *Szopcsák* Lajosnak halálát okozta. *Jakabos* *Lászlónak* pedig talán 10—15 évi fegyházat jelent.

Az aprólékosságig bőbeszédűen beszél a Gizi és sokára tart, míg ki lehet hámozni a dolgok végét: *Szopcsák* volt a régi udvarló, *Jakabos* az új. Gizi a *Jakabost* szerette mert az magas, szép fiu, *Szopcsák* meg kicsi. *Szopcsák*knak erős protektora volt a leány apja, ezért a szakítás után is veszedelmes volt a szerelmésekre. Szerdán este *Klottonné* hívta oda *Szopcsákot*, hogy vigye el levelet. A fiu elpanaszolta az asszonynak, hogy Gizi azért adta ki az utját, mert *Jakabossal* viszonya van; természetes, hogy az öregasszony első dolga volt, hogy visszamondja ezt *Lacinak*. *Jakabos* elment és egy óra mulva sötétben, orozva leszurta *Szopcsákot*.

Nem volt valami lovagias ez az orvátamadás, de *Gizi* azért jobban sajnálja a gyilkost, mint az áldozatot, Gizi most is szereti *Jakabost*, mert . . . különben, hogy volt-e vele viszonya? Én megkérdeztem tőle egyenesen, nem vallogatva a kifejezéseket. A 16 éves lány még csak el sem pirult. Azt mondja: sem velem, sem mással! még akkor sem, ha orvos elé viszik . . . Hát a rendőrorvosi vizsgálat valóban megtörtént: éppenséggel nem igazolta Gizike szaválhatóságát . . .

A gyilkos személynem érdekes. Csinos fiu, jó fiu és kötelességtudó. *Jakabos* aktív futballista és csüörtökön játszania kellett volna csapatában, de hát szerdán éjjel gyilkolt és csüörtökön a rendőrség fogdájában ült. *Nikolics* rendőrkapitányt, aki maga is futballista, megkérte, hogy izeje meg a »Borac-

nak, hogy délutánra gondoskodjanak tartalékról, mert ő nem játszhat. Főnökének is megízente, hogy nem mehet be az irodába, ne tessék érte haragudni.

Furcsa-könnyen vette ez a husz éves gyerek a gyilkolást. Agyonszurta vetélytársát, azután nyugodtan elment egy korcsmába vacsorázni. Két szafaladét evett hagymával, azután hazament és lefeküdt. Azt gondolta, hogy letagadja és azzal kész az egész. Nem számolt azzal, hogy *Rajkovic* *Szlávko* rendőrfőkapitány, aki valójában minden közelebbi adat nélkül indult neki egy sötét utcában talált ismeretlen holttest gyilkosának felkutatásához, alig egy óra mulva már a helyszínen összegyűjti a tragédia minden aktív és passzív szereplőjét és a kitűnő rendőr pszichológiai tudásával felhasználva az éjszakai tetemrehívás minden lélektani hatóerejét, két negyedóra alatt anélkül, hogy hozzányult volna, kikényszeríti belőle a vallomást.

*Szopcsák* *Lajos* szegény. A halottakról csak jót . . . Huszonkétéves volt és egy tizenhatéves csitri hálóijába került. Ő volt a komoly, jó parthie, de utjában állt két éretlen gyerek nem egészen ártatlan szerelmeskedésének. A *Szopcsák* fiuk végzete érte utól. Ő a harmadik a testvérek közül, aki nem természetes halállal halt meg. Így volt megírva, valakinek csak végre kellett hajtani.

k. m.

## Betiltották a Gül baba előadását

A rendőrség államellenes tendenciát lát az operett rendezésében

Csak néhány nappal ezelőtt foglalkozott a »Bácskeregai Napló« a belügyminisztériumnak azzal a tervével, hogy betiltja a magyar műkedvelő előadásokat. A terv megvalósításától a minisztérium, úgy látszik, eltekintett, mert ilyen rendelet nem jelent meg, azonban a szuboticaí rendőrség ettől függetlenül szombaton mégis betiltott egy magyar műkedvelő előadást: a *Gül baba* című operett előadását.

A *Gül baba*-t a szuboticaí Katolikus Legényegylet műkedvelő gárdája hozta színpadra néhány héttel ezelőtt és az operett eddigi előadásai ellen nem támasztott a rendőrség kifogást. A legényegylet vasárnap és hétfőn, pünkösd két naptán újból műsorra akarta tűzni az operettet és erre a szokásos engedélyt kérte. A rendőrség azonban nem adta meg az engedélyt, hanem betiltotta a *Gül baba* további előadásait.

A betiltó végzés indokolása szerint a rendőrség államellenes tendenciát lát az operett előadás rendezésében. A rendőrség szerint egyes jelenetek úgy vannak beállítva, hogy azok tendenciózusoknak látszanak és így például sértőnek tartja a hatóság a hadsereg, hogy az operettben szereplő egyik szurtos, rongvos cigányraikó fejére katonasapkát adott a rendező. Ez és hasonló kifogások késztették a rendőrséget arra, hogy a magyar operettelőadást betiltja.

A Katolikus Legényegylet eddigi működésével már bebizonyította, hogy távol áll mindennemű politikától, a színpadán előadott darabok sem sérthették soha a fegszigorubb szláv nacionalista érzelmeket sem és így nincs semmi ok feltételezni, hogy egy esetleges rendezői tévedés államellenes vagy hadseregelenes tendenciát jelentene. A Katolikus Legényegylet vezetésében különben tekintélyes szlávok is helyet foglalnak s főhatósága a katolikus egyházi hatóság, amelyről talán a rendőrség se tételezi fel, hogy műkedvelő előadásait államellenes tüntetésre akarja felhasználni.

A Katolikus Legényegylet egyébként értesülésünk szerint megfélembézi a rendőrség betiltó végzését.



## A külföldi sajtó a szuboticiai kiállításról

A Szuboticiára érkező külföldi lapok bő tudósításban foglalkoznak a tervezett szuboticiai nagy vásárral és kiállítással és kiemelik ennek elsőrendű fontosságát úgy a nyersanyagbeszerzés, mint az ipari export szempontjából.

Különösen a csehszlovák lapok irnak részletesen a szuboticiai kiállításról és a többek közt a *Prager Tagblatt* több hasábot szentel a szuboticiai kiállításnak. A *Prager Tagblatt* a csehszlovák nagy-töke orgánuma, felhívja a kereskedőket és az iparosokat, hogy menjenek el a szuboticiai kiállításra, mert Szubotica Középeurópa élektárának centrumában fekszik, ahonnan iparcikkek ellenében olcsón lehet különféle nyersterményeket szállítani. A félhivatalos *Prager Presse* is foglalkozik a szuboticiai nagyvásárral és a Csehszlovákiának textilvidékein megjelenő *Reichenberger Zeitung* is figyelemzeti a kereskedő és gyáros olvasóit, hogy a szuboticiai nagyvásáron és kiállításon a *reichenbergi* posztógyártmányoknak igen jó piacot lehet találni.

A bécsi lapok közül a *Neue Freie Presse*, a *Neues Wiener Tagblatt* és a *Wiener Journal* foglalkozik a szuboticiai kiállítással.

A kiállítás igazgatósága szombaton francianyelvű prospektusokat küldött szét, amelyet Európa minden államába eljuttatnak, hogy minden olyan cég, gyáros és kereskedő megkaphassa, aki-nek valamelyes érdekei fűződnek Jugoszláviához.

## TINTA

•••

### Részeg asszony

Tyűhaj, ez a néni konty alá öntött valamit. Berugott. Be bizony.

— Jó napot kívánok — köszön, mintha ismerne, igen illedelmesen.

A léglákon a verőfény sárga pocsolóyokban pözsög. Hőség van, délelőtt tizenegy óra.

— Jó napot — viszonzom üdvözlését, fogalm között, szórakozottan, hogy hamar kerekelt oldhassak.

De ő elém áll. Kérdezni óhajt valamit. Rég nem láttam részeg asszonyt, csak gyermekkoromban, a vidéken, bolondos paraszt-dajnákat.

— Merre tetszik menni? — vallat, bizonytalanul forgatva két szürke szemét, mely oly fényes, mint a puska-golyó.

Én is megállok. Ostobaság eiszasztani ilyen alkalmat. Miért utáljuk annyira a részeg asszonyokat? Nekem, ki megvetek minden előítéletet, általánosságai, kötelességem közlő: is megtekinteni.

— Erre — felelek és mutatok valahová, a világűrbe.

Méltányolja rendkívüli közlékenységemet, helyeslően dörmög. A társalgás, melyet nem lehet szellemesnek nevezni, lassan indul.

— Nehéz az élet — sóhajtom s mig bámulom őt visszás kárörömmel, azokra a nőkre gondolok, kiket szerettem.

Ő most a falhoz nyul, támaszkodik, inog. Ötven éves lehet, túl a veszedelmes életkoron. Sárga-virágos fehér ruhát hord, nyilván egy eikallódott viciné, fején szintelen kontyocska, mintegy szöszből, pókhálós szemétből összegyurva, arca sápadt, orra nem örös. Sokáig tűnődik, keresve a választ.

— Az — kacag végül — nehéz az élet, úrii.

Milyen finom, tapintatos. Úriinak hív. Ezt is régen hallottam. Reám mereszti pálinkás szemét, megpillantja elrongyolt *Webster*-szótáramat, melyet

hónom alatt a könyvkötőhöz viszek.

— Tessék csak ideadni — inditványozza — majd én segítek.

Nem adom oda. Enélkül is nehéz az élet. Inkább aziránt érdeklődöm, van-e gyermeke. Azt mondja, nincs, sohasem is volt. Hát az iránt érdeklődöm, van-e ura.

— Van — hadonászik a két kezével — van — és vigyorog, maga is roppant nevelésnek tartja, hogy u a van, röhög a szája, mint azé a holdé, melynek fölfelé görbülő ívet rajzolunk.

Aztán csak mosolyog, folyton mosolyog. Boldog, elégedett. Rózsaszín köd csiklandozza pisze orrát. Mindenként köszönt, kivétel nélkül, tótos zamattal. A piacról jövő cselédektől is el akarja venni a szatyort, táskát, hogy majd ő cepeli haza. Mi az neki.

Szive az egész világné.

— No isten áldja — búcsúzkodom. Nem szól semmit, tovább bandukol, gajdol magában, a gyomrából. Hájpárnákkal borított, immár elnehézedő teste könnyedén libeg, a mámor-lázában, lógó szoknyája, mintha megkurtulna, vele együtt röpül. Határozatlan kedves. Mozdulatai jóindulatuk, nem is nőiesek, hanem kislányosak, egy kislány játszadozó, szeleburdi mozdulatai.

— Jó napot kívánok — hallom a hangját messziről, mert ismét megfogott valakit. Nincs benne semmi számító, ragadozó. Nem kíván tetszeni sem nekem, sem másoknak. Eszé ágában sincs, hogy meghódítson, vagy fölfaljon.

Mától kezdve újra hiszek a nőkben.

Kosztolányi Dezső

## Négymilliárd frank tulkiadás a francia költségvetésben

### Caillaux nyilatkozata pénzügyi terveiről

Párisból jelentik: *Caillaux* pénzügyminiszter hosszabb nyilatkozatot tett azokról a pénzügyi terveiről, amelyeket a közeljövőben meg akar valósítani.

— Az 1925. év költségvetése — mondotta — mindenképp egymilliárd és 130 millió előrelátható tulkiadást mutat. További tehertétel, hogy az állam bevételei közé fel van véve az az egymilliárd 240 millió frank is, melyet a *Dawes-terv* alapján Németországtól kellene a kincstárnak kapnia, amely összegnek azonban a francia kincstár ebben az évben csak elenyésző töredékét fogja látni. Ilyenformán tehát: egymilliárd 150 millió és egymilliárd 240 millió, összesen ez már két milliárd és 390 millió. További súlyos tehertétel a *hadirokkantak és hadviseltek nyugdíja*. Erre az óriási összegre, egy milliárd és 250 millió frank, csak részben van meg a költségvetési ledezet. Ugvanez áll a posta- és táviró 254 millió frank beruházási költségeire is, amelynek terhe eddig szintén a kincstár vállalt nyomja. Ezzel a két utóbbi té-

tellet együtt tehát az 1925-ik év tulkiadása összesen megközelíti a 4 milliárd frankot. Az operációnak tehát azt kell céloznia, hogy ezeket a tehertételeket megszüntessük és ebből a célból a francia nemzet áldozatkészségére kell apellálni. Ha majd a művelet sikerült, akkor jön el majd az az idő, amikor a rendes költségvetésen kívül csak két-féle speciális tétel fog tovább is szerepelni. Ezek a *Dawes-fizetések* számláján a felszabadított területek rekonstrukciója és az államvasutak szanálása. Most fáradozik a kormány a teljes likvidáció és olyan megfelelő kölcsön organizálásán, melynek kamatait a várható német fizetésekből rónák majd le az államvasutak. Ekkor fog elkövetkezni a program második és legfontosabb etapja: a francia frank megjavítása és az államadósságok rendezése. Franciaországnak ma 280 milliárd belső adóssága van, ebből 130 milliárd rövidlejáratú kölcsön; hogy ezt a döbhenetes tartozást rendezni lehessen, apellálnom kell a nemzeti áldozatkészség maximumára.

## A frakkos betörő

### Egy gazdag budapesti fogtechnikus bravuros szönyeglopásai

Budapestről jelentik: A főkapitányságra néhány hónap óta minden héten két-három feljelentés érkezett, amelyek szerint egy rendkívül vakmerő betörő — nyilvánvalóan mindig ugyanaz — oly módon követte el a lopások egész sorozatát, hogy első emeleti lakásokba az ablakon keresztül behatolt, ellopta az értékes szönyegeket, halomra dobálta az uccára és az emeleti ablakból leugrott a szönyegdombra. A rendőrség megindította a nyomozást és megállapította, hogy *Pecsarka Károly* fogtechnikus állandóan kiárusít páciensei között szönyegeket, amelyek között a detektívek felismertek több olyan darabot, amelyeket *Huszár Béla* részvénytársasági igazgató lakásáról lopott el az ismeretlen tettes. Megfigyelték *Pecsarkát* és megállapították, hogy a gazdag fogtechnikus, aki négy nyelven beszél és saját villája van Budapesten, maga követte el a lopásokat.

A rendőrség letartóztatta a fogtechnikus, aki beismerte a lopások elkövetését. Először *Szendrey Ferenc* textilgyáros villájának kertjébe mászott be, ahol észrevette, hogy egy létra van az elsőemeleti nyitott ablak közelében. Odatámasztotta az ablakhoz, gyorsan felsietett a létrán és belépett az ablakon. Ott hamar mindent összeszedett, azonban a sok holmit nem akarta ci-

pelni a létrán és három értékes nagy szönyeget ledobott a kertbe. Az egyik szönyeget feldöntötte zuhanás közben a létrát és az beesett a kertbe. A betörő egy pillanatig riadtan állt az elsőemeleti ablakban, majd egy merész lendülettel levetette magát az ablakból és aztán tovailles a holmival. Mivel az ugrás igen jól sikerült, ettől kezdve mindig így dolgozott.

*Hess Károly* bányagazgató villájának kertjébe éjjel surrant be, egymásra rakott négy ott talált kerti padot, de ezekre felmászva még mindig nem érte el a nyitott ablakot. Belekapaszkodott a villámhárítóba és azon kuszott fel az ablakig, amelyen át bejutva, tolvajlámpa fénye mellett kutatta össze a szobát. A szönyegeket kidobálta az ablakon és éppen mikor a vitrint kezdte munkába venni, a földszintről a fölébredt szakácsné feljött, hogy utána nézzen a zajnak. *Pecsarka* neszt vette, hogy keresik és tolvajlámpáját elvonta kiugrott az ablakból. A padok ledőltek, neki azonban most sem lett semmi baja és az éj sötétjében továbbint a lopott tárgyakkal. Több mint tíz betörést követett el, mindig *frakkban*, hogyha esetleg besurranás közben észreveszik, előkelő külseje mentesítse a gyanútól. Saját bevallása szerint körülbelül másfél milliárd koronát vett be pácienseitől és egyéb vevőktől az eladott szönyegekért.

## Torontálmegeye pörli a Zadruzna Bankát

### Kétmillió dinárnyi betétjének folyósítását követeli a banktól

Velikibeckerekéről jelentik: A vármegye szombaton megindította a pört a Zadruzna Banka ellen a banknál betétként elhelyezett készpénzek folyósítása iránt. A banknál helyezte el ugyanis a megye a királyi párnak följánlott 1.600.000 dinár nászajándékot, a 80.000 dinárnyi Péter király szobor-alapot, az árvaszék 500.000 dinárját és ezeket az összegeket perli most vissza a szanálás alatt álló banktól. A velikibeckerek központi ösztöngabiróság külön pört indított 200.000 dinár betétjének folyósításáért, azonban a velikibeckerek Szokol-egylet 127.000 dináros betétjéért. Azzal a hittel szemben, mintha a megyének bármiféle kötelezettsége volna a bankkal szemben, az alispán megállapítja, hogy erről szó sem lehet, mert a megyének csak követelesei vannak a Zadruzna Bankától.

Mint megirtuk, a velikibeckerek Szokolánium építkezésében is formakadás állott be azáltal, hogy a bank a Szokol pénzt nem adja ki. A Szokol vezetősége azonban időközben gondoskodott fedezetről az építkezés folytatására, úgy, hogy az impozáns Szokolánium fölépítése tovább folyik és remélhető, hogy annak befejezése most már akadálytalanul megtörténhet.

A Zadruzna Banka noviszadi központja annak közlését kéri, hogy a bank felhívta *Petrov Száva* vármegyei tisztelbeli főjegyzőt, a Szokol-egylet elnökét, hogy a betét folyósítását részletekben fogadja el. A fióktüntet az első részletet már ki is fizette.

## A pancsevői villany

### A minisztérium késedelmezése miatt nem égnek a villanylámpák

Pancsevő város eddigi pislogó gázlámpái nemsokára végleg első-tétülnek, hogy helyet adjanak a villanyvilágításnak. Evtizedek óta vajudott már Pancsevőn a világítás kérdése, mig most dr. *Margan Vladimir* főispán-polgármester buzgalma a mostani nehéz viszonyok dacára megvalósította a villanyvilágítást, amivel halára kötelezte a pancsevőieket.

A villanyvilágítás berendezését és az áramfejlesztő telepet a *Stark-Strom Anlag* A. D. berlini cég építette, melynek megbízásából *Rajman* főmérnök és *Scholtesz* mérnök vezették a munkálatokat. A pancsevői villanytelepnek 2 drb. 100 kilowattos áramfejlesztője van, melyeket két kompresszor nélküli 3 cilinderes Diesel-motor hajt. Az egész telep úgy van építve és berendezve, hogy szükség esetén teljes szerint megnagyobbítható legyen a környékbeli falvak világításának esetleges ellátására.

A vállalatnak a várossal kötött szerződése szerint a villanyvilágítás május 9-én égni kellett volna s a vállalat arra az időre az összes munkálatokkal készen is volt és ezt az építészeti minisztériumnak még április 26-án be is jelentették. A villanyvilágítási berendezést egy miniszteri bizottságnak kellene felülvizsgálni. A bizottság azonban még mindig nem jött át Beogradból Pancsevőre s addig, mig a vizsgálat meg nem történik, az áramszolgáltatást nem szabad megkezdeni. Dr. *Margan* főispán-polgármester is már ismételtén megsürgette a bizottság kiküldését, de a minisztériumnak nem sürgős, hogy a pancsevőiek villanyvilágítsanak. Ugy gondolkoznak, ha a pancsevőiek tudtak várni évtizedekig, várjanak még pár hónapig.



### Feleséggyilkos örült

A tettes a gyilkosság után jelentkezett a rendőrségen

Zagrebból jelentik: Pénteken este dult külső munkások jelent meg az ügyeletes rendőrség előtt és a következőket mondta:

— Varsics András vagyok, a Burko r.-t. kocsisa és a Moskovics-ucca 40. számú ház házmestere. Ma ebéd után a feleségem elment hazulról, bizonyosan a szeretőjéhez. Amikor hazajött, rám ugrott és fojtogatni kezdett. Én erre felugrottam az asztalra, letepertem és két kézzel megfogtam a nyakát. Az asszony erősebb volt nálam és karmolni kezdett. Hosszu ideig viaskodtunk és én csaknem egy órá hosszat szoritottam a torkát, amikor észrevettem, hogy a nyaka már megfeketedett, de az asszony még mozgott, mire kést vettem elő és átcsaptam a nyakát. Meg kellett ölnöm a feleségemet, mert meg akart gyilkolni.

A rendőrség Varsics lakására ment, ahol megtalálta a holttestet. Kihallgatták a házbőleket, akik elmondták, hogy Varsics András a háboruban gránátgyújtást kapott és azóta idegcsökkenésben szenvedett. Állandóan üldözési mániája volt, mindig azt hangoztatta, hogy a felesége börtönbe fogja juttatni. Hétfőn eltávozott hazulról és pénteken fehéreműre vetkőzve tért haza, azonban nem adott felvilágosítást arra nézve, hogy hol volt öt napig. A gyilkosságot néhány órával hazatérése után követte el.

A rendőrség a jelekből bizonyossá teszi, hogy a gyilkos nem épelméjű, ezért megfigyelés végett a zagrebi kórház elmeosztálya szállították.

### A nagykövetek tanácsa

szombaton megállapította a Németországba intézendő jegyzék szövegét

Kedden vagy szerdán nyújtják át a jegyzéket Stresemann külügyminiszternek

Párisból jelentik: A nagykövetek tanácsa szombaton egyhangulag elfogadta a lelegyverésről és a mulasztásokról Németországba intézendő jegyzék szövegét. A jegyzéket kedden vagy szerdán nyújtja át lord D'Abernon berlini angol nagykövet Stresemann külügyminiszternek.

A jegyzéket 12 órával, a mulasztásokat 24 órával az átadás után hozzák nyilvánosságra.

A nagykövetek tanácsa a szombati ülésen azt is elhatározta, hogy a 10.000 fős bolgár miliciát 1926. március 31-én el kell bocsátani a szolgálatból.

### Velikibecskerek

nem hajtják be a városi adókat Heves viták a kiszélesített tanács közgyűlésén

Velikibecskerekéről jelentik: A városi kiszélesített tanácsa szombaton délután Nádaski Gyuró főjegyző elnöklése alatt közgyűlést tartott a vármegyeház nagyszobájában. A közgyűlés tárgysorozatán husz pont szerepelt, amelyből azonban az elhúzóító viták miatt csak négy pontot tárgyaltak, a többi a hétfőn folytatandó közgyűlésen kerül megvitatásra.

A közgyűlésen, amely délután háromtól negyednyolcig tartott, a tárgyalás alá került napirendi pontok körül heves viták folytak le. Már az első pont: a városi főszámvevőség jelentése a város pénzügyi helyzetéről, igen éles vitát provokált. A jelentés szerint Velikibecskerek pénztára állandóan üres, mert az adókat nem hajtják be. A vita során dr. Jaksics Zsarkó azt indítványozta, hogy a felelősség megállapítása végett küldjenek ki egy ötfügű bizottságot, a városi tanács ezzel szemben azt javasolta, hogy az állandó ellenőrző bizottságot bízzák meg a vizsgálattal. A közgyűlés szó-

többséggel a tanács javaslatát fogadta el, majd rátért a napirend második pontjára: a Messinger-féle leánynevelő-intézet megvásárlására. A tanács azt az indítványt terjesztette elő, hogy a tanügyi törvény értelmében a város csak a teleket vásárolja meg, az épületet a tanügyi kerületnek, jelen esetben a vármegyének, a berendezést pedig az államnak kell megvennie. A közgyűlés elhatározta, hogy az esetben, ha a vármegye és az állam megveszi az épületet és a berendezést, a város hajlandó a telek értékének megfelelő összeggel résztvenni a vásárlásban.

Az uccák aszfaltozása ügyében a közgyűlés elhatározta, hogy a Cara-Dusana ucca gyalogjáróját, ahol a piacot tartják, hét méter szélességben kiaszfaltözik, a többi ucca kikövezését pénz hiányában későbbre halasztják.

A közgyűlést hétfőn délután három órákor folytatják.

### A tovarisevói gyilkosság a novisadi törvényszék előtt

A helyszínen tartják a főtárgyalást

Noviszadról jelentik: A törvényszék június 2., 3. és 4. napjaira tűzte ki a főtárgyalást a tovarisevói gyilkosság hiánypótlásán. Még a múlt év tavaszán történt, hogy Vasziljev Isza a Szrnao elnöke Vrsacon megölte Radojcsin Tósót, a novisadi törvényszék tanácselnöke arra való tekintettel, hogy a főtárgyalásra mintegy ötven tanu van megidézve, engedélyt kért az igazságügyi minisztertől, hogy a főtárgyalást a tett színhelyén, Tovarisevön tartsák meg. Az igazságügyminiszter megadta az engedélyt a helyszíni tárgyalásra. Erre Domjevic dr., aki a főmagánvádlót képviseli, kérvénnyel fordult a novisadi törvényszékhez, hogy ne a tett színhelyén, hanem Noviszadon tartsák meg a főtárgyalást, mert Tovarisevön a Szrnao tagjai fenyegető magatartást tanúsítanak az eljáró bírósággal és a beidézett tanukkal szemben. Az államügyész csatlakozott a főmagánvádló kéréséhez. A novisadi törvényszék tárgyalás alá vette a beterjesztett kérvényeket és úgy határozott, hogy a kitűzött főtárgyalást Tovarisevön fogják megtartani. A főtárgyalás napjaira a csendőrségi készenléte megerősítik.

### Betiltották a Bácsbodroger Zeitungot

A szombori vizsgálóbíró szerint a betiltás érvénytelen

Érdekes konfliktus támadt az apatini főszolgabíró és a szombori vizsgálóbíró között egy lapbetiltással kapcsolatban.

Az apatini főszolgabíró még május 11-én betiltotta az apatini Bácsbodroger Zeitungot az alkotmány 138. szakaszára való hivatkozással. A lap szerkesztője, Gass Mátvás a főszolgabíró rendelete ellen felebbezett a szombori törvényszékhez, amelynek vizsgálóbírúlia az apatini főszolgabíró rendeletét megsemmisítette és a lap a vizsgálóbíró határozata alapján már meg is jelent.

A főszolgabíró a vizsgálóbíró határozatáról feljelentést tett a belügyminisztériumnak, egyben értesítette a szombori vizsgálóbírót, hogy a határozatot semmisnek tekinti, mert az alkotmány 13. szakasza csak egyes lappeldányok betiltása esetén ad jogot a bíróságnak a betiltó rendelet felülvizsgálására. A főszolgabíró utal átiratában, arra, hogy ő az alkotmány 138. szakaszában biztosított jogával élt, amikor a lapot betiltotta. A 13. szakasz uiságok és saltótermékek terjesztésének és árusításának, a 138. szakasz uiságok és saltótermékek megjelölésének és terjesztésének betiltásáról intézkedik és ez utóbbi esetre a főszolgabíró sze-

rint nem terjed ki a bíróság hatásköre.

A főszolgabíró egyszersmind eljárást indított Gass Mátvás szerkesztő ellen, mert a lapot a vizsgálóbíró határozata alapján újból megjelenítette.

### Tizenkét milliárd dinár az új költségvetés végösszege

Beogradból jelentik: A pénzügyminisztérium által a nemzetgyűlés szombati ülésén beterjesztett 1925-26. évi költségvetésben a kiadások és bevételek végösszege 11.910 millió dinárt tesz ki. A kiadási tételek közül a legnagyobb a hadügyminisztérium kiadása, amelynek végösszege 2.248.259.366 dinárt tesz ki. Az egyes minisztériumok kiadásai egyébként a budget szerint a következőképpen oszlanak meg:

hadügyminisztérium	2.248.259.366	dinár.
közlekedésügy	2.234.573.987	•
pénzügy	1.767.192.398	•
legfels. áll. igazgatás	1.076.152.608	•
belügy	606.704.965	•
építésügy	474.074.485	•
szociálpolitika	459.984.557	•
postaügy	409.598.192	•
erdő- és bányauigy	359.984.510	•
egészségügy	317.181.777	•
földmívelésügy	277.201.605	•
külgügy	227.552.209	•
igazságügy	279.208.955	•
vallásügy	115.164.387	•
agrárreform	75.388.658	•
törvényegységesítő	642.742	•

A költségvetésben kiadási tartalékképpen 140 millió dinár van beállítva.

A bevételek rendes és rendkívüli jövedelmekre oszlanak. A rendes bevételek összege 9.800 millió dinárt, a rendkívüli bevételeké 2.110 millió dinárt tesz ki. A legtöbb bevétel az állami monopóliumokból ered, amely 2.462.850.000 dinárra rug, a közlekedésügyi minisztérium bevételei pedig 2.462.850 dinárt tesznek ki.

A javaslatához fűződő pénzügyi törvény számos speciális felhatalmazást is ad a pénzügyminiszternek.

### Feltalálók közelharca

Egy fiumei hajóskapitány is feltalálta a gravitációs kereket

A Bácsmegyei Napló nemrégiben megírta, hogy dr. Landt Adolf, a budapesti állatkert volt igazgatója egy perpetuum mobilet készített, egy »önmagától mozgó gépezetet«, amelyet Landt gravitációs keréknek nevezett el.

A gravitációs kerék eszméje, mint most fiumei tudósítónk jelenti, nem új és nem eredeti. Fiumében éssendes magabavonulással már nyolc éve foglalkozik ezzel az ötlettel Kaszl József tengerezskapitány, jelenleg az Intercontinentale igazgatója, aki már 1923-ban megkonstruálta a gravitáció által mozgó és mozgásban maradó lapot, amire ő »universum inparro perpetuum mobile« név alatt még annak idején felhívta a tudományos körök figyelmét, mint olyan erőforrásra, amely szén és egyéb fűtőanyagokat teljesen feleslegessé tesz és amely könnyebben mozog, mint a dr. Lendl-féle kerék. Kaszl több német tudományos közlétet megküldte a gép modelljét, amelyről mindenütt a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak, sőt már nagyobb ökök is ajánlottak föl neki a feltalálás gazdasági kihasználására, de a hajóskapitány elutasította azzal, hogy csak a gép tökéletesítése után hajlandó a feltalálását szabadalmaztatni.

Kaszl kapitány, aki a Bácsmegyei Naplóból értesült a Lendl-féle kerékről, tudósítónk előtt kijelentette, hogy ha meggyőződik a budapesti feltaláló gépének használhatóságáról, megvédi elsőbbségi jogát és egyuttal bemutatja azt az örökmozgó szerkezetet is, mi által lehetséges lesz egy tizenöt kilogrammos önmagát tápláló géoből negyven-ötven lóerőt produkálni.

### A halott titka

Belehalt az eltilkolt verésbe

Budapestről jelentik: A budapesti büntetőtörvényszék szombaton hét hónapi fogházra ítélte Politzer Gábor tanoncot, aki gazdáját meglopta. Az ítélet hallatára a vádlott anyja, özvegy Politzer Adolfné jajveszékelve kiabálta:

— Három héttel ezelőtt megölték az uramat, most pedig börtönbe kerül a fiam. Mit csináljak, mit csináljak?

A tárgyalás után a hallgatóság közül többen faggatni kezdték az asszonyt, aki erre előadta, hogy az ura április 26-án halt meg a Szent István-kórházban. Már haldokolva került a kórházba, ahol halála után felboncolták, de semmi különösebb elváltozást nem találtak rajta.

A szomszédok és rokonok azonban elárulták az özvegynek, amit az ura halála pillanatáig titkolt előtte, hogy Politzer Adolfot, aki házaló volt és kocsin járta a falvakat, április elején éjjel, amint hazafelé tartott, utonállók megtámadták és félholtra verték. Politzer, miután a támadók elmenekültek, nagynehezen feltápáskodott kocsijára és hazahajtott. Otthon eltilkolt, mi történt vele. Azt hitte, hogy a verést rövidesen kiheveri és azért nem szólt semmit a feleségének az esetről, mert nem akarta felizgatni. Állapota azonban nap-nap után rosszabbodott és be kellett szállítani a kórházba, ahol meghalt anélkül, hogy titkát a feleségével közölte volna.

Az özvegy most feljelentést készül tenni a rendőrségen ismeretlen tettesek ellen, akik férje halálát előidézték.

### A subotikai

mozdonyvezetők egyesületének közgyűlése

A mozdonyvezetők szakegyesületének kerületi szekciója szombaton délelőtt és délután évi rendes közgyűlést tartott a mozdonyvezetők otthonában. A közgyűlésen, amelyen megjelent Mátics Szvetozár subotikai vasutigazgató is, a beogradi központot Sztankovics Szima és Gyurics Bózsó képviselték, míg a novisadi szekció részéről Horvát Gyula, a szombori részéről Pucis Lázár és Hegedüs Béla, a vrsaci részéről Bogdanics Frányó és Notny Antal, a velikibecskerek-i szekció részéről Kovarick Jován és Stibinger József, a vinkovcii részéről Márkus Antal és Stefanovics András, a ljubljani szekció részéről pedig Dezmán Pavao jelentek meg. A közgyűlést Balogh István, a subotikai szekció elnöke nyitotta meg, majd átadta a szót Mátics Szvetozár vasutigazgatónak, aki beszédében az egyesület működésének fontosságát méltatta. Majd Sztankovics beogradi kiküldött felszólalása után felolvasták a pénztári jelentést, amellyel kapcsolatban súlyos támadások érték a vezetőséget amiatt, hogy az egyesület vezetésében nem fejtenek ki nagyobb tevékenységet. A pénztári jelentés felolvasása után megválasztották az egyesület új vezetőségét. A közgyűlés végül üdvözlő táviratot küldött Alekszander királynak.

### TAPSZTALAT

a legjobb mester. Milliós és millió ember ismeri a »Schaumpont a fekete fejfel« mint tisztító hatásában elérhetetlen hajópoliszert, melyet már többé nélkülözni nem tudnak. Ne kóstolják ezért, hanem igyekeznek mások tapasztalatait elsajátítani és használni hajmosáshoz csak az évtizedek óta bevált

»Schaumpont a fekete fejfel« mely a hajópolisz minden természetes követelményeknek megfelel. Kapható minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszertárban. Egyedüli előállítója: Hans Schwarzkopf Berlin-Dahlem.

Fontos, hogy a be-  
vásárlásnál  
különbösen



hang-  
súlyozza a  
»FEKETE  
FEJET«



# HIREK

## A hősök szobra

Szobor, zászlódisz, virág, meleg ünneplés a hősöknek, apothéózis sok évvel azután, hogy szürke emberekből harcos tömegek váltak, akik pántlikás kalappal és pántlikás kedvvel mentek a világfergetegbe.

Véráldozat, apák, fiúk és hitvesek áldozása szolgálta a tüzet a nagy oltáron, melynek füstje a templomi tömjén illatába vegyült éppugy, mint ahogyan a győzelmeket hirdető templomi harangszó zugása összefolyt az esetekért való gyász lélekharangjának kongásával. Akkor nem volt ünnep, csak küzdelem, fegyverporogás, ágyudörgés, lélekharang és könny és most, a fegyvernyugvás idején került sor arra, hogy a rendkívüli idők hőseinek emlékét ünneppé avassák. Emléket kapnak a hősök, — mindazok, akik már újra mint polgárok a békés munka eszközével cserélték fel a fegyvert és emléket kapnak azok, akik nem tértek vissza az ádáz tusák színhelyéről.

Az a szobor, amelyet Subotica városa emel a hősöknek, — a polgárság megemlékezése a rendkívüli idők minden fázisáról, a harcosokról és az elesettekről, emléke a harcoló férfiaknak, de emléke a nőknek is, akik a harcos napok sulyát szeretetükkel, ápolásukkal, vigasztalásukkal enyhítették. Szimbólumot ábrázol a szobor: gyengéd női kéz zárja le az elesett hős szemét és ebben a szimbólumban összetalálkozik minden reminiscencia, amely a Mát a multtal összekapcsolja.

A szoborleleplezés napja a visszaemlékezés ünnepe, valamenynyünk ünnepe, akik végigéltük a megpróbáltatásos harcok napjait. A polgárság hódolata azok számára, akik tudtak, amikor kellett, katonák is lenni, jutalom azok számára, akik a véráldozatért nem kérték, nem vártak jutalmat és akiknek a legbensőbb hálászert nem tud más jutalmat adni, mint szobrot, zászlódiszt és virágot.

A Jugoszláv Szokol-egyesület vasárnap, pünkösd első napján, — mint már jelentettük — országos Szokol-ünnepélyt rendez Szuboticán és ez alkalommal leplezik le a hősök emléksobrát, amelyet a gyalogsági laktanya előtti parkban állítottak fel.

Az országos ünnepségre szombaton délután fél kettőkor Subotica-ra érkezett Öfelsége Alexandar király képviselőiben Prica tengernagy. A vasuti pályaudvaron megjelentek fogadására Damjanovic tábornok, hadosztályparancsnok, Malagurski Albe polgármester, aki a távollévő főispánt is képviselte, Obradovic Dragoszlav főkapitány, Petrovic Koszta városi főmérnök, a szubotici Szokol-egyesület elnöke és a Szokol választmánya Tomics ezredes vezetésével.

A szalonkocsiból kilépő Prica tengernagyot a fogadására megjelent hivatalos személyiségek és a nagyszámú közönség meleg ovációval fogadták. A tengernagy pár szóval megköszönte a fogadtatást és a városba hajtatott.

Vasárnap éjjel féltizenkét órakor érkezett meg Csehszlovákia beogradi követe, Seba meghatalmazott miniszter, aki Massaryk csehszlovák köztársasági elnököt fogja az ünnepségen képviselni.

Vasárnap reggel érkeztek az állam képviselőiben Radojevic közlekedési

miniszter. Szombaton este kilenc óráig kezdettel a Beograd-szálló termeiben nagy népünnepélyt tartottak.

Május 31-én, vasárnap reggel hat óráig kilenc óráig a szokolisták tornagyakorlatot tartanak a Bácska-pályán. Háromnegyed kilenc órakor a város valamennyi templomában istentisztelet lesz az elesett hősök emlékére.

Dél előtt tíz órakor a laktanya előtti parkban ünnepélyes keretek között leleplezik a hősök emléksobrát. Ugyanekkor szentelik fel a szokolisták zászlóját, amelynek felszentelését a zászlóanya beszéde fogja megelőzni.

Féltizenkét órakor katonai ünnepély lesz a kerületi parancsnokság épületében, háromnegyedégykor pedig katonai diszfelvonulás.

Délután egy órakor ünnepi bankett a Beograd éttermében. Az ünnepségeket délután négy órakor, a Bácska-pályán katonai és Szokol-gyakorlatok fejezik be.

A szubotici rendőrkapitányság közli, hogy a vasárnapi szoborleleplezési ünnepségek tartama alatt a rendőrség a következő uccákat elzárja a forgalomtól: Vojvoda Putnik-teret, Senoinauccát, Stoszova, Trenkova, Bogovicseva, Vlaska, Jukicseva-uccákat, továbbá a Szentai-utat. Az ünnepségek a törvényszék felől vezető uccán lehet eljutni a Kralj Petar-térre, ahol a szoborleleplezési ünnepély lesz.

A Bácsmegeyi Napló legközelebbi száma kedden reggel a rendes időben jelenik meg.

Makszimovics belügyminiszter Szentán. Szentánról jelentik: Makszimovics Bozsó belügyminiszter és Alekszejevicz Kiza beogradi kerület főispán, a BBB. ügyosztály főnöke, hétfőn Szentára érkeznek a kiállítás megtekintésére. A belügyminiszter tiszteletére a város bankettet ad.

Ujból megkezdődnek a jugoszláv-görög tárgyalások. Beogradból jelentik: A jugoszláv-görög tárgyalások, amelyek nemrég félbeszakadtak, hétfőn újra megkezdődnek Beogradban.

Leverték az albán felkelőket. Beogradból jelentik: Albániából érkező hírek szerint az albán kormány lassankint urrá jessz a délalbániai zavargások fölött. A felkelő-bandák nagyrésze Görögországba menekült át. Az albán lapok ugy értesültek, hogy Brindisiben az albán emigránsok kongresszust tartottak, amelyen elhatározták, hogy politikai pártba egyesülnek. Az új párt elnöke Sotics Pecci lett.

Vasuti konvenció Franciaország és Jugoszlávia között. Beogradból jelentik: Franciaország és Csehszlovákia között vasutügyi egyezmény jött létre, amelyet a napokban irtak alá. Mint beavatott helyről értesülünk, Jugoszlávia és Franciaország között a közeljövőben hasonló konvenció megkötésére tárgyalások indulnak meg.

A kis inas ajándéka a királynénak. Egy kis noviszadi könyvkötőinas, Petrovic Dusán, néhány héttel ezelőtt egy remekbe készült albumot csinált, amelyet elküldött ajándékba Mariora királynőnek. A királyné az ajándékot kegyesen elfogadta s ma a kis inas megkapta öfelsége elismerő levelét és a királyi pár arcképét.

Országos vasuti kongresszus Oszijeken. Oszijekről jelentik: Az ország valamennyi államvasuti igazgatóságának képviselői konferenciára gyűltek egybe Oszijeken, hogy különböző szolgálati és üzemelési ügyeket megtárgyaljanak. A konferencia előreláthatólag két héttig fog tartani.

Az új noviszadi közgyűlés. Jelentik, hogy Noviszad város részére új képviselőtestületet nevezett ki a belügyminiszter. Az új kiszélesített tanács kedden, június 2-ikán tartja első ülését, amelynek napirendjén a különböző bizottságok megválasztása szerepel.

Harminc év a szedőszekrény mellett. A jugoszláviai grafikai munkások szövetsége vasárnap délelőtt 10 órakor Szuboticán a Munkásotthonban diszközgyűlést tart. A diszközgyűlés egyetlen tárgya Csuri István szedő harmincéves jubileumának megünneplése. Harminc esztendő a szedőszekrény mellett időben is tiszteletreméltó, de még tiszteletreméltóbbá teszi az, hogy Csuri István a mestersége szeretetében töltötte el ezt az időt. A közönség, amely kíváncsi érdeklődéssel, de egyúttal a bíráló kritikai szellemével olvassa az újságot, nem tudja, hogy mennyi hit, álom, veríték és könny az ára annak, hogy a gondolatból egy napig tartó élet után halálra ítéltt betűsor legyen. Az újság kulturális munkájának részesei a szedők is, akiknek sorában Csuri István mindig előljárt abban, hogy az ügy és az újság iránt teljesítse kötelességét. Amikor harminc esztendő becsületes munka után vasárnap nyomdász társai ünneplik Csuri Istvánt, a bensőséges ünnepségekben részt vesz a Bácsmegeyi Napló is, amelynek érdekében a harminc esztendő nagyobb részén szorgoskodott a jubiláns.

Beültették a muzulmán-párt hivatalos lapját. Sarajevóból jelentik: A sarajevói rendőrség pénteken elkobozta a muzulmán-párt lapját a Pravda-t, mert az polemizált a Vreme egyik cikkével és fess hangon bírálta a boszniai közállapotot. Délután foglalkozott a lapelkobzás ügyével a sarajevói törvényszék, amely jóváhagyta a rendőrség intézkedését és az alkotmány 138. szakasza alapján a lap további megjelenését betiltotta. Az indoklás szerint a lap írásmódora alkalmas arra, hogy a népet az államegység ellen izgassa, ezenkívül állandóan izgat a király és a parlament ellen és arra akarja rábírní a lakosságot, hogy erőszakkal változtassa meg a törvényeket. A lapbetiltás nagy feltűnést keltett, mert a Pravda volt Sarajevó egyetlen ellenzéki lapja. A lap tulajdonos: maga a muzulmán-párt a betiltó végzés ellen felebbez a legfelső bírósághoz és ha ez is jóváhagyja a betiltást, akkor a párt új lapot indít.

A drága fürdő. Risztovics Vladimir turjai gazda szombaton a noviszadi artézi fürdőbe ment fürdőzni, 1500 dinárt tartalmazó pénztárcáját a fürdő pénztárnál lévő pánccselvénybe helyezte el. Mikor a fürdőből kijött, nem olvasta meg a pénzt, hanem felugrott a fürdő előtt menő villamosra. A villamoson vette észre, hogy a pénzből 1000 dinár hiányzik. Feljelentésére a rendőrség megindította a nyomozást.

Noviszadra megérkezett a lakásbíróság kinevezése. Noviszadra ma megérkezett a szocialpolitikai minisztériumból az új lakástörvény alapján alakított lakásbíróság bírának kinevezése. A bíróság elnöke: dr. Marics Razó táblabíró, helyettese dr. Kirics Milivoj táblabíró, szavazóbíró: dr. Zurics Milán táblabíró és dr. Obradovics Dusán törvényszéki bíró, helyettesek dr. Medakovic Dusán törvényszéki bíró és dr. Markovics Voja írásbíró. A noviszadi városi tanács már értesítette a kinevezetteket s a lakásbíróság Noviszadon a jövő héten meg is kezdi tárgyalásait.

A bolgár merénylők bebocsájtása miatt felfüggesztették a caribrodí komiszáriust. Beogradból jelentik: A belügyminisztérium felfüggesztette állásától a caribrodí határállomás vasuti komiszáriusát. Milicevic Petart, aki ellen súlyos szabálytalanságok vádját emelték. Milicevicet többek között azzal vádolják, hogy utlevél nélkül engedett be az országba bulgáriai utasokat, köztük azokat is, akik később Beogradban mint merénylők a rendőrség kezére kerültek. Ugyanaz a vasuti komiszárius, mint ismeretes, nemrég szigorúan internálta Caribrodiban Petrovic Svetislavot, a kiváló filmszínészt, amikor Beirut-felé utazott, hogy Pierre Benoit filmjének felvételében résztvegyen.

Az athéni kereskedők Szuboticán. Az Athén-pireusi görög kereskedelmi kamara tagjai, — mint már közöltük, — június 3-ikán érkeznek Szuboticára, ahol a város és a Lloyd látja őket vendégül. A Lloyd vezetősége akciót indított, hogy a fogadtatás minél imponzansabb legyen és ezért felkéri tagjait, hogy a banketten is lehetőleg minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Elkobozták Frank-párt lapját. Zagrebból jelentik: A zagrebi rendőrség szombaton elkobozta a Frank-párt Zasztavát, Frank-párt lapját. Az indoklás szerint a lap államellenes propagandát fejt ki.

Sakkjáték — élő figurákkal. Oszijekről jelentik: Az oszijek sakkklubok — a dr. Lasker és dr. Vidmar közti jugoszláv sakkmérkőzés anyagi előmozdítására Oszijeken rendeznek június 1-én Oszijeken. A műsor keretében számuak igyikzik egy sakkjáték — élő figurákkal.

Merénylet egy modern festő képe ellen. A bécsi Künstlerhausban ismeretlen tettesek Frantz von Zülowsch modern festő akvarell képeit tintával leöntötték. A vizsgálat megindult, eddig azonban eredmény nincs.

Eljegyzés. Weil Rózsikát eljegyezte Kaelbly Mihály Szombor. (Minden külön értesítés helyett.)

Házasság. Braun Adám (Szentá) és Gruby Annuska (Novesove) kedden, június 2-án házasságra lépnek. (Minden külön értesítés helyett.)

Befejezték a kupuszina templom renoválását. Topoljából jelentik: A kupuszina templom renoválási munkálatait a napokban befejezték. Ennek megünneplésére a kupuszina önkéntes tűzoltók önkéntes gárdája előadta Kazaliczky Antal: A harang című népszimfővét, amely nagy sikert aratott. Az előadás rendezése Sturz József iskolaigazgató érdeme.

A Pistolett ügye a bíróság előtt. Oszijekről jelentik: A Pistolett játékkaszinó tulajdonosai ellen az oszijek rendőrség május idején házártaték folytatása címén eljárást indított. A járásbíró a Pistolett tulajdonosait felmentette hivatkozva arra, hogy belügyminiszteri engedéllyel volt a játékkaszinó megnyitására. Az ügy felebbezés folytán a törvényszékhez került, amely nem hagyta jóvá a járásbíró ítéletét és új tárgyalást rendelt el.

Ujabb letartóztatás az oszijek monopolesalás ügyében. Oszijekről jelentik: A monopolesalás ügyében szombaton ujabb letartóztatás történt. A rendőrség kilakoltatta Lang Izso fivérét, Lang Leót a Miro-gyár igazgatóját. A kihallgatás után Lang Leót előzetes letartóztatásba helyezték, mert az a gyáru ellene, hogy tudta, hogy az elzárásból és neki is haszna volt az elzárásból. Lang Izso letartóztatásáról egyébként Bécsből még nem jött semmi értesítés. A kincstár képviselője szombaton lefoglalta Lang Izso teljes lakásbrendezését és ezért feleségének el kellett hagynia a lakást.

Öngyilkosság ellene késszurással. Budapestről jelentik: Kömley Béla harmincötéves budapesti kereskedő Város-major uccai lakásán szombaton kilenc késszurással öngyilkosságot követett el. Az orvosok megpróbálták, hogy vérátömlesztéssel megmentésék, amire felesége ajánkozott is, de az öngyilkos az operáció előtt meghalt. Tettét hozzátartozói szerint súlyos idegbaja miatt követte el.

Bünavádi feljelentés egy budapesti bank ellen. Budapestről jelentik: Az utóbbi napokban a Budai Bank ellen a bank ügyfelei nagy számban tettek bünavádi feljelentést, aminek következtében a bank három igazgatóját, Mondana Kornélt, Juhász Györgyöt és Kocsis Lajost szombaton letartóztatták. A feljelentések tárgyról a rendőrség egyelőre nem ad felvilágosítást.







**Jugoszláv-magyar tárgyalások az Adria-tarifa ügyében.** Az Adria-tarifa ügyében tervezett jugoszláv-magyar tárgyalásokat május 11-ikén elhalasztották. Az SHS közlekedési minisztérium a tárgyalások folytatására június 4-ikére hívta meg a magyar delegátusokat Fiuméba. A tárgyalások anyaga egy jugoszláv, mint magyar részről teljesen elő van készítve, úgy hogy ezen a tárgyaláson az Adria-tarifa ügye előreláthatóan befejezést nyer.

**A mallidjosi gyorsposta.** Mallidjosi község postahivatala példátlanul modern és eredeti módon bonyolítja le a csomagforgalmát. A mallidjosi postán felad a napváltásig egy csomagot, mondjuk Topolára. Lefizetés szabályosan a bűnkét dinár illetéke a posta-sztyémből rányomja a csomagra, aztán a csomagot, a következő használati utasítással: *Vigye ki az állomásra tíz órakor és adja át a mozgópostának.* Ebben nincs semmi meglepő, legalább is a mallidjosiak már kitűnő tréninggel rendelkeznek és a feladót mindig maga viszi ki a vonathoz a csomagját.

**Első ítélet az amerikai nagy petróleum-pörben.** Newyorkból jelentik: Az Egyesült-Államok kormánya a losangelesi törvényszék előtt hat hónap múltán nyertes lett a petróleumpanama miatt megindított pörében. Ez az elsőfokú törvényszék úgy ítélte, hogy azok a petróleum-szerződések, amelyeket Albert B. Fall volt államtitkár kötött a Panamerican Petroleum and Transport Companyval, valamint a Panamerican Petroleum Companyval és amelyekkel lekötötte a kaliforniai Elkhill Naval Reserve és a Haway-szigetén lévő Pearl Harbour petróleumtelepek bérletét, nem érvényesek, mert megvesztegetésekkel jöttek létre.

**Meinl-cég vevőinek figyelmébe!** Tekintettel arra, hogy a nyarat vidéken vagy külföldön töltő vevőink nagy mértékben éreznék első minőségű cikkeink hiányát, számos vevőnk kérelmére elhatároztuk, hogy üzletünkben külön postai osztályt szervezünk, amely vevőink megrendelését bárhová a leggyorsabban és legpontosabban fogja elintézni. Különösen felhívjuk figyelmét a *Palicson* nyaraló vagy ott lakó vásárlóinknak, hogy június hó 1-től kezdődőleg megrendelések gyűjtése végett meg fogjuk látogatni őket. E célból felkérjük vevőinket, hogy június 1-ig sziveskedjenek címüket hozzánk beküldeni, hogy így mentesítsük őket árucikkeink beszerzésével járó fáradságtól. Egyszerűsödött jelentjük, hogy friss csokoládéküldemény érkezett, melynek jelentékenyen leszállítottuk az árát, valamint a többi cikkeinknek is, úgyhogy vevőink üzletünk meglátogatásánál igaz örömet fognak érezni, beszerzvényt utólrétegetlen minőségű áruinkat. Meinl Gyula Szubotica, Stosmayerova ul. 22. Halpiac.

**Női- és gyermekfehérneműt** a legjutányosabb áron a »Dama« fehérneműszalon készíti Tolstojeva (Ódor-u.) 21.

Székrekedésnél, emésztési zavaroknál és vértódlásoknál reggel éhgyomorral 1 pohár természetes »Ferenc József« keserűvizet iszunk. A belorvosi klinikákon szerzett tapasztalatok szerint a »Ferenc József«-viz az ideális hashajtó minden jellemző tulajdonságát egyesíti magában. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

**KÖZGAZDASÁG**

A gazdák figyelmébe. Közöljük a gazdák, akik ez év őszén repcetermelésre óhaitanak berendezkedni, hogy a repce átvételi árát az 1926-ik évi termésre csak az évi június hó végén állapíthatják meg, amikor az új buza ára ismeretes lesz. *A Velikibecskereki Olajgyár.*

**Megindulnak az élelmiszerszállító gyorsstehervonatok.** Hirt adtunk már arról, hogy a közlekedésügyi minisztérium a bácskai gyümölcs- és zöldségtermékek külföldi értékesítésének megkönnyítésére két élelmiszerszállító gyorsstehervonatot iktatott a menetrendbe. Az államvasutak igazgatósága ma a novisadi kereskedelmi egyesülettel is közölte, hogy ezek a vonatok *június 4-től kezdve közlekednek.* A vonatok menetrendje a következő: az első indul Novisadról reggel 4 órakor, Suboticáról tovább megy Budapest- és Bécs-felé 12 óra 50 perckor, a második vonat este 10 órakor indul Novisadról s Suboticáról reggel 6 óra 30 perckor megy tovább.

**SPORT**

**Pünkösdi sportprogram Veliki-Becskereken.** Veliki-Becskerekről jelentik: Veliki-Becskereken pünkösdi napján körmérkőzéseket bonyolítanak le. Vasárnap az Obilics-pályán háromnegyed négy órakor kezdettel a Schwabisch-Kadima, fél hétkor az Obilics-Samaja (Beograd) játszanak. Hétfőn háromnegyed négykor Borac-Obilics, félhatkor pedig Samaja-Kadima. A vasutas-pályán vasárnap a zagrebi Typographia-Slavija, hétfőn a Vasutas-Typographia mérkőzés kerül eldöntésre.

**Az 1936. évi olimpiászt Budapesten tartják meg.** Prágából jelentik: A Nemzetközi Olimpiász-Bizottság ülésén elhatározták, hogy az 1936. évi olimpiászt Budapesten rendezik meg, vagy ha ez akadályokba ütközik, Rómában vagy Lausanneben.

**Svájcnak ítélték oda az 1928. évi téli olimpiászt.** Párisból jelentik: A Nemzetközi Olimpiai Bizottság legutóbbi ülésén a téli olimpiásztól keletkezett vita során határozattá emelték, hogy a téli olimpiászt ezentúl az olimpiai játékokhoz kapcsolják, az egész olimpiászt azonban ezentúl egy nemzetnek kell megrendeznie, amelynek azonban jogában áll, hogy a téli Olimpiai Bizottságról lemondjon. 1928-ban Hollandia lemondása folytán Svájc rendezte meg a téli olimpiászt. A Nemzetközi Olimpiai Bizottság ezután Coubertin báró helyére, akit tiszteletbeli elnökké választottak meg, Baillet Henry bárót (Belgium) választotta meg elnökkévé.

**VILIMFÖLDES NOVISAD**  
örtesíti a kereskedelmi világot, hogy  
**EGYEZTETŐ IRODAJÁT**  
Zeljeznicka ul. 70. sz. alól Jevrejska ul. 2. sz. alá  
helyezte át. 4613

**TŐZSDE**

**A dinár külföldi árfolyamai 1925. május 30.**

Budapest valuta. 1141—1163, deviza 1161—1169.  
Triest deviza 41.15—41.35  
London deviza 295.  
Newyork deviza 1.64.

Zürich, máj. 30. Zárlat: Beograd 8.50, Páris 25.90, London 25.115, Newyork 516.50, Milánó 120.525, Amsterdam 207.55, Berlin 123, Bécs 72.80, Szófia 370, Prága 15.325, Varsó 99, Budapest 72.75, Bukarest 2.45.

**Novisadi terménytőzsde, máj. 30.** Buza bácskai 75—76 kilós 470 dinár. Tengeri bácskai 192½ dinár, bácskai júniusi 197½ dinár, bácskai tiszai állomás 205 dinár, dunai állomás 203, bácskai júniusi hajóállomás 205 dinár, szentai paritás 194 dinár, csatorna 207½ dinár, szerémi 195 dinár, sídi paritás 197½ dinár.

**Szentai gabonapiac, május 30.** A mal gabonapiacra a következő árak szerepeltek: Buza 450 dinár, árpa 260 dinár, sörárpa 360 dinár, tengeri 185 dinár, hajóba rakva 190 dinár, vésura 180 dinár, július-augusztus száraz 225 dinár, zab 250 dinár. Marintag 275 dinár. Köles 200 dinár. Rozs 265 dinár. Bab 265 dinár. Liszt 0-ás GG. 700 dinár, 2-es 660 dinár, 5-ös 605 dinár. Korpa 206 dinár.

**Budapesti gabonatózsde, május 30.** A terménytőzsde nyitáskor lanya, a két-napos szünet előtt a forgalom egészen jelentéktelennek indult. Amerikából is lanya irányzatot és egy prompt, mint határidős üzletben lényeges áresést jelentettek. Csikágóban a prompt buza 2 centtel esett vissza, május 3.25, júliusi 2½ centtel. Newyorkban is olcsóbb a buza 1 hétnyelcad centtel. Csikágóban a prompt tengeri változatlan, a határidős tengeri ½ centtel drágult. A rozs is olcsóbbodott 1½—2 centtel.

A budapesti tőzsdén nyitáskor alig volt kínálat. Tavalyi árban 495.000 koronájával kínálják a dunántúli búzát és 505.000—507.500 koronával a dunántúli búzát budapesti paritásában. *Ujbuzáért 405.000 koronát kérnek nyitáskor.*

Rozsból egy-két vagon van a piacon. 410—415.000 koronát kérnek érte Budapesten. A takarmánycikkek piaca is általában gyengült, olcsóbb az árpa és a korpa, gyengén tartott a budapesti prompt zab és lanyhulásra hajló a tengeri is. Az előbbinél 415.000—425.000 koronát kérnek, tengerit 280.000 koronával kínálják budapesti paritásában.

**Budapesti állatvásár, máj. 30.** Május 25-én, hétfői vásáron 4004 darab volt a felhajtás és pár darab kivételével az összes sertések eladottak. Szerda és csütörtökön ismét pár ezer sertés jött össze, sokkal több, mint amennyi kellett, így a hét közepére a hizottsertés-üzlet nagyon ellanyhult és a kereskedők és a nagyvágók sokszorosan visszaadták a korábbi napok nyereségét.

A nagyarányú felhajtást legjobban a húszület befolyásolta, amennyiben e hét végén a hus 4—5000 koronával olcsóbbodott.

**Bécsben a keddi vásáron 2929 zsír- és 9923 hussertés volt felhajtva.** A vásár élénk volt és a zsírsertések 1000 koronával megdrágultak.

Zsírsertés-árak Budapest 20.000 korona, Bécs 24.000 osztrák korona, Prága 11.30 csk., Passau 1.40 ar. M, Oderberg 1.40 ar. M, Bodembach 1.40 ar. M.

Hussertés árak: Budapest 22.000 K, Bécs 23.000 a. K, Prága 10.25 csk., Berlin 1.35 ar. M.

**Csikágói gabonatózsde, máj. 29.** Buza prompt 2. min. 170.75, buza prompt 3. min. 164.5, buza májusra 166, buza júliusra 163.25, buza szeptemberre 160.125. Tengeri prompt 2. min. 117, tengeri májusra 116.25, tengeri júliusra 118.25, tengeri szeptemberre 118.375. Zab májusra 48, zab júliusra 48.875, zab szeptemberre 48.75. Rozs májusra 115.25, rozs júliusra 117.5, rozs szeptemberre 116.25.

**Newyorki gabonatózsde, máj. 29.** Buza őszi vörös 207.75, buza őszi kemény 186.25. Tengeri 128.25. Liszt sp. w. cl. 675—725.

Az Irányzat búzánál csendes, tengerinél tartott.

**Vizállás**

Novisadról jelentik: A novisadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mal állása a következő: *Duna:* Bezdán 392 (—16), Bogojevo 500 (—10), Vukovár 442 (—8), Palánka 433 (—8), Novisad 427 (—6), Zemun 445 (—6), Pancsevo 426 (—5), Smederevo 493 (—6), Orsova 411 (—2), *Dráva:* Maribor 190 (—10), Zakanj 60 (—18), Donji Miholjac 247 (—1), *Oszti-tek* 324 (—8), *Száva:* Zagreb 38 (—2), Sisak 335 (+5), Jasenovac 598 (—12), Bród 608 (—32), Samac 495 (—21), Mitrovica 533 (—13), Beograd 387 (—5), *Tisza:* Szentá 142 (—8), Becse 223 (—4), Tittel 389 (—6), *Kupa:* Karlovac 226 (+36), *Una:* Novi 120 (—4), *Vrba:* Banja Luka 109 (+1), *Bosna:* Doboj 82 (+20), *Drina:* Zvornik 64 (—4), *Morava:* Csuprija 178 (—14).

**Meghívó.**

**A III. ker. temetkezési egyesület 1925. évi június hó 1-én d. u. 3 órakor,** a III. kör, Bene Sudarevica-utca 107. szám alatt, a Lulics-féle házban tartja **alakuló közgyűlését** melyre az alapító tagokat tisztelettel meghívja az Elnökség.

**ILLATOS MOLYIRTÓ**

„HERMELIN“ a neve, kérje mindenütt DEPOT „SOA“ DROGERIJA NOVISAD

**Dr. Jeszenszki Ferdo**

jogi szemináriumában Novisad, Vilson-tér 7-a, legbiztosabban és legpontosabban elkészülhet az ügyvédi vagy bírói vizsgákra. 4604

**ROGAŠKA-SLATINAI (ROHITSCH SAUERBRUNN) GYÓGYINTÉZET**

AZ S. H. S. KIRÁLYSÁG LEGJOBB ÉS LEGMODERNEBBEN BERENDEZETT GYÓGYINTÉZETE

VILÁGHIRŰ GYÓGYFORRÁSOK:

GYOMOR-, BEL-, SZIV-, VESE- ÉS MÁJBAJOK ELLEN JAVALVA

„TEMPEL“ „STYRIA“ „DONAT“

IDÉNY: MÁJUSTÓL—SZEPTEMBERIG

TÉLI IDÉNY: OKTÓBERTÓL—MÁRCIUSIG

Mérsékelt árak. — Az elő- és utóidényben különös engedmény. — **Katonazene.** — **Hangversenyek.** — **Rádió.** Legnagyobb kényelem. — Kedvező összeköttetés. Ásvány-, asztali- és gyógyvizek szétküldése. **Kérjen prospektust!**

ROGAŠKA-SLATINAI GYÓGYINTÉZET IGAZGATÓSÁGA.



## NYILTÉR.

Fájdalmas szívvel, de megnyugvással tudatjuk, hogy szeretett dédöregapánk, öregapánk, apánk, testvérünk, nagybátyánk s a legjobb rokonunk

### BERGER HERMANN

f. hó 26-án éjjel 85 éves korában az élők sorából eltávozott.

Szeretett nemes emlékéit kegyelettel őrizzük szívünkben!

A végtisztességen megjelenteknek hálás, mély köszönetünket fejezzük ki.  
Staramoravica, 1925 május 31.

A gyászoló család

### "JELENA"

#### női szabászati tanfolyam

Havasy Ilona női és gyermek divattermében

1925. június 2-án

veszi kezdetét hatheti időtartamra. Suboticán, Aleksandrova ul. 11. (Korzó) földszinten hátul az udvarban.

## Gazdák és gépészek figyelmébe!

Tekintettel a hozzánk érkezett számos kérdezősködéésre elhatároztuk, hogy június 8. hétfői kezdettel

## Ford és Fordson Tractor iskolát

nyitunk. E tanfolyamra vonatkozó bővebb felvilágosítással személyes vagy írásbeli kérdezősködéésre szívesen szolgálunk.

**Klein Géza és Fiai**  
Autorizált Fordügynökség  
Subotica

### Dražbeni oglas.

U ovršnoj stvari Josipa Pilasanovića a st.-moravičkog stanovnika protiv Djoke Belin i drug st.-moravičkih stanovnika, br. 928/1925., kao po bačko-topolskom sreskom sudu postovljeni staratelj sekvestra obznaniujem, da eu pod gornjim brojem zaplenjeni ušev od 50 kat. jutara zemljišta, koje je vlasništvo ovršenika, a leži na Gornjoj-Roglatici u neposrednom susevstvu Josipa Pilasanovića i to 18 jut. 350 kv. pšehičnog uševa i 30 kat. jut. 800 kv.-hv. kukuruznog uševa dana 5. juna 1925. god. u 3 sata posle podne u opštinskoj kući u S. araj-Moravici najboljem nudiocu uz gotov novac na javnoj sudskoj dražbi u zakup izdati za ovu ekonomsku godinu.

Dražbenu pristojbu snaša kupac.

**Antun Lőrük**  
staratelj

### Árverési hirdetés.

Pilaszánovits József staramoravica lakosnak Belin Gyóka és társai staramoravica lakosok elleni 928/1925. sz. végrehajtási ügyében, mint a b.-topolai kir. járásbíró-ság által kirendelt zárgondnok közli ré teszem, hogy a fenti szám alatt lefoglalt és végrehajtást szendedettek tulajdonát képező, a Felső-Roglatián, Pilaszánovits József közvetlen szomszédságában elhelyező 50 hold területű ingatlanból 18 kat. hold 350 kv. területű búzavetés és 30 kat. hold 800 kv. területű kukoricavetés 1925. évi június hó 5-én d. u. 3 órakor, Stara-Moravica községházánál a leg-többet ígérőnek, készpénzfizetés mellett nyilvános bírói árverésen hasznosbírba lesz adva ezen gazdasági évré.

Az árverési illeték vevőt terheli.

**Lőrük Antal**  
zárgondnok.

### Hirdetés.

Löwy Mátyás és társa noviszadi cég ügyrelem megbízásából hitese személy közbenjöttével nyilvános árverésen eladom Ábrahám Mór sombori lakos által ügyrelem követelésének fedezésére letétbe helyezett **postabélyeggyűjteményt.**

Az árverés Somborban, Sava Mandity kir. közjegyző irodájában 1925 június 15-én délután 3 1/2 órakor veszi kezdetét.

**Dr. Róna Gyula**  
ügyvéd

### Önkéntes árverés

Hinkel János pezsgőgyáros kraljevbreigi szőlő-birtokából kb. 21 holdnyi terület kisebb parcellákban is eladó

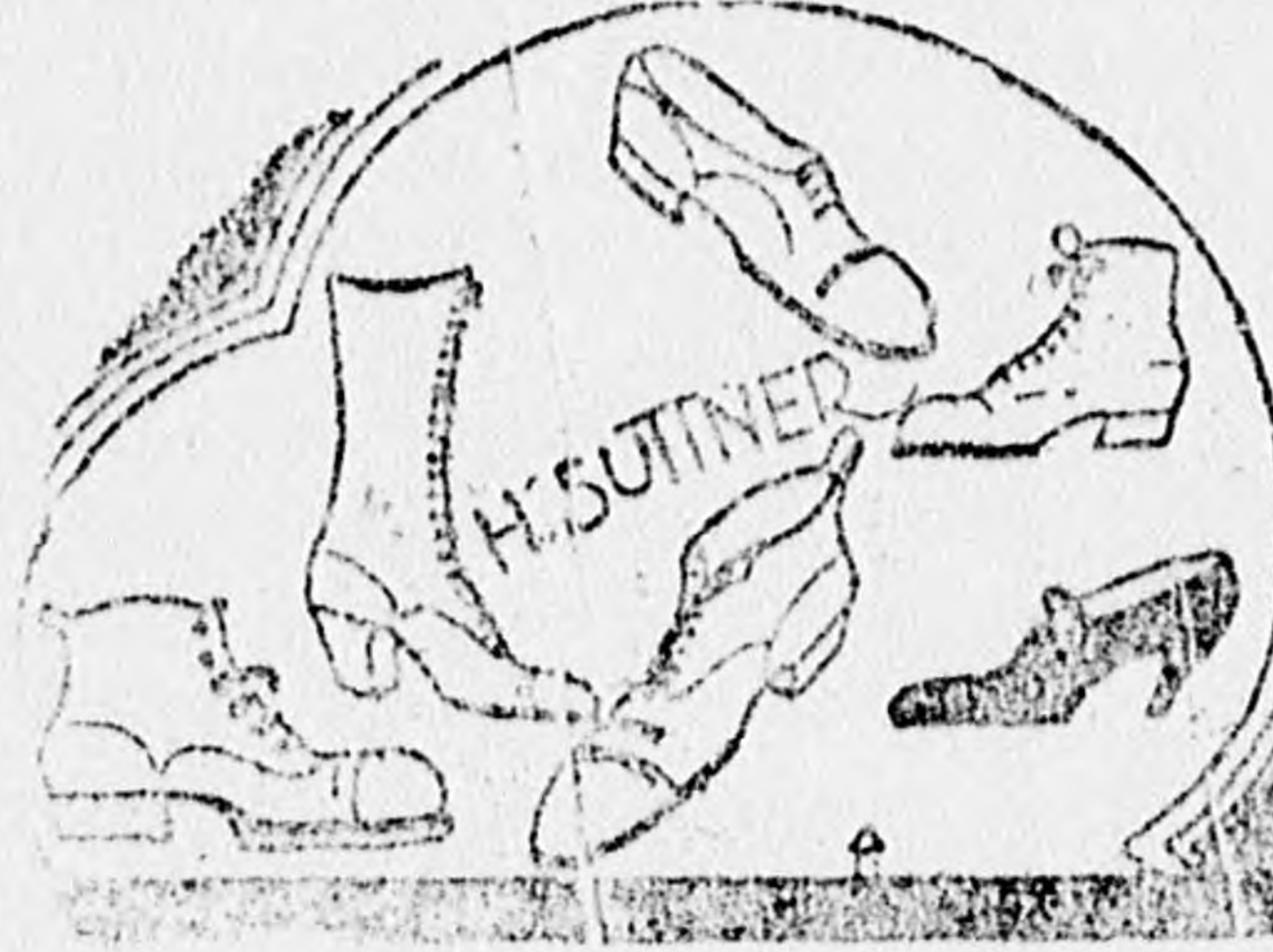
#### Önkéntes árverésen

Kraljevbreigen, 1925 június 7-iken, vasárnap d. e. 10 órakor, Hinkel János pezsgőgyáros telepén. A feltételek nálam megtudhatók és a felosztási terv is megtekinthető.

Dr. HAVAS EMIL ügyvéd.

## JÓL JÁR!

Suttner cipőiben. A Suttner cég



tartós cipője erős modern, elegáns és olcsó. Válogatott jó bőrből rendkívül szolidan kidolgozva! A Suttner név garanciája a jó minőséget és az olcsó árat! Félcipők és szandálok is kaphatók, továbbá rendkívül nagy választékbaning, nadrágtartó, sportsapka található a cég gazdagon illusztrált főrajegyzékében, de azonkívül evészközök, ollók, zsebkések, cigarettás és dohányszelencsk, beretvelő készülékek, tűszerszámok, láncok, keresztelt érmek. Küldjön be a katalógus portójára 2 dinárt a következő címre:

**H. SUTTNER VILÁGSZÉTKÜLDÉSI HÁZA**  
LJUBLJANA 976. sz. (Szlovénia)

Feer gyógyszerész ELSA SZAPPANAI 5 minőségben: illóolaj, glicerin, borax, kátrány és beretvelő szappan együtrendelhető a Suttner cég cikkeivel.

### Felhívás

a Sreća kiházasító egyesületbe való belépésre.

Alulírott alapítók Suboticán „Sreća” (Szerencse) néven kiházasító egyesületet alapítunk.

Az egyesület tagja lehet minden állampolgár nemre és felekezetre tekintet nélkül, aki a felvételnél 50 dinárt befizet s kötelezi magát arra, hogy minden házasságkötés után befizet 50 dinárt. A belépéskor a belépési díjon felül még két pótdíj fizetendő be, a felvételi díjjal együtt tehát 150 dinár.

Az egyesület a segélyeket következőképen folyósítja:

1—25 házasság után	20.000—	dinárt,
26—50	25.000—	"
51—75	30.000—	"
76—100	40.000—	"
101 házasságtól kezdve		
minden házassulandónak	50.000—	"

Egyéb, a belépőket érdeklő kérdésekről az alapszabályok nyújtanak bővebb felvilágosítást, amely mindenkinek rendelkezésére áll.

Társaságunk a legtisztább erkölcsi alapon áll és arra törekedik, hogy a tagok érdekeit a legönzettelenebbül szolgálja. Felhívjuk a közönséget, hogy lépjen be az egyesületbe, amelynek aláírási ivate a Kurir könyvkiadó cégnél (Subotica Vilsonova ul.) vagy az alapítóknál szerezheti meg.

Prótić Márko gör. kel. lelkész, Szántó Róbert ev. lelkész, Dr. Gerson József főbíró, Pánity Antal starakanjiái polgármester, Fischl Pál bankcégvezető, Kalmár Jenő nyug. biztosítási igazgató, Szávics István vasúti főmérnök, Dr. Havas Emil ügyvéd, Nozdrovicki Zoltán vasúti mérnök, Schwimmer Béla és Kosztics Sándor a Kurir tulajdonosai, Prodánovics Stévo banktisztviselő.

### Hirdetés.

A Bacska Topolai Iparos Temetkezési Egylet közönségre teszi, hogy 1925. június 1-én délelőtt 9 órakor B.-Topolán Zerge-utca 785 h. sz. (Csercsovics mögött) alatt egy Wertheim kassza és több irodai butordarab önkéntes nyilvános árverésen eladásra kerül. Vevő köteles azonnal fizetni és átvenni. Megtekinthető bármikor fenti cím alatt.

B.-Topola, 1925. május 26-án.

A felzámoló bizottság

### Értesítés

Értesítem a n. é. közönséget, hogy szobafestő és mázóld műhelyem elvállal minden e szakmába vágó munkát a legkényesebb igényeknek megfelelően, ahol legmodernebb sablonjaim állnak rendelkezésre. Költségvetéssel díjtalanul szolgál és meghívásra vidékre is megy

**Matkovics Simon**  
szobafestő és mázóld

Subotica, Lakás III. Kumićeva ul. 47. Minden időben található Paje Kujundžića ulica 11., Bódićs bádogos üzletében, Molzer ház.

### Értesítés.

Löwinger Sándor és Aftergut Salamon jelentik, hogy a „Löwinger és Aftergut” cégbe az ideiglenesen távol volt Aftergut Salamon újból belépett és az üzletet a régi cég alatt újból közösen folytatják és kéri tisztelt üzletfeleik további szíves pártfogását.

Löwinger és Aftergut  
rövidárkereskedő cég, Senta

### A Bácska Temetkezési Egyesület Suboticán

közönségre teszi, hogy az egyesület új tagokat vesz fel. Jelentkezni lehet az egyesület hivatalos helyiségében Vujković Cvilin Pál kézműművész üzletében (L. Strossmayerova ulica 5. szám).

A „Bácska” 5 havi működése alatt temetkezési segély címén saját tagjainak

**540.000 dinárt fizetett ki,**

A vezetőség nevében:

**Rajcsics Sándor** elnök, Subotica város h. polgármester  
**Mihajlović Szaniszló** alelnök, görögkeleti plébános

**Crnković Ivan**

pénztárnok,  
földbirtokos, volt országgyűlési képviselő

## Nincs többé szegénység!

Ha a szülők az övéikről ideje korán gondoskodnak, mert az

**Első Vojvodina Temetkezési Egyesület**

az elhalt tagjai hozzátartozóit már az első befizetés haláleset után

**50.000 dinár**

segélyben részesíti.

**Első Vojvodina Temetkezési Egyletbe** rendes tagoknak felvétetnek

S. H. S. királyságheli, egészséges 20—70 éves egyének. Jelentkezni lehet az egyesületi pénztárosnál Zomborévici István ur kézmű- és divatárú üzletében (a barátok temploma mellett)

**Elnökség**

### Értesítés

Értesítem a n. é. közönséget, hogy **Paje Kujundžića ul. 22. sz. alatt borbélyüzletet nyitottam.**

Szíves pártfogást kérve

**Braun György** fodrász

### Értesítés

Tisztelettel értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy Palics-fürdőn a kis vendéglő külön helyiségében egy a mai kornak megfelelő szikvizgyárat berendeztünk, hogy ez által egy a vendéglős urakat, valamint a nagyérdemű közönség mindenkori szükségletét kielégíthessük.

**PEICS és TARSAI**  
egysült szikvizgyár  
Telefon Subotica 292

A csurugi orth. izr. hitközség elnökségétől.

### Pályázat

A csurugi orth. izr. hitközség pályázatot hirdet egy sochet ubodek mumche, jóhangu előimádkozóra. Megkivántatik három elismert orth. rabbitól nyert kaboloh, kor és családi állapot megjelölése. Mohal előnyben részesül. Fizetés megegyezés szerint, természetbeni lakás és a szokásos mellékjövödelmek. Megjegyzendő, hogy a fizetésen kívül állami segély elnyerése is kilitásban van. Utiköltés csakis a meghívottnak térített meg.

Csurug, 1925 május hó 17-én.

**Fischer Lípót** hitk. elnök.

### Nyilatkozat

Gál János staramoravica lakos üzletét minden teher nélkül megvettem, semmi néven nevezendő tartozásáért nem vállalom felelősséget, akinek bármilyen követelése van, rajta tölle követelje.

Staramoravica, 1925. május hó 20.

**Szűcs Lajos** kereskedő  
Staramoravica



**HÁZASSÁG**

Házasságokat előkelő, url, vagyonos körökben diszkrétén közvetít Faragó Iradája Budapest, Népszínház-utca 16. Cézeli Zsuzsanna levelezés. Dittalan felvilágosítás. 3803

Nősülne 35 éves szabómester, kinek saját üzlete van Beogradban, tisztességes családból való leánnyal, 22-30 évesig vagy gyermek, özvegyvel. Hozomány szükséges. Ajánlatokat »Komoly« jelige alatt a kiadóba kér. 4374

Hatszáz ezer dinárral férjhezadnám egyetlen leánnyal. Bővebbet: Faragó, Budapest, Népszínház-utca 16. 3804

Százhusz hold földbirtokkal rendelkező csinos házban férjhezmenne. Bővebbet: Faragó, Budapest, Népszínház-utca tizenhat. 3805

32 éves gyermektelen özvegyember, kinek saját háza, jömeneteli vendéglője 300.000 dinár vagyon van, keresi 20-30 éves lányt vagy özvegyasszonyt ismeretségét házasság céljából, kinek 50-70.000 dinár hozománya van. 4667

Házasságokat diszkrétén közvetíték. Szülők, hölgyek, urak megbízását elfogadják. Előjegyzésbe földbirtokos, orvos, gyógyszerész, ügyvéd, kereskedő, gyáros, nazyiparos, hivatalnok, fényképész. Jelige: »Doktor« Subotica, Agina ul. 11. 4649

**LEVELEZÉS**

Urileány levelezni óhajt komoly szándékból későbbi megismerkedés reményében 30-40 éves urimmal. Levelet »Pünkösd« jelige a kiadóba. 4710

**FOGLALKOZÁS**

Kifutófiu jobb házból való, jó fizetéssel azonnali belépésre kerestetik. Sonnenberg Salamon Szubotica Karadjordjev Trg. 9. 4654

Ügyes nagy gyakorlatú bűró szerkovácsot felvesz Mérleggyár, Palički put 154 4696

Jobb vendéglő éttermében 3 jó énekesnő, ki jó megjelenésű, zenekarban felvételnek. Cim a kiadóban. 4708

Gimnáziumot végzett fiatalember irodai, raktárnoki vagy hasonló állást keres. Beszél szerbül, magyarul, németül. Cim a kiadóban. 4703

Munkásnők felvételnek jó fizetéssel. V. Gajeva (vált Bethlen) ul. 63. 4712

Lakótársnót keres a város központjában lakó urló. Nagy lakosztoba villanyvilágítással. Cim a kiadóban. 4679

Fiatal mézárósszegéd vitékre állást keres. Schüll György, Bajmok. 4698

Jó házból fiut tanulónak felvesz Halász Ferenc vas- és fűszerkereskedő, Mali-Idioš. 4494

Kertészsegéd, ki jó bizonyítványokkal rendelkezik azonnali alkalmazást nyer Bednárz Károly városi kertészetében Stara-Kanjižan. 4702

Vas- és fűszerkereskedősegéd szerb nyelvismerettel felvétetik. Seidl Ferdinand és Fia cégnél, Novi-Vrbas. 4680

Szakácsnő, ki ügyes és jól főz, valamint egy bejáró takarítónő, lehetőleg azonnali belépésre kerestetik. — Reményi fogmüterm, Strossmayerova ul. 5. 4682

Kinderfräulein womöglich Kindergärtnerin wird gesucht zu 2 kleine Kindern. Lajčo Basch, VI., Vukovićeva ul. 26. 4641

Ügyes recemunkások kerestetnek. Cim a kiadóban. 4440

Jó házból való intelligens fiuk ékszerész-tanoncnak felvétetik. Martin Bartoš, Bogovićeva ulca 20. 4281

Ponyva- és szákvarróiány felvétetik Beck i Drugnál. Subotica, Jelašićeva ulica. 4557

Tanoncot felvesz Szabó Imre szilgyártó, Somborski put. 4575

Vízszázott soffőr állást keres. Cim: Schmolka hirdetőiroda, Novisad, Futoska 2. 4614

Erstklassiges Kinderfräulein, womöglich Kindergärtnerin, mit Jahreszeugnissen, wird per sofort gesucht. Adresse in der Administration. 4498

Száz kötőrot keresünk utépítésnél hosszabb időre. Mérés és kifizetés kétszer havonta. Cim: Drina d. Beograd, Kralja Milana 56. sz. III. omelet. 4465

Két önállóan dolgozó butorasztalos-segéd állandó munkára felvétetik. Pintér Kálmán asztalos, Ada. 4635

Vaskereskedésbe inas, kifutó és boltiszolga felvétetik. Buchsbaum József, Szeredi-ut. 4540

Gazdasszonyt keresek szállásra. Cim a kiadóban. 4617

Értelmes ügyes, fiatal kifutót felvesz Barzel vaskereskedés. 4638

Áltérő Erzieherin, franc., Klavier etwas serb. sucht sofort Posten Adresse Zeitung. 4548

Jól főzni tudó nő 20-40 év között azonnali felvétetik. Havi fizetés 800 dinár. Ajánlatok Fischer Félix gőzm. vezérgazgató címére Vol-Kikinda intézendők. 4634

Egészséges fiatal szoptatósdada ajánlkozik uriházhoz. Ajánlatok szívességből Langné, Subotica, Agina ul. 11. 4048

**APRÓHIRDETÉSEK**

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és címező hirtározosan számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felblyegzett jeligés leveleket továbbítunk Kérdezőkérdezőkhez válaszlevegyl melléklendő.

Borbélysegéd, fiatal, jó munkást azonnala keresek, Pausenberger János, Bačko-Petrovoselo. 4671

Takarítónő felvétetik, Skotus Viator ul. 38. kapu alatt balra. 4673

Házvezetőnőnek ajánlkozik jobb nő, perfekt magyar, német, gazdaságban jártas, esetleg főzőnek is elmentne. Megkereséseket »Volt szállodásné 45« jeligére a novisadi fiókkidóhivatalba kérek. 4665

Kéménysenrő-segéd kerestetik julius 1-re. Ajánlatok Szabó Ferenc, Bačka-Topola. 4668

Keresek egy nyugdíjas tanítót, aki jutányos ár mellett szerbül írni, olvasni periktől megtanítana. — Ajánlatot »Jutányos ár« jelige alatt a kiadóba kérek. 4650

Deutsches Fräulein suche ich zu zwei Kindern. Das eine ist 6, das andere 11 Jahre alt. Jahreszeugnis bevorzugt. Dr. Zoltán Székely advokat, Subotica. 4646

Egvetemi hallgató szerb, német, magyar nyelvismerttel keres bizalmi állást, esetleg benősülne. Leveleket »Komoly 22« jeligére kiadóhivatal továbbít. 4666

Képviselők, agilis, csemege- és fűszerkereskedőknél jól bevezetett szakértőt keres Szubotica és környékére elsőrendő olasz csokoládé és biscuitgyárak zagrebi képvisellete. Ajánlatok »Za — 5270« jelige alatt a Publicitas d. d. hirdetőiroda címére küldendők. 4653

**VÉTEL-ELADÁS**

Baranya községben, Magyarországban, egy ház, szántó- és szőlőföld, mind iókarban, SHS területén levő viszontbirtokért olcsóereendő vagy eladandó. Bővebb felvilágosítással szolgál Fremmer (Greci) most Sienkevićeva ul. 11. 4434

Eladó ház, jó karban, lakó nélküli azonnal beköltözhető, II. Rajčićeva 4. Szentgyörgyi templomnál. 4616

Eladó egy Umrath 6-os, láncoz magánjáró garnitúra, 26 éves, továbbá egy 8-as Ruston Proktor láncoz magánjáró 7 lék. MAV 54 colos cséplővel, 16 éves kütűnő karban és igen olcsón. Schumacher Rezsónél Staribecejen. 4616

Gyalupad megvételre kerestetik, Cim a kiadóban. 3686

**SÜRGŐSEN ELADÓ**

Subotica legszebb és legforgalmasabb helyén vendéglőnek és korcsmának kiválóan alkalmas

**HÁZ**

A házban jelenleg is vendéglő van. A vendéglőhöz van 2 szobás komplett lakás. A jelenlegi vendéglő utcai frontja a házban levő 2 felmondható üzlethelyiséggel megnagyobbítható.

A vételár megegyezés esetén havi részletekben is törleszthető. Cim a kiadóban.

**Milyen idősnek akar egy asszony látszani!**

azt ő maga szabja meg aszerint, hogy arcát ápolja-e vagy elhanyagolja-e. Minden nő fiatal marad, ha Feller-féle Elsa arckenőcsőt használ, mert ez a ráncosarcot kismítja, puhává és fehérré teszi. Hajápolásra csak Elsa hajkenőcsőt használjon. Férfiak is, ha nem akarnak megkopaszodni. Próbára 2 tégely 36 dinár a pénz előzetes beküldése ellenében, utánvételt 46 dinár. FELLER V. JENŐ gyógyszerész STUBICA-DONJA központ 185 Hrvatska. 3697



Raktárunkból azonnal szállítjuk a legmodernebb típusu, duplagolyós csapágyazásu

német gyártmányu famegmunkáló gépeket és számszámokat.

Jellinek és Társa Subotica, Paje Kujundžića ulica 4.

Motorhajó! 60 személyre, mely vontatásra is alkalmas, 7 db 50 lóerős motorral, szivógáz berendezéssel, továbbá egy 3 vagonos tölgyia, dereglye igen olcsón eladók. Vécsei Károlynál, Staribecejen. 4618

Jömeneteli vendéglő házzal együtt eladó és azonnali átvehető. — Herédi, Stara-Kanjiža. 4630

Fiatal MAV hatos és nyolcas cséplők magánjáró gépekkel eladók. Bilicki Károly, Senta. 4563

Eladó egy Hofherr Kazán 6-os, 48 colos cséplő MAV elevátorral. Megtekinthető Milos Béliy, Staribecejski szállás, kis vasutállomás közelében. 4636

Eladó birtok. Subotica határában eladó 100 lánca I. r. föld. Vevő dr. Holló Oszkár ügyvédnél Adán jelentkezzék. 4628

8 HP Marschal és egy 8 HP Schutewort huzatos kazán eladó, esetleg cséplésre hasznosbérbe kiadó. Kelemen István St.-Kanjiža. 4565

Fűszerüzlet berendezéssel intányos árban eladó. Cim Save Tekelija ul. 41. 4642

Eladó fiatal Hofherr-féle nyolcas magánjáró cséplőgarnitúra, kijavítva és egy használt gyári elevátor. Ujváry, Temerin. 4643

Asztalosműhely 8-10 munkás részére berendezve, szállagifűrész, komb. fűrőgép. házzal együtt vagy anélkül is más vállalkozás miatt eladó, esetleg bérbe kiadó. Mita Moravić, Bačko-Petrovoselo. 4672

Szövőszék 8 db teljes felszereléssel és egy 11 éves 8 HP Hofherr Schranitz cséplőgarnitúra eladó. Homolya Károly Senta, Jovana Popovića ul. 14. 4670

Eladók egykapás házhelek Szegedinski put, menhely mellett. Tálassy kert. Ugyanitt kerthelyiség bérbeadó. 4709

Eladó egy 10 HP szivógázmotor, teljesen iókarban. Üzemben megtekinthető. Freund fakereskedő, Crno-Brdo 2. 4640

Eladó egy 16 éves 8 HP első magyar gazdasági teljes felszereléssel, kilavítva. Bata István Senta, Beogradska ulica 64. 4669

Cinészüzlet teljes berendezéssel eladó. Cim a kiadóban. 4706

Simon János sztarakanjyzzsal fűszerkereskedő üzlethelyisére, álványokkal és lakással eladó, esetleg házszonbérbe kiadó. Jumiš 7-én elfoglalható. Erdéklódn! a tulajdonosnál lenel. 4701

Eladó 30-40 db nyárfagerenda 8 m hosszú 23-28 cm. széles. Ar megegyezés szerint. Franjo Lunka, Soliani (Slavonija). 4677

Eladó új üzletajtó 120x300 redőnyös és ugyanolyan kirkat nagy üveggel. Novisad. Primorska ul. 4. 3694

Fűszerüzlet kétszobás lakással, beltér mellett jutányosan azonnal átadó. — Családi házak eladók. Lakások butorozot szobák kaphatók. Langné, Agina ul. 11. 4678

Illusztrált német lapok régi példányai: Sport im Bild 6 dinárért. Illusztrirte Zeitung 6 dinárért. Die Woche 5 dinárért. Fliegen-Blätter 4 dinárért kapható a Kurir hírlapirodánál Subotican. Peldányonkint portó 1 dinár. Pénz postabélyegben is beküldhető. 3689

Eladó olcsón malomgépek, Ganz hengerszék, slk-szita, daratisztító, buza-tisztító, lisztkeverő, felvonók, tengelyek, kerekek s más egyebek és 1 db 20, 1 db 35 HP villamymotorok. Üzvnőkök díjaztának. Kladek-malom Subotica, Frankopanska ul. 24 4409

Eladó keveset használt, 42 colos malomjártat fállvánnyal, kodaruval és egy pár budai speciális malomkövel. Bencsik István gazdálkodó, Bácska-Topola. 4538

Keresek megvételre 100 hold partiföldet. Nica Necokov, Ban. Arandjelovo. 3469

Eladó gyors teherautó, kiváló, üzempépes. 3 tonnás, 30 HP »Packard«, Kiss Dezső szabóüzlete, Senta. 4087

Száz lánca prima föld városhoz közel, vasuti állomásnál, egészben vagy parcellánként jutányosan eladó. Vadász Pál mérnök. 4087

120 lánca föld nagyon szép gazdasági épületekkel, Subotica határában, azonnal eladó. Gergics Antal, barátok mellett. 4596

91 hold föld vetéssel, 13 öles hosszú épülettel, új motorkéivel (Fordson), 4 lóval, ugyimind a föld megmunkálására szükséges eszközökkel együtt, tehermentesen azonnal eladó 16.000 dinárért holddanként. Bővebbet Emil Petrović, Jarkovac. 4585

Eladó egy 30-32 HP Astara szivógázmotor magánjáró, MAV gyártmány, keveset használt, Jónás István asztalos, Bač (Bačka.) 4179

Hordókat, 30-40 literes és 150-250 litereseket keresek megvételre. — Schwartz bokkereskedő, Senčanski put 17. 4559

Eladó VI. körben polgári ház kerttel, nagy udvarral. Bővebbet Dr. Mamuzić Vécó ügyvédnél. 4431

30-as szivógázmagánjáró cséplőgarnitúra, magányos 8-as lokomobil, 6-os cséplő, csönlésre készen eladó Vadász Károlynál, B.-Topola. 3896

Ebédő, nappali és egy fénér hálószobabutor olcsón eladó. Transport d. d. — Telefon 836. 4570

Eladó ház saroktelekkel rokoni okok miatt, minden elfogadható árban. Blo-szák-telep 21. 4595

Beethoven szimfoniák, Wagner, Mozart, Schubert és az összes klasszikusok művei elsőrendű hangszerefésben. — A legújabb operettek: Marica grófnő, Nótás kapitány valamint modern táncok és kuplék, u. m.: Chili Bom Bom, Sahara, Umberufen toj, toj, toj, kaphatók nagy választékban



varrógép, gramafon, kerékpár üzletében SUBOTICA, ZRINJSKI TRG 2. (Sugár Manó fűszerkereskedése mellett)



# LIFKA KERT MOZI

Junius 1-től—3-ig, hétfőtől—szerdáig

Ujdonság!

Kimagasló filmesemény!

## EMIL JANNINGS

a Quo Vadis híres Nérójának legújabb szerepe

### PÉNZ ÖFELSÉGE

dramai attrakció 6 felvonásban

ELŐADÁSOK ALATT AZ I. LOVAS DIVÍZIÓ HANGVERSENYEZ. Az előadás kedvezőtlen idő esetén a természetben lesz megtartva.

# APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetűs és emelkedészetesen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jellegű leveleket továbbítunk. Kérdezőkérdezőkhez válaszbélyeg mellékelendő.

## NIKKELEZÉS

TÖMEGCIKKEK EGYÉB DARABOK  
legolcsóbban, legszebben, leggyorsabban  
**TENNER OPTIKUS és ORVOSI MŰSZERÉSZNÉL**  
SUBOTICA, KORZÓ II. SZÁM.

## KÜLÖNFÉLE

Csörgőgépek, ki Towler gézek és cséplőgépek kezeletében és úgy ezek, mint az összes gazdasági gépek javításában teljesen járatos, sztergapadon kifogástalanul dolgozik, elektromos gépeket, világítást kezel, azonnali belépésre keresettek. Ajánlatok eddigi működési bizonyítványok mellékelésével és a fizetési igények megjelölésével a Récey-gazdaság, Sarča (Banat) címre küldendők. 4713

Lakást két-három szobát mellékhelyiséggel keresek. Cim a kiadóban.

Előnevomdat legújabb rajzokkal legolcsóbban szállít Bleier Márk Senta.

### Nea-Crem

legmegbízhatóbb arc- és kézápoló

KORONA GYÓGYSZERTÁR  
VÁROSHÁZA  
SUBOTICA

Új zongorák, pianók, csakis elsőrendű világ-márkák, a leghosszabb lejárati részletfizetésre kaphatók 10 éves jótállás mellett. Legnagyobb választék az országban. Kaphatók Kain Lajos hangszerkereskedőnél Subotica, Városháza. 2942

Butorozott különbejárati csinos szoba azonnal kiadó. Pietsch-ház, 4615

Elcserezném Suboticián levő 2 szoba, előszoba, konyha és mellékhelyiségekkel álló lakásomat hasonlóval Somborban. Cim a kiadóban. 4551

## KÉRJEN



## CIPŐKRÉMET!

GYÁRTJA:

Prva Jugoslavska Kemična Fabrika D. D.

NOVISAD



# Balog-Lina

Eredeti olajfestményeket, műtárgyakat kedvező fizetési feltételek mellett legjobban beszerezhet **BALOG LINA** cégnél Subotica. Tekintse meg állandó kiállításomat.



## Fehér vászon

tartós „TRST” 12 dinár, erős „Sava” 13 dinár, kiváló erős „Slovensko” 16 dinár, finom „Beograd” 17 dinár, kiváló finom „Gorica” ingvászon 19 dinár, rendkívül finom naturifon 92 cm széles 22 dinár. — Szétküldi

R. Stermecki nagykereskedés Celje br. 27. (Slovenija)

Több mint 1000 ábrát tartalmazó nagy képes árjegyzék bármilyen ingyen. Szövet, kárpatszövet, egyéb kézműveket 8 naptól megtekintésre. Nem megelégedő és nem szavatolt árut kicseréljük vagy a pénzt visszafizetjük. 10 dináron felül rendeléseket bérmentve.

Képviselettel felveszek. Kereskedőink nagyban árak. 1461

Suboticiai vlrágzó kereskedelmi üzem nagyobbításához tökéletes nő- vagy férfitárs kerestetik 300.000 Dinnár befektetéssel. Tőke biztosítva. Leveleket „Fényes üzlet” jelige alatt „Bács-megyei Napló” kiadóhivatalához kérem beküldeni.

Kétszobás lakás kiadó. — Háló- és ebédlőbutorok eladó. Hoch asztalos, Palić. Bővebbet a gyógyszerárban. 4592

16 házikoszt kapható. Abonenselnek és kihordóknak nagy kedvezmény. Trenka trg 4. (Régi szalmapiac.) 4561

Két vagy három elegáns butorozott lakás azonnal kiadó esetleg konyhahasználattal. Trumbićeva ul. 3. 4543

**MERANI CALV L ALMA**  
új vöröshagyma, új fokhagyma, citrom, dió. — Viszonteladóknak kedvezmény. Kissa István déligyümölcsös-nél, Subotica. (Barátok templomával szemben) 3987

Litographált levelezőlapok, tájképek, utcaszínek, interjeurok fénykép után egy vagy több színben a legolcsóbban. (Gyári árak) E. Krišer, St. Kaniža.

Vidéki hölgyek és urak ékszerjavítást és drágakövefoglalat megvárhatják Blahánál, Subotica, Edény-piac. 4126

**KISS ZÁLOGINTÉZETE** mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zálogból visszamaradt cirka 500 méter sötétszürke finom gyapjuszövet, szállításra: v. férfi női raglán és télikabátok való. Ékszer, ruhák, kabátok, fehérneműk és minden más tárgyval állandóan olesón eladatnak. Subotica, I. kör, Bogovićeve (Kinizsi) ul. 12. 5697

Gazdálkodók figyelmébe ajánlom elsőrendű muhar, szénát és szecskát. Horváth József, Trenkova ulica 8. 4645

Kankónál (gennyes folvánál), huyesóhántalmaknál, fehérfolvánál legjobban hatnak a már 19 éve ismert Larucin-kapszulák és páciák. — Minden gyógyszerárban és drogériában dobozonként 20 dinár árban kapható. Posta utánvétellel. Blum (Illés) gyógyszerár, főpostával szemben. 2159

Cipőcérek Szeklapia megjelenik havonta kétszer divatcipő és szabásminta melléklettel. Előfizetési ára 1/2 évre 50 dinár, egész évre 100 dinár. — Megrendelhető Berger Sándor megbízottjánál St. Amoravicán. Mutatványszám 10 dinár beküldésével bérmentve. 4497

J. Andriška mechanikusnál Trumbićeva ul. 3. lehet legolcsóbban kerékpárokat kapni. Javítások, úgymint kerékpár, varrógép, kötőgép stb. legszolidabb áron, jótállás mellett, új tük betevése kötőgépbe. 4639

Iroda, a főucca közepén, azonnal átadó, berendezéssel együtt. Felvilágosítást ad „Biro” Aleksandrova ul. 9. Szubotica. 4707

Különbejárati butorozott szoba magános urnak kiadó. Cim a kiadóban. 4675

Salátkészítményü Entoucat, ernyök garantált és tiszta felselymekből mint a szerint nagy választékban áthuzást, divatos átalakítást és javítást legolcsóbban készít Stein i Drug, Subotica, Aleksandrova ul. 11. 3691

Butorozott szoba kiadó konyhahasználattal. Česka ul. 64. 4711

Daruvary-Creme éjjeli használatra és az eredeti „Renée” Liliom - Creme nappali használatra a legideálisabb szépitőszerek. Kapható mindenütt, ahol minden, a készítőnél, Blum (Illés) gyógyár, Subotica, a főpostával szemben.

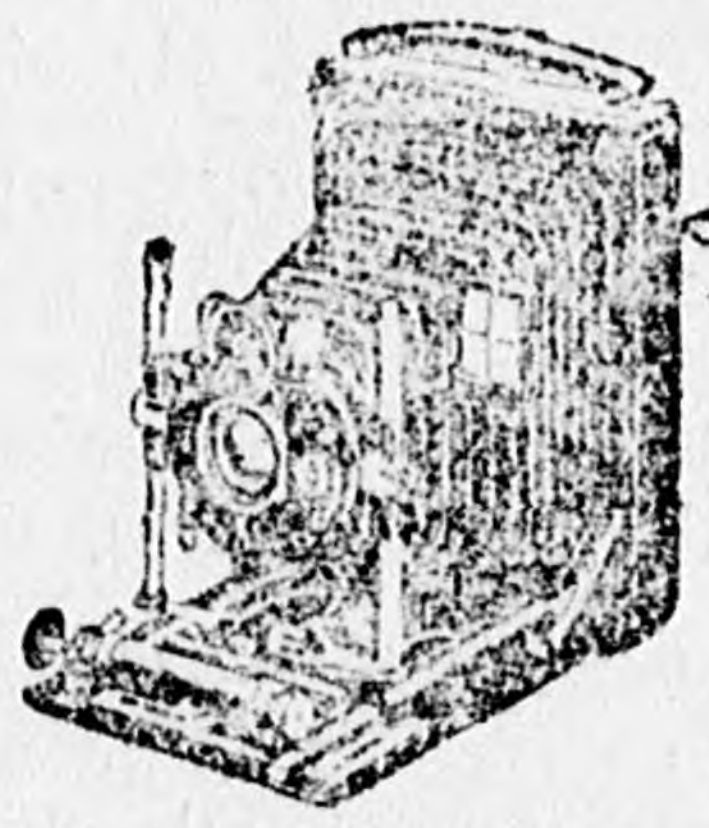
Gummitövegyezett bármilyen nyelven készít Molnár József Subotica, Frankopanska ulica 25. Megrendeléseket a Bács-megyei Napló kiadóhivatala is elfogad.

**KÜNYVES KÁLMÁN**  
KIADÁSÁBAN MEGJELENT  
**KÉPREPRODUKCIÓK**  
KÖLNI KERETEZÉSSEL  
KÉZIRÓLAG  
**CICLER, KAIĆ és TÁRSÁNÁL**  
SUBOTICA, BARÁTOK TEMPLOMA NELETT

Sördögészelő, sörpaszturizáló és egy könnyű federes speedterkecsi eladó. Schwartz borkereskedő, Senčanski put. 4560

Eladó 1 db Ganz tört-henger, dupla 22—650 mm nagyság, 1 db Ganz sima henger, szimpla, 22—350 mm nagyság, 1 db Haggenmacher rögszítás, dupla daratisztítógép, 850 mm széles, 1750 mm hosszú, 1 db használt szita (cylinder) 450 cm hosszú. Ugyanott egy dupla »Reform« daratisztítógép megvételre kerestetik. Első Sombori Múzeum, Peller és Freig Sombor. 4268

## Fotocikkék



Fényképezési gépek, Agfa-Hauf és minden gyártmányu lemez és film. Mimosza gázfény, brómzüst és celloidra levelezőlap és papír stb. Fotocikkék gyári áron.

Fényképszeknek külön árkedvezmény!

Vidéki rendelések soronkívül gyors elintéztést nyernek és bérmentve szállít

**DEUTSCH I.**  
optikus és fotoszaküzlete  
SUBOTICA

Kéren árjegyzéket Telefon 2-16

Sütőberendezés jutányos áron eladó, Hotel Aurora, Uzdin, Láng Lajos. 4492

## ÉKSZEREK

ing- és zseborák, írőkészletek, ridikülök, cigarettatartók, ezüstből és alpakából — Nagy választék, olcsó árak.

SOK

ékszerésznel, Rudičeva ul.

Zongora rövid, erőshangú, Nemelschke gyártmányu, jókarban, feltűnő olesó árért. eladó. Bömches Bačka-Topola. 4592

Senta felsőhegyi malom eladó nem feltétlen pénz, esetleg kellő biztosíték ellenében. — Érdeklődni Schwarz Fülöp, Senta. 4206

## MOLYKÁR ELLEN

MEGŐRIZ SZÖRMÉT, TÉLI HOLMIT SZÖNYEGET SZAKSZERŰ GONDOZÁSSAL

## GOLDSTEIN

szőrmeáruháza és megvételintézet  
SUBOTICA

Strossmajerova ulica 5.

A merővársra átátott holmik tűz- és tetőrés ellen biztosítva vannak.

Kívánatra házhoz küldök

Cséplőgarnitúra, Nickolson 8-as Hofherr 8-as cséplővel, elevátorral, összes szilazattal, kitűnő karban, gazdaság felosztás miatt minden elfogadható árért eladó. Haiduska, Begej-Sv.-Djuradj. 4433

## NŐI FODRÁSZT

vagy fodrásznőt, elsőrangú munkaerőt, 2000 dinár havi fizetéssel azonnal felvesz Kumrerkramor, Sombor

Eladó egy díszes kivitelű alig használt amerikai Packard szalon-harmónium 15 regiszterrel. Kisebb templomba is megfelel. — Megtekinthető Lányi, Sajan, Banat. 4326

# F. BACHINGER SUBOTICA

TEMPLOMARANYOZÓ és OLTÁRÉPÍTŐ



Faragott facsilárok gyártása  
Arany, antik és bronz kivitelben.

Képeret különlegességek gyártása. Modern képeretkezés

Rézimunkák szakyszerű keretezése  
Feszületek, szent szobrok és aranyozott áruk gyártása

Bene Sudarević ul. (Bercsényi u.) 34.



## Tüzes nyelvek

A vér szent tavaszi gerjedelmekre pezsdül és a gondolat, levette a hétköznapok rabruháját, pünkösdi rózsákkal himzett ünneplőbe öltözik. Tüzes nyelvek szállnak alá az élet örök fényforrásából, a termékenység áldott forrását hintik széjjel a földön és az emberi lélek mélyén szunnyadó eszméket felesköljék ájultságukból. A napsugár, ami ránk tűz, nemcsak lombot fakaszt, virágot nyit, gyümölcsöt érlel és kenyéradó kalászt telit, hanem az alkotás vágyának mámorát is sugározza a szívbe és a nagy elhatározásoktól visszadöbentő kételyeket felperzseli. Pünkösdi a végtelenséget átölelő életkedv hallelujázó örömmépe.

A görögök Déméternek, a rómaiak Ceresnek mutattak be háláldozatot a föld terményeiért. Ezt az ünnepet Mózes etnikai alapra helyezte és a Tízparancsolat születésnapjává avatta. A létért való küzdelem viharfelhőinek zord kárpitjára isteni kéz fölfestette a szívárványt: *Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.* A természet ajándékainak élvezetét csak az a tudat teheti az ember számára zavartalanná, hogy a nyers erő és a külső körülmények esetlenségei fölött vannak magasabb erkölcsi törvények, amelyek az emberek társadalmának egyensúlyát őrzik. Mienk az ég, a föld, a nap, a felhő, mienk a mezők tenyészete, a hegyek érce, az erdők vadja, a folyók hala, minden, ami körülöttünk van, a mi szolgálatunkra rendeltetett, de csak a nagy összefüggéseket értékelni tudó és a pillanat érdekein felülemelkedő gondolkodás által lehetünk önmagunk és a természet uraivá. A mi aratásunk csak akkor teljes, ha önmagunkon is győzelmet aratunk. Az egyistenhit első törvényhozója az aratás ünnepének intellektuális hangsúlyt adott azzal, hogy a szellemi felsőbbrendűség köbévését revelációjának emlékét fűzte hozzá.

Az ótestamentumi etika nacionális körét a kereszténység egyetemessé bővítette és pünkösdi a Szentlélek eljövételét jelképező tüzes nyelvek legendájával ékesítette föl. Az apostolok cselekedeteinek bibliai krónikása leírja, hogy a tanítványok magukra hagyva, tanácsátalanul ültek együtt és a Mester víziós szavak kódébe burkolt jövendöléseit töprengtek, amikor zúgó szél zendülésével kettős tüzes nyelvek telepedtek rájuk és eltöltötte őket a Szentlélek varázshatalmával.

Emberfeletti extázis sodorta ki az apostolokat a tömeg közé és gyújtott fel bennük olyan ékesszólást, amely a nyelvi különbségek korlátait ledöntötte. Jeruzsálem népe büvöltött csüggött tanításaikon, amelyek a soknyelvű hallgatóság közül mindenkinél a saját nyelvén hangzóttak.

A tüzes nyelveket, amelyek az apostolokat harcra hevítették egy egész világrend ellen, a természettudomány a fejlődés törvényének a teológia isteni akarattal nevezi. De a materializmus és spiritualizmus között csak terminológiai eltérések vannak. A radiológusban, aki naponta az életét kockáztatja kísérleteivel, hogy a rádium titkát felderítse, Amundsenben, aki nekivág az ismeretlennek, hogy az Északi Sark rejtélyét megoldja, Einsteinban, aki sarkigazságokat ostromol, hogy új irányok keresésével az emberi tökéletesedés új lehetőségeit tárja fel, ugyanazok a tüzes nyelvek munkálnak, mint a hittérítőben, aki az emberevők között Isten igéit hirdeti. Tüzes nyelvek ragadják fel az

embert a ma szemhatárához rögződő megfontolásból az eszmék heroizmusának önkívületébe.

A pap Isten személyes hatalmának dicsőítésével, a tudós az evolúció törvényszerűségének méltatásával ugyanegy oltár előtt miséznek. A kettős tüzes nyelvek egyik ága a hit, másik ága a tudás. Hiszünk a földi élet határain túlterjedő rendeltetésünkben, hiszünk abban, hogy emberi mi voltunk része az istenségnek. Ez a hit, amelyre az együgyű fantázia csodák ékszerit aggatja, sarkalja az eszt arra, hogy a tudás problémáinak bontogatásával bekapcsolódjék a teremtés művébe.

Tüzes nyelvek lobognak a verőfényben, amely az elvetett magot szárba szökkenti. Korok és világnézetek nagy magvetőinek munkáját tüzes nyelvek megszállottai tetőzik be, akikbe a Mester szelleme költözik és az örökségül rájuk hagyott hitet cselekvő akarattá forralja. — Édes bortól részegedtek meg — mondja rájuk a hitetlen közöny, amely a józanság kritériumát az

önérdek bölcs istápolásában ismeri fel. De a tüzes nyelvek: a természet szent lelke a legkövesebb fásultságot is megfogja és térdre kényszeríti a titokzatos erő előtt, amely a zsigori telet tékozló tavasszá parancsolja és a halhatatlanság sejtelmének kiárasztásával szabadítja fel az ember lelkét az elmúlás végzetének lidércnyomása alól.

Tüzes nyelvek világították meg az egyszerű halászok elméjét, hogy a keresztény kultúra ideológiai alapját kiépíthessék. Tüzes nyelvek oszlatták el a középkor sötétségét és hozták létre a lelkiismereti szabadság vallási princípiumát, amely a tudományos haladás prespektíváját a végtelenségbe tágitotta. Tüzes nyelvek eljövételét várjuk mindig valahányszor megnehezdednek az idők fölöttünk és tüzes nyelvek öntenek belénk minden nyomoruság ellenére is bizalmat, hitet és szeretetet az életnek, amely olyan kívánatosan kelletti magát pünkösdi kivirágzásában

bm.

## KÖZMONDÁSOK

IRTA: BAEDEKER

Abból a könyvből, amelyből már oly sokat kiírtam, jegyeztem le az alábbiakat is.

\*

A népeknek közmondásokban megnyilvánuló bölcsessége olyan emeletes együgyüségeket produkál, amelyek becsületére válnának a legtudományosabb akadémiának is, s a közmondások közt, amelyeket válogatott igazságokként idéznek, akadnak olyanok is, amelyeknek az ellenkezője igaz. S éppen a legismertebb mondások azok, amelyeket csak «fentartással» szabad bölcsenek elfogadni.

Például:

*Aki másnak vermet ás, maga esik bele.*

Nem igaz. Nem esik bele... Valószínűleg megtörtént egyszer-kétszer, hogy az az ur, aki egy barátjának ilyen csapdát ásott, maga zuhant bele, de ezt a kivételes «esés-t» vagy esetet szabályként, sőt törvényt gyanánt és legsötétebben közmondásként felfelfőlni föl, igazán nem helyes. Ez a máskülönben igen jól hangzó állítás csak mint óhajítás vagy ítélet állhatna meg ebben a formában: Aki másnak vermet ás, megérdemelné, hogy maga pottyanjon bele. S azt én is kívánom tiszta szívből, hogy aki ilyen csunya dolgot cselekszik, kapja is meg miagyard a büntetését. Am ez valószínűleg csak jámbor óhajítás marad, s a derék jó emberek tovább fogják vigan és minden jót remélve ásni a vermet a barátaik és egyéb ellenségeik számára, s ők nemcsak hogy nem fognak azokba belebukni, de bizonyos távoból gyönyörűséggel fogják lesni, mint hazudtolja meg a kiszemelt áldozat a közmondást és mint süpped, torpan vagy csuszik bele abba a verembe, amelybe a bölcs közmondás szerint neki kellett volna elmerülni.

Ha e közmondás igazságot tartalmazna, a veremés már rég kijött volna a divatból s a veremésők — okulva a kárunkon — rég felhagytak volna a mesterségükkel, de ők bezzeg — okulva a hasznukon — tovább folytatják nemes játkukat, amely oly sokszor végződik rájuk nézve nyereséggel. Az emberek minden ostobaságuk ellenére se olyan buták, hogy ezeket a mélységeket azért ássák, hogy a maguk vesztét idézzék elő. A tapasztalás arra tanította őket, hogy csak az esik bele a saját verembe, ki azt ügyetlenül ássa, — ellenben, aki *lege artis* csinálja (mint a jó politikusok szokták), a sikert olyan biztosra veheti, mint a vizsgázott guillotinező a nyaktitót. A közmondást tehát így kellene formulálni, hogy némi kis

igazság is legyen benne: Aki ügyetlenül ássa meg másnak a vermet, el lehet készülni arra, hogy a kiszemelt áldozat észreveszi és nem lép oda, sőt különösen kedvezőtlen konjunkturák között és a kellő óvatosság elmulasztása mellett az is megtörténhetik, hogy ő maga pottyan bele.

Ez közmondásnak ugyan szokatlanul hosszú, és nem is közmondás, de alighanem közelebb jár az élet valóságához és a történelmi hűséghez, mint a tagadhatatlannul sokkal rövidebb mondás, amelyet most — remélem — szerencsésen kivégeztem.

Itt van aztán egy másik:

*Lassan járj, tovább érsz.*

Ez ellen a marhaság ellen nem szívesen indítok hadjáratot, mert igen megnyugtatóan hat sok emberre, akiknek az örömet nem szeretem zavarni. Nagy vigasztalás ez a tunyáknak, a lassumunkásoknak és mindenfajta korlátoltágnak. Mily jóleső érzés, ha a lusta ember azzal vigasztalhatja magát, hogy hamarabb ér a célhoz, mint a gyorslábú és sebeskezü, s mily boldogság a későnkelőknek a tudat, hogy előbb lesz kész a munkájával mint az, aki korán ugrik ki az ágyból! Mondom, nem szívesen zavarom e jó lelkek nyugalmát, akik abban a jóhiszemű föltevésben dolgoznak lassan és haladnak csigaléptekkel, hogy ez üdvösebb rájuk és az emberiségre, — de kénytelen vagyok vele, mert egyrészt irigylem őket a kedves naivitásukért, amellyel fölülnek a jólhangzó és sokatígérő biztatásnak, másrészt sajnálom őket a rájuk váró keserű csalódásért. Fel kell hát világosítani őket, hogy nem mind okos, ami közmondás, s hogy a legtöbb esetben tovább ér az ember, hogyha siet, mint akkor, ha cammog. Ha e közmondás eredetét felkutattuk, azonnal tisztában leszünk a megbízhatatlanságával.

Két vándorlegény egyszerre indult utnak azzal a céllal, hogy Budára érjenek. A falujukból kiérve már észrevették, hogy különböző véralkatuak, — az egyik valóságos gyorsfutó, a másik pedig lassan haladó, lépésbenjáró. Hamarosan elváltak. Az előbbi olyan tramban futott, mint egy jó kondícióban lévő nyúl, de minden kocsmába betévedt s az időt ott borospoharak és csárdásleányok között vesztegette. A másik lassu tempóban menetelt, de a kocsmákat kerülte, a tarisznyájából táplálkozott, s mert sohasé volt berugva, kevesebbet aludt, mint rohamlépésben törtető barátja. A vándorlás úgy végződött, hogy a lassu pasas előbb ért Budára,

mint a gyors futó, akit megvárt a kápuban s ott azzal fogadott: »Lassan járj, tovább érsz!«. Így születnek a közmondások. Azt kellett volna megállapítania a józan *vanderpurs*-nak, hogy aki kocsmákban lopja a napot, ha még úgy szalad, esetleg később ér célhoz, mint az, aki lassabban jár, de nem vesztegeti az idejét az utszéli csárdákban. De hát ez igaz volna, s úgy látszik, a közmondásoknak nem az a céljuk, hogy igazságokat hirdessenek, mert ha ezt tennék, senki se hinne bennük.

S most elérkeztem megint egy közmondáshoz, amely csak félig igaz, és nagyon örülök, hogy találtam egyet, amely nem egészen hamis. Így hangzik: *Mondj igazat és betörök a fejed.*

Valóban, nem tanácsos igazat mondani, de nem azért, mert betörök érte az ember fejét (csak néha török be), de azért, mert nem hiszik el neki. Nem szép a közmondástól, hogy fenyegetéssel akarja elriasztani a benne bízó emberiséget attól, hogy ne hazudjon mindég. A fejbetörést senki se szereti, a legkeményebb koponyájú se, s most hogy az orvosok és a patikaszerkek, az operációk és a kötszerek olyan drágák lettek, ki fog ilyen veszedelmes kalandba bocsájtkozni? Az aggodás pedig tárgyaltalan. Kevés esettől eltekintve, az ember igazat mondhat anélkül, hogy e szokatlan nyilatkozatának nagyobb kárát vallaná, de nem teszi, mert az embernek a természetével ellenkezik, hogy igazat mondjon. (Csak a gyermek, aki még, s az örült, aki már nem tudja mérlegelni szavainak a horderejét, szokott igazat szólni.) Néha ugyan, spekulációból, eltér szokásos hazudozásaitól, de a legigazabb ember se teszi sokszor, mert rájön, ismétlem, nem arra, hogy bezúzzák érte a fejét, hanem arra, hogy úgy se hiszik el neki. Az ember erkölcsi lénye hazudozásra van berendezve, s csak azt fogadja el igazságnak, ami jól megokolt hazugság. Azért okos emberek, nevezetesen politikusok, ügyvédek és más intellektuel-ek, régen szakítottak azzal az előítélettel, hogy néha igazat is illik mondani, mert belátták, hogy akkor fogják csak igazán hazug pasasoknak tartani őket, ha programmon kívül igazat találnak állítani. A közmondás tehát, amelyben van egy szikrányi igazság, ekképpen volna variálendő: *Mondj igazat, ha nem törődöl a következményekkel s ha hazugnak óhajtasz látszani.*

Ez is hosszú, de legalább nem teljesen értelmetlen.

Megint jön egy közmondás, amely kihívja a kritikát:

*Késő bánat eb gondolat.*

A nyájas olvasó és én, fájdalom, nem tudjuk, hogy mi az az eb gondolat, s valószínűleg csak egy igen értelmes kutya — olyan t. i., amelynek gondolatai vannak — tudná ezt az igen homályos problémát megoldani. Ha kifogásolom e három szónak az igazságát, nem azért teszem, mert ez az eb gondolat bánt engemet, — mert az nem baj, hogy a mondásnak nincs értelme, nagyon sok szónoki beszédnek sincs, s a publikum úgy tapsolja meg, mintha csupa szokrateszi bölcsesség volna. Ha nem fogadhatom el a mondást, az onnan van, mert a kiinduló pontja hibás, s így oly ingtag alapon áll, hogy még ha tudnók is, mit gondolnak a bánatról a kutyák, még akkor se lehetne cáfolat nélkül hagyni. Aki a közmondást kingondolta, akár ember volt, akár kutya, minden bizonyonnyal azt akarta bizonyítani, hogy a bánatnak *korán* kell jönni, mert ha későn jön, akkor az: eb gondolat, ami a közmondás szerkesztőnél valószínűleg valami kellemtelenséget jelent. De hát lehet-e a bánat korán? Megbánhat-e az ember valamit, mielőtt megtette, vagy mielőtt őt valamely baj érte? Én a bánatot egyáltalában nem tartom gondolatnak, se ember- se eb gondolatnak, de egészen bizonyos, hogy mindig *későn* jön, mert



hiszen a bajnak, amely földézi, meg kellett azt előznie. Csak embernek az eb gondolata lehet büntetni akarni valakit azért, mert a bánatával késétt. A bánat mindig késik, mert megbánni azt, ami még nincs, nem lehet, — ha csak ebek módjára nem gondolkozik az ember. A közmondást tehát így lehetne igazítani: A bánat céltalan eb gondolat. Nagy számárság, de legalább megértik azok is, akik nem tudják, hogy erről a problémáról mint vétekedik a kutyájuk.

Záradéku — hogy elmondhassam egy kétségtelen igazságot hirdető közmondással: *minden jó, ha jó a vége* — itt jön végre egy közmondás, amelyet okosnak lehet elfogadni. Így szól:

*Ahány ház, annyi szokás.*

Itt megszűnik minden kritika. Valóban, alig van olyan ház, amelyben szakasztott ugyanaz a szokás uralkodna, mint bármelyik másikban. Sőt bátran szabad azt is megállapítani, hogy több a szokás mint a ház, s hogy majdnem minden házban több szokás van. Nem gondolok itt olyan felhőkarcóikra és egyéb bérkaszányákra, amelyekben több ember lakik, mint egynémely faluban. Igen természetes, hogy ennyi sok lakónak egymástól épp oly különböző sok szokása van, mintha különböző országokban élének. Én csak egészen kis házakra és lakásokra gondolok, s tulajdonítok azok az idézett közmondásnak, amikről konstátalom, hogy amint egy ilyen házat többen laknak, már több szokást is találunk benne. Kevesebben már nem igen lakhatnak egy házban, mint ketten, például férj és feleség, s ez már két különböző egyéni szokást jelent. Ezt a közmondást tehát kivételesen elfogadhatjuk okosnak s a szöveget a fején találónak, és én eléggé sajnálom, hogy ama 4219 közmondás közt, amelyeket ismerek, s amelyekből a jó Sancha Panza ezernél többet tud idézni, csak ezt az egyet találtam, amelynek van értelme. A többinek sefüle sefarka, s azért hat úgy, mintha színölcsesség volna. A szerencsésük minden valószínűség szerint az, hogy régiek. Az idő az értelmetlenség jótékony patinájával von-

ta be s ezzel a tiszteletreméltósággal aztán úgy lépnek föl, mintha mindannyit maga Szokratesz diktálta volna.

Bizony, gyakran történik meg, hogy valaki tekintélyekre, Kantra, Deák Ferenczre vagy Herbert Spencerre hivatko-

zik, s akkor jön egy jámbor Sancha Panza, s egy buta közmondással tönkresilányítja Kantra, Deáknak vagy Spencernak az argumentumait. Mert ha egy bolondság nagyon régi, akkor már bölcsesség.

## Török világ Ujvidéken

**Ujvidék és Pétervárad felszabadulása 1687-ben — A szerbek a XVI. század vége felé telepedtek meg Ujvidéken**

A XVI. század vége felé Magyarországon a kereszténység élet-halál harcot vívott a török uralom ellen és amikor szinte az egész országban véres csatározások folytak, Ujvidéken, — mely igaz, hogy szabályszerűen bekebelezett török birtok volt, — abszolút csend volt, ami főleg azzal magyarázható, hogy Ujvidéken csak alig néhány lakás volt. A szerbek, — akiknek a török uralom alatt szabad költözködési joguk volt, — a XVI. század vége felé kezdtek Ujvidék-re szállingózni és letelepedni. A törökök a meghódított területeket pasalikokra osztották és ezeknek élén basák és beglerbégek álltak. A basáknak minden szandzsák élén bégek voltak alárendelve. A szandzsákok viszont kerületekre: nahijékre voltak felosztva. A Duna-Tisza köze a budai pasalikhoz tartozott, amelynek szegedi szandzsákjába volt a Bácska beosztva. Pétervárad Varadin néven külön nahijét képezve a szerémi szandzsákhöz tartozott. Az uvidéki két nahijébe volt osztva. A bácsi nahijéhez tartozott Kamendin, Mrtvályos, Rivica, Szajlovo és Varadinai. A titelihez Baksics és Csenej.

A bécsi udvari könyvtárban levő török deiterekben érdekes adatok világítják meg a XVI. századbeli Ujvidék népességi viszonyait. A bácsi nahijében 1554-ben Mrtvályos-puszta 3 házzal, Rivica 3, Szajlovo 3, Kis-Szireg vagy Kamendin —, Varadinai-puszta 5 házzal, a titeli nahijében Baksics-puszta 2, Csenej 4 házzal szerepel, vagyis 1554-ben Ujvidék területén összesen 20 ház volt. Ugyanazon kimutatás szerint 1570-ben 46 házszám, 1590-ben pedig 105 házszám volt (akkor már Kis-Szireg és Kamendin is 13 házzal szerepel.)

Ezek az adatok *hézagosak*, mert a török deiterekben csak a keresztény adófizetőket jegyezték fel. A törökök, — mint államfentartó elemek, — mentesek voltak az adóztatás alól. *Mind ez a 105 keresztény család szerb volt és a törököknek adófizetői.* A szétszórt pusztákat a lakosság egységesnek tekintette és Péterváradnak vagy Varadinának nevezte. Később már csak Péterváradnak neveztek, noha a bácskai puszták 1748-ig megtartották önállóságukat és akkor lettek Ujvidék határába bekebelezve.

A keresztények ellen vívott harcokban kitűnt török vitézek közül többen itt kaptak hűbérjuttalmat. 1586—87-ben a szerémi liva ruznámszejében Zlamet Mohamed és Ali bin Hüszsein agák kitüntetéséért a pétervárad nahijében kaptak javadalmat. Pétervárad török előkelőségei székhelye lett, kik a sziklavárból csapkodtak le a nyomorban sanyalódó gyérszámú bácskai népre.

1686 a török uralom alól való felszabadítás örvendetes dátuma volt. A törökök Pétervárad és Szeged közt Ujvidék-  
ken át közlekedtek, ami nagyon megviselte Ujvidéket, de mindennek dacára 1686. Ujvidék történetében nevezetes stáció volt. A magyarok visszafoglalták Eszékét és ez a győzelem megkondította a törökök feje felett a halálharangot. Rohamos gyorsasággal követte a többi alduai erősség: így Pétervárad felszabadítása is és Pétervárad a keresztény seregek főhadiszállása lett. 1694-ben a nagyvezér megkísérelte ostroumal bevenni Péterváradot, de sikertelenül. Belgrádból sereggel és hajóhaddal jött Pétervárad felé, de csúfos vereséget szenvedett. Az uvidéki szerbek a titeli haidukkal egyesülve Ujvidékről támadták

őket. Ide csatlakoztak a Futak felől Savoyai Eugén vezetése alatt jövő császári hadak.

Előbb a császári gyalogság ment át a hídon és megvetette magát a sáncokban, a gyalogságot a lovasság követte az uvidéki parton csak uvidéki és titeli csapatok maradtak. A titeli naszádosok elfogták a török élelmiszerszállító hajóit, mire a török seregek erős nélkülözéseknek voltak kitéve. Erős, elkeseredett harc után, amelynél a keresztény csapatok 15.000 embernyi veszteséget szenvedtek, sikerült a törököket Péterváradról elűzni.

1686-ban épültek az uvidéki oldalon a hídsáncok, amelyeket csak most: 238 évvel utóbb bontottak le.

A következő évek hadműveletét még erősebb próbára tették Péterváradot és környékét, de Savoyai Eugén, a császári seregek főparancsnoka megerősítette, sáncokkal látta el Ujvidéket és Péterváradot, felszereltette a világháborúig megmaradt hajóhidat. Savoyai Jenőnek Pétervárad volt a délvideki hadjárataiban a főtámaszpontja. Péterváradnak akkor *Nehem*, a futaki uradalom későbbi birtokosa volt a parancsnoka.

Péterváradot Savoyai seregei megtartották, míg a törökök Titelnél átkeltek a Tiszán és Kovil felett a római sáncokban megállapodtak. Savoyai Eugén Szereg felől a római sáncokkal szemben vonult Péterváradra és a visszavonuló török csapatokat üldözte. Zentánál megvívta legdicsőbb harcát: a híres zentai csatát.

A szerencsés háborút a *karlócai béke* követte, amely alapját vetette meg egy speciális intézménynek, amelynek Ujvidéke döntő befolyással volt a jövőbeli Ujvidék sorsára: a *katonai határőrvidéknek*.



Hölgyeknek nélkülözhetetlen.

## Káosz az irodalomban

A *Nyugat* legutóbbi számában két cikk jelent meg, amely a mának irodalmával foglalkozik. Az egyikben Babics Mihály beszél a Vörösmarty Akadémiáról. Meggyőzően mutat rá annak szükségességére és súlyos érvei között szerepel az is, hogy a Vörösmarty Akadémiának rendet, tekintélyt és egységet kellene teremteni a mai kaotikus irodalmi életben. A másik cikk a novellista Nagy Lajos keserű cikke (*„Szabad-e, lehet-e ma írni a magyar íróknak?”*), amelyben a magyarországi hivatalos és nem hivatalos cenzúra facsaragató hatalmát mutatja be, mely a tiszta művészielenség esonkító szerszámaival önkényeskedik. Számos példával igazolja, hogy az irodalmi szabadság guzsa-kötése elfojt minden feltörő tehetséget, minden bátor, nagyszerű kibontakozást. A két cikk célja, hangja, eszmemenete, mondanivalója teljesen különböző s talán az egyedüli közös pont annak megállapítása, hogy a mai irodalmi viszonyok kaotikusak és tarthatatlanok.

Ennek az irodalmi kaosznak megállapítása, fájjalása teljesen nemzetközi. Alig van Európában irodalmi vagy kritikai szemle, amelyben néhány cikk ne lenne az irodalom válságáról. Egy nemrég megjelent német antológiában (Heinrich Eduard Jakob: *Verse der Lebenden*) már nevük is van a mai költőinek: Die Chaotiker. Az antológia összeállítója szerint Hofmannsthal, George és Rilke voltak a német líra utolsó nagy alakjai, azóta csak kaotikusak vannak, akik között komoly tehetségek akadnak, de akik zétóvá, öntudatlanok s nem világító egyéniségek. Ugyanez a jelenség majdnem minden ország lírájában észre ve-

hető. René Lalou nagyszerű könyvében (*Histoire de la littérature française contemporaine*), amelyben az egész mai francia irodalmat felöleli, azt írja, hogy a francia lírának utolsó nagy és hatást gyakorló embere Baudelaire volt. Kevesbé csodálkozunk, ha az orosz líra sívár zagyaságairól olvasunk. A korán elhunyt Alexander Blok óta nem bugygyant fel tiszta, tündöklő tehetség a véres, ványadt, végtelen orosz földön. Az olaszok se tudnak a kemény Carducci óta világító üstökösöt mutatni, az angol nyelvű lírában is Whitman az utolsó nagy ember, a modern magyar költészetben pedig még mindig Ady Endre fárosza világít.

Ez a sötét kaosz elsősorban a lírára vonatkozik. A líra az élet, az események, a ma érzésvilágának tükré, a mának harcai, rángásai, bukdácsolásai, fájdalom és tanácstalan gesztusai ebből a tükörből vetődnek vissza nyersen, frissen, zürösen, iromba árnyékokkal. Nem volt még idő a feltisztulásra, a kiválasztásra s részben ezzel magyarázható, hogy a háborúk és forradalmak óta nem tűnt fel vezérlő világosság. Még kurta az idő, a lélek még nem dolgozta fel a nagy élményeket. Eduard Jakob ezt úgy fejezi ki, hogy *»az átélések csirájának lappangási ideje«* (die Inkubationszeit des Erlebniskeims) még nem ért véget. Még nem volt ideje kiesírni annak a magnak, melyet a közeli tegnap vad, véres viharai szórtak a lelkekbe. Vagy talán nincs fogékony lélek? Meddő, fénytelen éjszaka következne? Valóra válnának Spengler durva, cinikus, germán jóslásai anapnyugati kulturáról? Ez annál valószínűtlenebb, mert a kulturák hanyatlása nem esik össze az irodalmi hanyatlással. Biznunk és hinnünk kell,

hogy jönnek még vezérek, lángelmék, Goethék és Petőfik, napok és üstökösök, melyek egyszer mégis csak világosságot teremtenek a kaoszban.

A kaosz másik oka abban a nagy, belső változásban keresendő, ami magában a versben végbement. A ma lírája a zenéhez húzódt és már nem keres, sőt nem is akar közösséget az értelemmel. A mai vers titkos, ösztönös utakon jut az olvasó lelkéig és nem a megértés, a logika lépcsőzetén. A parnaszista festőességét és plaszticitását felváltja a mai vers zenei hatás-törekvése. (De la musique avant toutes choses!) A költészet éppannyira érzelmi, abszolút művészet szeretne lenni, mint a zenei hangok művésze, amelynek már nincs köze, kapcsa az értelemmel, természettel, külvilággal. A naturalizmus utánzó, pontos önmegfigyelő művésze már nyűg és béklyója az értelemnek. A ma lírája minden formát, minden kötöttséget elhagy, hogy elmeneküljön a természettől, a logikától, az értelmességtől, az értelemi kötelektől. A vers ma már a mély, morajos, gombolygós és ködös értelemnek közveitlen, gáncstalan kivételése. Hogy pedig az új versnek még nincsenek világító vezérei, ennek egyik oka mindenesetre magában a versben rejlik. Az új közlési mód idegenszerű, esztétikai értékelése ma még bizonytalan, a tradíciók denevérei belécsimpaszkodnak a zsenge szárnyakba. Nemcsak az *»élményesírás«*-knak kell idő, a közlési mód eme mélyeséges, foradalmi változásának is megvan a maga lappangási szaka: várunk kell, míg a csíra felzsendül és gigászi magasságokba szökken.

Ezek az okok sajátosak, jóformán egyedül a lírára vonatkoztak s remélhető, hogy elfakulnak a holnap távlatában.

A harmadik oka a legvigasztalanabb. Először mert általános, másodsor, mert sokkal hosszabb életű. Ez pedig: a nem irodalom. Addig, amíg tehetségtelenek vagy mesteremberek csinálják, nincs veszedelem, de mikor művészek szegődnek a megalkuvások szolgálatába, akkor fájdalmas kaosz képződik üzlet és irodalom, hazug mestersége és igaz művészet között. A költő például, akiben forradalmi ívulatok zenélnék, silány francia bohózatot nyújt be a színházhoz, amelyben lakáji módon alkalmazkodik közönséghez, szinigazgatókhoz, szinész-szta-rokhoz. Tetejébe jön a rendező, a szinigazgató goromba cenzurája. A darabban ugyan még itt-ott felcsillan a költő nemes művésze, de, mint nemesebb fém, mely rosszul keverődik az olcsó ötvözetben. A darab izléstelen torz, szomorú kaosz. Így születnek a félmunkák, a tucatportékák, melyben néha felfedezünk egy-két értékesebb alkatrészt. Nagy Lajos cikke számos példával illusztrálja, hogyan keverődik a tiszta művészet a gyáva cenzorok, a lelketlen üzletemberek üstjében az otromba művészielenséggel.

Alig hiszem, hogy a Vörösmarty Akadémiák vagy az elkeseredett, gunnyal és fájdalommal megírt megállapítások valamin is segítenének a kaosz elosztatásában. Valaminek össze kell omlania s valaminek fel kell épülnie — ebből a szempontból követnünk kell a dadaisták hitvallását. A *»romlás fanatizmusa«* teljesen jogosult a mának üzleti, kaotikus irodalmával szemben s ezért az új akadémiáknak is csak akkor van igazán létjogosultságuk, ha nemcsak teremtő, de támadó presztízzsel próbálnak rendet teremteni a kaoszban.

Szenteleky Kornél.



## Párbeszéd

Bartók Béla

(Ezútfel). Egy ezüst-szobor finom feje, melyet az ötvös pirinyó kalapácsokkal dolgozott remekbe, esztendőnk munkája során, mozdulatlan, mégis ideges-élő. A test, mely a negyvenéves fejet emeli, törékeny, kiesny, szinte eltűnik a szobában, hol nappal is lámpa és, Tagtétési alig vannak. Mire valók is ezek? Minden erő, lendület kell hogy művészetbe fusson, a zenébe, hol szabadon lehet hadonászni, égig-nyuló karral, mozogni, önkívületes álomban. Legfőbb a szem él még az arc nyugodt síkján, a homlok hiatal hava alatt a villogó, figyelő, sötét szem, a látó agyvelő, mely kiugrik koponyánk legmesszebb lévő hegycsúcsára s az ismeretvágy kétségbeesésében két kukuszkáló-lyukat jár megának, hogy a világba nézzen, lássa, mi van körötte. Én utálok azt a felfogást, mely a művészt keresi a félköznap életben. Tudom, voltak hatalmas zeneszerzők, kik inkább pojrohos sekrestyésekre hasonlítottak, vagy tehénaicsádrokra, vagy díjbirkózókra, mint arra a képre, melyet a műkedvelő ábránd kirajzolt magának. De az az ember, ki előttem ül, testi mivoltában is árnyos, felhurozott, zengő, s alkotásaira kell gondolnom. Környezete: Bösendorfer-zongora, melyet már husz éve bérel egy budapesti cégtől, kalotaszegi asztal, melyre a székelly atyafi kifaragta, akkurátusan »Bartók — Béla« megfőnn a falon hupikék állványon három hupikék magyar paraszttányér. Ezzel felesel lenn a zongorán néhány külföldi zenei folyóirat »The League of Composers Review«, »Der Auktakt« stb.)

— Milyen hangszereken játszott először?

Ó: Dobon.

— Dobon?

Ó: Azon, Dobot kaptam, kétéves koromban. Anyám meséli, hogy folyton doboltam. Rajta próbálgattam a ritmust.

— Később?

Ó: A zongora. Négyéves lehettem — ezt is anyám meséli —, magyar nótákat pötyögtettem ki, egy ujjal.

— Aztán?

Ó: Az első kóta. Ötödik születésnapomra kaptam. Erre már emlékszem. Apám — gömörmegyei kismemes, földmívelési iskolai igazgató volt Nagyszentmiklóson, Torontál-megyében — maga is szerette a zenét, maga is szerzett kisebb dalokat, anyám szívesen zongorázott. Mindketten bíztattak. De én untam a gyakorlatozást, a skálát. Mint minden gyerek. Halálisan untam. Anyám így szólt: »Tanulj, fiam, zongoráznj. Ha társaság jön hozzánk és fölkernek, zongorázz a tánchoz, milyen szégyen azt mondani, hogy nem tudsz. És milyen szép, ha valaki zongorázik.« (Szünet.)

— Mikor kezdett komponálni?

Ó: Kilencéves koromban. Afféle táncdarabok ezek, bécsi keringő. Sonatinák. Mozart utánzatok. Anyám örzi őket Pozsonyban.

— Ma (a Bösendorferre pillantok, mely elzengett és szunnyadó viharokkal tele jelentősen hallgat a szobában) gyakran zongorázik?

Ó: Ha szükségem van rá. Néha elmúlnak napok, nem, hetek is, hetek s nem ülök le. (Ő is a zongorára néz.) Csak hangversenyeim előtt. Kénytelen vagyok hangversenyeiket adni. (Hangja halk, minden színezés nélkül.) Most Prágából jövök. (Itt koncertezett s a zene nemzetközi versenyén ő képviselte diadalmasan a magyarságot.)

— Melyik az első műve, melyet igazán magáénak érez?

Ó: A tizenöt zongoradarab. Az első kvartett.

— A Kossuth-szimfónia?

Ó (int): Az nem. Formailag még nem érett. »A fából faragott királyfi«-t legkevésbé szeretem.

— Hogy dolgozik? Rendszeresen?

Ó: Ezt mondhatom: nem szeretem keverni a munkát, többet egyszerre csinálni. Ha belefogok valamibe, akkor csak annak élek, míg be nem fejezem.

— Irásztálnál? Zongoránál?

Ó: Irásztal, zongora között.

— Folyik még a magyar népdal gyűjtése?

Ó: 1918 óta én nem voltam gyűjtő-köruton.

— Az önök föllépése előtt a magyar zenészek afféle Kazinczy-korszaka volt — nemzetközi, európai epocha —, melyet az önök működése zenei Petőfi-Arany korszaka után emelt. Érdekes, hogy ez a mozgalom a zenében csak félszázaddal később jelentkezett, mint az irodalomban.

Ó: Holott — azt hiszem — a zenére nézve még fontosabb a népzene ismerete, mert itt jobban fejleszthető. Ugy értem, hogy a zeneszerzőt állandóan megtermékenyíti a parasztszene hallása. Nem szabad azt képzelni, hogy mi a parasztszene átültetésére, beolvasztására gondolunk, a zenekincsbe való bekebelezésére. Nem, nem. De erre: a mi muzsikánk jellegét a parasztszene adja meg. Meg erre: hogyha valaki a kellő környezetben, a néptől hallja dalait, sokkal inkább megérti-megérzi, sokkal inkább megihleti őt, mintha hangjegyekből, gyűjteményekből ismerné. A légkör is hat ránk. Ennek fontosságát világszerte fölismerték, a jövőben is nagy lesz fontossága, bár némely helyütt, például most Amerikában furcsálják, hogy a műzene a népzenehez fordul és a népies jazz-bandjuktól kér kölcsön.

— Hogy viselkedett a nép a gyűjtő-kelet?

Ó: Bizalmatlanul. A gyűjtés természetével hozta, hogy csak öregberekhez, főképp parasztszónokhoz fordulhattam, mert régi dalaikat csak ők tudták. Bele kellett énekelniük a fo-

nográfba, én irtam a hangjegyeket. A magyarok meg a székelők hamarosan megértették miről van szó. Pénzt szimatoltak, de nem kértek. Szeméremből, uriaságból. De milyen nehéz egy öreg nénikét éneklésre bírni. Hogy ő figurázék, hogy az urak esetleg csufot üzzenek belőlük. Mindenik valami sandaságot sejtett, kelepcét, melybe nem akart beleszni. Nekünk is a ravaszághoz kellett folyamodni, beszélni-beszélni. Végre az öreg parasztszónok beadja a derekát. Dalolni kezd. De a közepén abbahagyja. Meggondolja magát. Mégse dalol. Minek? Akkor új támadást intézni, más uton, más ürüggyel, míg a fölvetel sikerül. A nép mindenütt tartózkodó az uriosztállyal szemben. Legsimábban az araboknál ment — 1913-ban Biscrában gyűjtöttem —, a sejkhez ajánlólevelem volt, az kirendelte arabjait, kik úgy fújták a dalokat, mint az operanékesek.

— Milyen folyóirat ez? (A League of Composers-t veszem föl a zongoráról, melyben »Magyar Explorers« címen terjedelmes lelkes cikket lelek Bartók Béla és Kodály Zoltán uttörő munkájáról. Ó egy szakaszra hívja föl figyelmemet. Együtt olvassuk.) »... Mert tudvalevő, hogy egy nép sem oly kevéssé muzikális, mint a magyar...«

Ó (szinte bosszusan): Micsoda vastag tudatlanság. Még Amerikában is az. Minden paraszt énekel, az emberj természetben lakozik, hogy szereti a dalt. Hogy a mi parasztaink nem ismerik a többszólamú éneket? Az arab, román, tót s még egy csomó nép szintén nem ismeri. Egyáltalán, mi az, hogy egy nép muzikális? Az, hogy a parasztszene értékes, vagy az, hogy nagy zeneszerzőket adott a világnak? Ha az elsőt tekintem, akkor az angol nép muzikális, ha a másodikat, akkor nem. A mi gyökerünk igenis a parasztszenében

van, ez őrizte meg az ázsiai öthangú skálát, a pentakonikát.

— Ha lenne ilyen ősi emlékünkhöz az irodalomban is. És a rokon népeknél, a finnknél is föltalálható?

Ó (legyint): A finn zene semmi. Csupa svéd-európai visszhang. Zenénkkel az itteni népek között egyedül állunk, mint sziget. Csak a kínaiaknál van pentatonika, de az más. Meg itt ebben a cseremiszi daiban. (Hónapokkal ezelőtt jelent meg a magyar dalról szóló alapvető munkája, többévi művészi-tudományos buvárkodás eredménye, hangjegyekkel, számoszlopokkal, kimutatásokkal. Mi még nem hallottunk felőle, de már az asztalon hever a német kiadás kefelenyomata, ott künn majd ismertetik bő tanulmányokban, melyeket talán számmunkra is lefordítanak.)

— Milyen cél felé halad az új zene?

Ó: Ez az egyik jelszó: el a romantikusoktól! A másik: neoklasszicizmus! Romantikusnak tartják még Beethovent is. Az áramlat már Debussy-val kezdődik s tetőfokát éri el Strawinskyval, ki azt állítja, hogy Beethoven lehetett nagyember, kitűnő jellem, ellenben egyáltalán nem volt — zenész. Ezt én természetesen nem vallom. Tudom, hogy nem úgy hangszerelem, mint Mozart, de az Erciát ma is úgy élvezem, mint annakelőtte. Tagadhatatlan, nagy a visszahatás a romantikusokkal szemben, az egész világ »megállj«-t kiált, Bach-hoz tér vissza s a még előbbi zeneszerzőkhöz, a tárgyilagoss, irodalomellenes muzsikát kívánja, mely nem ábrázol határozott érzést, csak föltétlen zenét ad. Háboru előtt a németek jártak a mozgalom élén, Schönberg, az expresszionista, de háboru után mintha pangás mutatkozott volna a német zenében. Most új tehetségek bukkantak föl, a huszonnyolc éves Hendemith, a huszonnyolc éves Krenk, kinék egy szerzeményét most hallottam Prágában. Concerto grosso. (A Haendel-féle cím is a neoklasszicizmust hangsúlyozza.) A franciák mestere Ravel és a fiatal svájci Honegger Amerikában hangfoltokat akarnak összeállítani. Ami Strawinskyt illeti, előző dolgaiért lelkesedem, utóbbi munkáit szárazaknak érzem, nem tudnak fölmelegíteni.

— Ez a forradalom a festészetben már évtizedekkel ezelőtt lezajlott, mikor a föltétlen festészet jelszavára fölűntek a vásznakon a mértani formák. De itt is kiderül, hogy minden művészet szükségszerűen emberi. Nem lehet az embertől — az érzéstől, az érzés tárgyától — teljesen függetleníteni.

Ó: Ez természetes. Különbö a zene gépezetévé válik. Bach is kifejez valamit, az élet egy-egy mozzanatát, szöveges kompozícióin észlelhetjük, hogy igyekszik is kifejezni. Ha egy mélyhangot leírok, aztán egy magasabbat, az már emelkedés, ha egy magashangot megütök, aztán egy mélyebbet, az már süllyedés, az egyik okvetlenül vidámság, a másik csüggedés. El kell azonban ismerni, hogy ennek az elfordulásnak bizonyos haszna is van, mert a zenei romantizmus kinövése Wagnerrel és Strauss-al már türethetlenné vált. Ezért keresnek, kutatnak mindenütt. Ez a prágai szaklap hírt ad egy találmányról, a Farbenlicht Musik-ról, mely a zenét a színnel együtt mutatja be, még pedig gazdaságosan — amennyiben a szem lassabb felfogóképességét tekintetbe véve több hangra adagol egy szint — s a térbeni festészetet időbelivé teszi. Tehát a hang-szerrel egyidőben működik a fény-szer is. (Tűnődik.) Fény-szer. Furcsa szó. Ugy foglalkoztatja a szemét, mint a fület a zene. Fölfedezője külföldben magyar, László Sándor.

— Nem gondolja-e, hogy a stílusok e keverése-kavarása, ez a lombik-munka, ez a nagy öntudatoság — zenében és egyéb művészetekben is — a kor meddőségére mutat?

Ó: Nem. Az öntudatoság, úgy vélem, nem baj. Hiszen sok példa van arra, hogy nagy művészi korszakok is

### BERÉNYI JÁNOS

## A bizonyosság határán

Néha megcsorbul minden bizonyosság és ezt mondom;

„... a könnyet tán tivornyák tapossák és ki tudja a vétek gyöngyében milyen jóságok égnek,

és a szentségnek ha égre feszül-e minden utja?

Virág tán fáj is az ágnak, a szentek minket imádnak tavasz pokol a fáknak, a vakok hétszer messzebb látnak, a koporsók életet szürnek, az ég örül a bűnnek, a mindenség csak kicsi mag s véres, fekete kézfogások a zengő szivárványhidak.

Felhők tán nem is szaladnak, lángja nincs is a napnak, csatagos úgy a fehérség, jóság lelkei a vércsék.

Lehet, hogy feketék a rózsák, lehet, hogy minden mese született valóság, lehet, hogy az öröm sose kacagott s csöndet sehol sem izlel a halott... ,

Lehet, hogy nincs jelen. A tengerek csak ványadt tócsák, beteg lépés a végtelen s ijesztés az örökkévalóság; a mosolyok gyászasta vermek, az áldások átokba vernek, vértavak a kegyelmek s a bűn királya a gyermek. Lehet, hogy szüz csillag a harag és a szelídség szigetének szivébe ásva várnak remegő gyilkolásra a legmérgező poharak.

Vágy talán a vért sose itta. Az éjjelnek fehér a titka, legszebb templom a kriptá, legszebb virág a bojtortán s pokolkohókba érünk minden égre támasztott lajtorján.

Lehet, hogy öldöklő angyal a béke s nics semminek vége és nem rokon a testvérünk, holnaphoz sose érünk a mult lesz bennünk a jövő, az álmok partja temető, rutság a szentség vászna, minden szüz beteg parázna, szívet hiába keresünk, az élet ugysem élet s a halál csak egyik jegyesünk.

A nyílt ut mindig titok, minden imádság száz szitok, maguktól lettek a kutak, az óra mindig mást mutat az öl meg, aki csókra vár. És ez a nyüzsgő elevenség tán csak egy halott mesevár, mely vétké mélyét rejti. S lehet, hogy ezt a birtokát egyszer az isten elfelejti.

És mondják, sirva mondják, de hol van a bizonyosság, hogy kiléptet az ősz a nyárból, s egyszer két percnyire leszek a haláltól?



tudatosak voltak, már meglevő formákhoz, kialakult stílusokhoz menekültek, azokba öntötték tartalmukat. Csak egyet említék: a renaissance-t.

(Az előszoba ajtókeretében áll Bartók Béla, mozdulatlanul, rendkívül finoman, úgy ahogy arcképein látni, a Manchester Guardianban, vagy az El Solban. Nyitom az ajtót, nyikkan a kiltés, valamelyik emeletről ideémelve egy orfeumdal, melyet polgári zongorán nyuznak, irgalmatlanul. E zörejek, zeneiellenresek között él az alkotó, ki fejében a muzsikát hordozza, az élet társadalmi körülvesszi, melyet ő a bennlévő rendre figyelve visszatol magától és elfelejt, mint az iró, ki két verse közt az uccán sétálva elolvastott a falon egy szögnyelű tömörséggel fogalmazott, hatósági ebzárlat-meghosszabbítást.)

Kosztolányi Dezső.

Emil Isac:

## Három költemény

Aki a saját siriát ássa.

Egész éjjel ásta a siriát. Érti az agyaz nedves kizöngését. A hold bámul az égen. Hollók kárognak a galvakon.

— Oh világ, itt hagylak. Keresem a fehér partot, ahol a lélek juhaj legelnek, s az idő, mint valami szűz, nyugtázik a fényfényben.

S a férfi szakadatlanul tovább dolgozik.

— Megásum síromat, hogy megszabaduljak a fájdalom nyúgatótól, hogy megpihenjen testem. Amen.

— És peng az ásó, amint belevágja a földbe.

Reggelre készen áll a sír. Egy fekete száj, mely véres husra vár.

— És a nap aranyszínbe vonja a földet. Ekkor az ember megpillant a pázsiton egy pénzárccát.

— Pénz! Pénz! Pénz! — kiált föl boldogan.

— És beiekop a gödörbe, ahol kacag a mélység. — fölveszi a pénzt, eldobja az ásót és fűtyörésze távozik a temetőből.

Miért nem alszol?

Az anyám, — tört szívű, szerencsétlen asszony — bejön hozzám, gyertya a kezében, az ólósó gyertyájában az ő meleg lelke izzik és bőséges fényt sugároz szét. Bejön félénken, mint egy szerencsétlen nő, akinek szíve össze van törve... és szelíd, remegő hangon kérdi:

— Miért nem alszol?

— Anyám, te azt akarnád, hogy fiad fehér álomban aludjék, mint akkor amikor a te karaidban aludt, mikor nem ismert dal és tiszser ismételte: *vita est labor, labor est vita*. Amikor nem ismert szelvényharisnyás, parfümös és könyörtelen nőket, — amikor nem gyötörte atyjának metafizikája, — amikor minden, minden csak te voltál, szerencsétlen, tört szívű asszony.

Ma?

Egész éjjel kergetem szeméimről az álomot, mint valami arany pillangót, amelyet nem szeretek, — mert a fizika érdekes, a történelem bölcs, a teozófia vonzó, a metafizika becsületes, — de engem az élet érdekelt, nem az álom. Az álom, amelyet értek, — tudom: hazugság. De az életet, amelyet nem értek, hazugságokban szeretem. Oh anyuskám, hazudik Morus és Kepler és a COs és Rousseau — és mind, akik álmotkáltak, építették, romboltak és gondolkodtak. Ők mindannyian az élet alattivalói és az élet olyan álom, amelyet értek, mikor kergetem szeméimről.

Az anyám, — szerencsétlen, tört szívű nő, — bejön a szobába, gyertya a kezében és halkán mondja:

— Miért nem alszol? Micsoda fürge-

te! Kűn a szél szenvedésből szó szimfóniákat, a kis kutya ugat a kertben. Kék vándorárnyak kószálnak talán a mi roszdás kertünk ösvényén, megnyílnak a sírok és kijönnek néma lakók... Nagyszerű sorakozásuk — a rossz lelkek kör-tánca. A szél nyög, fájdalmas sirással sivit.

A mély erdőkből nagy fájdalmak jönnek — és az anyám, kezében tartva a gyertyát, keresztet vet:

— Miért nem alszol? Micsoda fürge-

te! És eltűnik az anyám a szobából, mint meleg lehelet, — szeretetének parfümjé emlékkoszorút fon homlokomra... Oh, mikor gyermek voltam... Hyen időben is aludtam, feledve, hogy kűn ordít a szél, közelebb hozva az örökkévalóságot

a földhöz. — hogy álmom repül, mint a sas, magasságok és egek fölött.

— És hirtelen érzem, hogy sötét van, és dideregve kiáltom:

— Anyám, miért oltottad el a gyertyát?

De senki sem felel.

Minden sötét.

Messze, távol, nagyon távol pislog egy fehér fény. Az anyám gyertyájának a lángja

Találkozás.

A golyó a földre terítette. Orrlyukai-ba behatolt a földnek átható szaga, amely fölött az örök kék uszik.

A mellben sirva fakadt, mert az is érezte, hogy távozik valaki.

A puská holtan hevert csendről szik-

rázó, zajtalan szájjal. És koszoru fonódott a napsugarakból, minden víz csobogott, minden fa susogott és minden, minden úgy látszott, mintha vörössel volna bevonva.

A katona szemel a porra szegődtek. Virág... Hervadt rózsza, melyet egy kéz eldobott, vagy a szél odasodort. Fehér rózsza, oly fehér, mint egy menvasszony. A hideg ujjak összeszedik végső erejüket, fölemelik a virágot a haldokló szájjához. Az aikak szenvedélyesen csókolják és ezeket a szavakat dadogják:

— Rózsza... testvér...

— És meghalnak együtt a katona és a virág. A virág illata fátvolként veszi körül az elgyötört testet. Aludjatok.

Fordította: Salamon Frigyes.

## A költő pénzhamisító gépe

A legtöbb torontáli tréfa abban az időben Lauka Guszti bácsi körül forgott. Ő is csinált stíliket, de velo is csináltak eleget. Különös volt a helyzete a vármegyében, mindent megbocsátottak neki, — voltaképpen ha más követi el, hát akárhányszor diffamáló dolog. De Guszti bácsi? Ugyan, kérem...

Semmi pénz nem volt neki elég, mindent fölvetett a szó szoros értelmében. Harminckét erős foggal halt meg, a rá-góizmai sohasem szenvedtek. Apró kölcsönökből élt, fizetni nem fizetett. Egyszer, tanuja voltam, valami szó nagyon az elevenébe vágott, verte öklével a Magyar Királyban — déli sörözés közben — az asztalt.

— Micsoda impertinencia ez? Jelentkezzen az, akinek adósa maradtam az életben.

Ha a szót követi a tett, olyan huzódás támad, hogy beillik zendülésnek. Az urak azonban sápadtan néztek egymásra és nem jelentkezett senki. Olyan hatalmas fogás volt ez a felháborodás, hogy frappírozta vakmerőségével az embereket.

— Na hát! — mondta teljes elégtételt szerezve magának Guszti bácsi.

Szathmáry Kálmán kincstári ügyész-nél ebédelt, a feketénél csibukra gyújtott a társaság, — mikor aztán oszladozóban voltak, az ő dohánya még pompásan parazslott.

— Nincs lelkem abbahagyni, édes Kálmánom, már csak így megyek el vele. Majd visszaküldöm.

Másnap már kínálta a vármegyeházán Deák Ferenc kedvenc csibuka-ját.

— Tőle magától kaptam, ha akarjátok, megesküszöm rá, hogy így igaz.

Az öregről azt regélték, hogy az abszolútizmus idejében spiclije volt az osztráknak. Ez egy rosszakaratu beállítás volt, mert végtére ha sok mindent lehetett is az öregről feltételezni, ennnyire nem jutott. De tény, hogy volt valami kis állása a helytartó tanácsnál, amolyan detektív-féle, csakhogy soha semmi jelentését nem lehetett komolyan venni. Örökké tájékozatlan volt a világ dolgai-ban s kiskocsmái beszélgetéseket már összeesküvésnek nézett.

Mikor aztán azt jelentette, hogy a pesti szabólegények is összeesküdtek s meg akarják bukztatni Bachot, — betelt a mérték, nem bízták meg többé semmivel.

— Az orruknál fogva vezettem őket, mondta később az öreg, ha valamiképpen szó került ezekről a dolgokról.

Talán a felületessége volt a szerencse, — az Isten tudja.

Viselkedni azonban minden helyzetben pompásan tudott, tele volt bókkal, udvariassággal, ha mindjárt meg is marta a jóltevőjét, mihelyt háttat fordított neki.

Valamelyik külföldi kiállításról a sok mindenféle holmi között egy juxtárgyat is hozott haza Dániel László, a nagytehetségű, gavalier alispán, aki — mellesleg említve — nem tudta megcsinálni azt a közéleti karriert, amire hivatva lett volna. Hogy mikén mulhat néha az ilyesmi?

Apró gépezet volt ez, ravasz, titkos belső rezesekkel, csavarral ellátva, mint a verki. Az ember beletett egy cédulát, forgatta és az jött ki belőle. — amit már előzőleg elhelyezett belül.

Dániel direkt Laukára gondolt, mikor megvásárolta. (Mert nem kell ám azt gondolni, hogy abban az időben az emberek minden idejüket problémák nagyképi megoldásával töltötték. A tekintélyek is szépen kialakultak lassankint, nem gyátották őket muszáj-tisztelettel).

Tudta, mikor látogat el a hivatalába Guszti bácsi, hát abban a pillanatban dugta el ijedt-kapkodva, titokzatosan, amikor belépett az öreg.

Lauka kíváncsibb volt egy tucat vén asszonynál, hamar lépre ment.

— Mit rejtegetsz, édes Lászlóm?

— Semmit, felelte Dániel tettetett zavarral.

— De láttam ám, csak nem tudom, hogy mi az.

— Gyujts inkább csibukra, öregem.

Furta Lauka oldalát a dolog, hamar sort kerített rá megint.

— Nekem megmondhatod, ha senki másnak, de nekem biztosan. Ugy el van bennem temetve, mint a sírban.

Dániel csak sóhajtozott, kedvetlenkedett, aztán arról kezdett beszélni, hogy súlyos anyagi válságba jutott.

— Csak látszat a vagyonom, minden fámom, fűszálamon több a teher, mint a levél, nem tudom, mi lesz velem, honnan szerzek pénzt.

— Váltóra, édes Lászlóm...

— Igen ám, de azt ki is kell fizetni.

— Nonó, az nem olyan bizonyos.

(Az öreg soha az életben nem fizetett ki váltót. Hidegvérrel tudta elnézni, hogyan intézik el ezt a műveletet a zsirán-sal.)

— A legutolsóira kell vetemednem, suttogta Dániel, aztán megragadta Guszti bácsi karját: Tudsz titkot tartani?

— Én ne tudnék?

— Esküdj meg mindenre, hogy senki-nek sem árulod el azt, amit most hallasz tőlem.

— Esküszöm.

— Akármilyen helyzethe jutsz, nem adsz ki.

— Esküszöm.

Arra elővette Dániel a gépet.

— Nézd, öregem, ez egy pénzhamisító masina. Tökéletes amerikai találmány, egész vagyomban került. De csak így tudom magam regresszálni.

Lauka meglátorodott (a perspektívától), úgy bámulta.

— Jó pénzt csinál?

— Kifogástalan, de csak ötförintosokat. Ez az egyetlen hibája.

— Hát aztán! — pattant Lauka. Baj is az, hogy kicsit tovább tart a munka!

Dániel bezárta a hivatal ajtaját, aztán behelyezett a masinába egy papirszeletet.

— Forgasd meg a kurbliját.

Guszti bácsi reszkető kézzel nyult hozzá s ime, gyönyörűen buvik elő egy gyönyörű, zöld hasu ötförintos. Veszi, nézi, ropogtatja, csupa láz.

— Tökéletes!

— Próbáld mindjárt ki, menj le a Királyba tizorálnni, elfogadják-e?

Laukának se kellett biztatás, ment válogatott falatokra. Egy óra múlva visszatér, ragyog a szeme.

— Elfogadták, de olyan is az, mintha most jött volna ki az osztrák bankból. (Hiszen onnan hozatta Dániel, azért volt olyan új!)

— Na, öregem, folytatta az alispán, el vagy látva az egész életre. De vi-

gyázz a szádra, el ne járjon, mert legu-rul mind a kettőnk feje.

— Nem csavarhatnám meg még egy-párszor? — próbálkozott az öreg.

— Most ne bántsuk, de bízzál bennem. Vigyázz, jönnék.

Kezdődik az élénkség, felek, referen-sek járása, — délfelé főlnéz Reitter Osz-kár rendőrkapitány.

— Nagy szenzációknak van, épp most tartóztattam le a Magyar Király főpin-cérét, hamis ötförintosot adott vissza Pe-risics Zoltánnak. A gazember védekezik és tagad, mindent másra akar kenni. Azt mondja, ma kapta valamelyik vár-megyeli embertől, nem tudja, hogy kitől, — gondolkoznia kell.

Nagy megrökönyödés, az urak kinos-san tekintenek egymásra, mert hát min-denki be van avatva a hecbe, de mu-száj játszani.

— Persze, minedn csiszlik a vármegyével takarózik! — méltatlankodik Guszti bácsi. Fogadni merek, hogy ő maga gyártja.

Később Reitter négy szemközt kerül Laukával.

— Guszti bácsi, figyelmeztetek, hogy látták, amikor ma ötförintosot fizettél. Én a rend felesküdtöt öre vagyok, nem veszlek gyanuba, csak úgy mondom.

Aztán Dániel vont a félre az öreget.

— A rendőrség nem tréfál, vigyázz, hogyan uszszuk meg a dolgot. El ne árulj, megesküdtél rá!

Rettenő erővel folyt a nyomozás, — a Magyar király főpincérének szabadságot adattak, hogy valószínűsítsék a letartóztatását, Laukát végre elfogta a halálos izgalom, amit még addig soha nem tapasztaltak rajta.

— Öregem, — mondta neki délután Dániel, — szorul a hurok, a pincér val-lott. Szökőnd kell, mert vége mindnyá-junknak. Kimégy a birtokomra, ott el-rejtenek, ha aztán látám, hogy vesze-delemben vagy, kiküldelek külföldre.

Lauka nem volt se eleven, se halott, azért mégsem tagadta meg magát.

— Én is számítok minden eshetőségre, adjátok ide már most az utiköltséget. Hátha zavarok támadnak az utolsó pillanatban.

— Nem merek pénzt adni, mert csak ilyen hamisított ötöseim vannak, bajod lesz. Hanem küldök utánad.

Becsomagolta a legszükségesebb hol-miját, rohant a vasutra — egyenest Reitter Oszkár redőrkapitány karjaiba.

— Lauka ur, a törvény nevében letar-tóztatom.

A koszorus költő akkor már nem volt magával.

— Engem tartóztatasz le? Hát jól van, ordította, de nem megyek egyedül. Hozd mingyárt magaddal a Dániel Lacit is, ő gyártja ezerszámra a hamis pénzt. Ott a masina az íróasztala aljában, a bünlés-bankót is tőle kaptam. Becsületsza-vamra mondom, hogy előttem csinálta. Ha már bünye estem, nem hagyom futni a nagyobb gazembert. Gyerünk!

Akkor már ott állt a resti ajtajában az egész vármegye és dülöngélt a kacagástól. Guszti bácsi föl-vágta a fejét, egyszerre megértett mindent s igyeke-zett fölényes arcot vágni.

— Komediante! Azt hiszitek, nem tudtam, hogy tréfáltok?

Nem, azt az egyet senki se hitte el ne-ki. Ha egyszer jóindulatból mást igen, de ezt már nem. Hiszen olyan sápadt volt még mindig, mint a halál.

Bob.

## ROSSIJA-FONCIÈRE

biztosító és viszontbiztosító társaság

Tűz, élet, baleset, autómobil-biztosítások  
Jégbiztosítások méltányos díjakkal

FIÓKIGAZGATÓSÁG: SUBOTICA

(Rossija-Foncière palota)

KÉPVISELETEK MINDENÜTT



# Milán és Natália szerelmi regénye

A bécsi udvari és állami levéltár titkos anyagából

X.

## Milán lemondása

Milán élete most már csak vergődés a trónon. Nyomban azután, hogy a metropolita a válást kimondta, proklamációval fordul népéhez, amelyben fölszólítja a szerbeket, hogy szüntessék meg a pártharcokat és legyenek segítségére az új alkotmány kidolgozásában. November 20-ra összehívta a nagy szkupstinát és kiírta a választásokat. Ugyanakkor a saját elnöklése alatt kiküldött egy alkotmányreviziót előkészítő bizottságot, amelynek alelnökei Risztics és Garasannin voltak, tagjai pedig a különböző pártokhoz tartozó képviselők.

Az alkotmányt a nagy szkupstina 1889 január 2-án meg is szavazza. Milán abszolútisztikus hajlandóságának utolsó gesztusa: követeli, hogy az új alkotmányt vagy a maga teljességében elfogadja a nagy szkupstina, vagy a maga teljességében visszautasítsa, az előadóval pedig hangsúlyoztatja, hogy az új alkotmány *ajándék*, amelyet a király ad a népeknek.

Január 3-án a nagy szkupstina ülésében megtörténik a megszavazott alkotmány ünnepélyes megerősítése. Ezt megelőzőleg fölolvassák a király ukázat, amely minden politikai bűnösnek megkegyelmez, *Pasics kivételével*. A belépő királyt nagy zsívózással fogadják, amire Milán így válaszol:

— Isten áldása legyen veletek, testvéreim, képviselők!

A trónbeszéd fölolvassága alatt Sándor trónörökös hadnagyai uniformisban állott Milán mellett. A trónbeszéd fölolvassága közben Milán aláírásával szentesítette a szabadelvű alkotmányt.

A telivér autokrata fejedelem részéről az alkotmány megadása volt az utolsó kísérlet arra, hogy trónját megtarthassa. Rövid néhány hónap alatt azonban az új alkotmány dacára, teljesen tarthatatlan lett a helyzete. Az igazságok még vehemensebben folytak ellene, mint valaha. Az új alkotmány alapján kiírt választásoknál a kormánypárt híveit üldözik, házaikat fölgynűjtik. Milán jóelőre érzi, hogy az ellene megmozduló áramlatokkal szemben tehetetlen. Mindehhez járul személyes állapotának teljes megromlása. Haja erősen őszbe csavarodott, — pedig nem több még, mint harmincöt éves. Álmatlanságban szenved, alig alszik két-három órát naponta. Nagyon gyakran elájult.

Amikor a követek hírül adják, hogy Milán, úgy látszik, ezuttal homolyan gondol a végleges visszavonulásra, Ferenc József és Vilmos császár meleg baráti hangú levelekben kéri maradásra. Ezek a levelek nagy hatással voltak Milánra, aki még egyszer megkísérelte, hogy megegyezésre jusson a választás győztesével: a radikálisokkal. Ezek azonban azt követelték tőle, hogy *kegyelmezzon meg Pasicsnak is*, aki az új alkotmány életbeléptetésénél kihirdetett amnesztiából kimaradt. A megegyezés meghiúsult, a király véglegesen elhatározta, hogy otthagyja trónját.

A minisztertanács, amelyben a lemondás kérdésével foglalkoztak, sehogy sem akart beleegyezni Milán távozásába. Különösen a hűséges Krisztics nem tudott a király elhatározásába belenyugodni:

— Soha, soha sem fogom ellenjegyezni a lemondást! — jelentette ki Milánnak. — Parancsolja, hogy golyót röpítsék az agyamba és én megteszem. Parancsolja, hogy irjam alá a saját halálbeszédemet, aláírom. De a lemondását nem írom alá!

Milán kénytelen volt arra, hogy Kriszticsot fölmentse. A lemondóokmányt Mitajovics ellenjegyezte.

A lemondás megtörténik. Milán Riszticsot, Proticsot és Belimarkovics tábornokot nevezi ki régenseknek fia mellé. A legfőbb Belimarkovics kinevezése, mert nemrégiben is a király még a legnagyobb ellenszenvet érezte iránta.

— Te is ellenségem vagy! — mondta neki egy véletlen találkozásánál.

Belimarkovics azonban így válaszolt: — A dinasztiaért szívesen fürdöm meg a saját véremben!

Ezzel a kijelentéssel teljesen megnyerte magának Milán szívét.

A régenseket így jellemzi a Novoje Vremja: »Risztics husz éves állami szolgálata alatt bebizonyította, hogy a szerb nép nemzeti érdekeit mindenek fölé tudja helyezni. Protics ausztrófil, de még Ausztriánál is sokkal jobban szereti önmagát és eddig még minden állásában azzal tündökölt, hogy személyes önzésének a kedvéért hajlandó volt mindent föláldozni. Belimarkovics mögött áll a hadsereg, mert értett ahhoz, hogy a rokonait és a párthíveit helyezze el a magasabb állásokban. Mindenesetre bajos dolog lesz, hogy ez a régenség egyet-értésre tudjon jutni«.

Natália Milán lemondásának hírére így nyilatkozik egy újságíró előtt:

»Milán sok szerencsétlenséget okozott nekem és magának, én imádkozom érte, hogy az Isten bocsásson meg neki!«

Arra az állapotra, amelyben Milán a lemondása idején volt jellemző Hengelmüllernek a következő jelentése:

Belgrád, 1889 március 16.

Chiffre No. 41.

Sürgöny.

Milán király nem akar hosszabb ideig tartózkodni Budapesten, csak addig, amíg azt *Öfelségénél a császár és királynál lefolyó audienciája megköveteli. Ennek folytán valószínű, hogy már kedden este, de legkésőbb szerdán reggel Bécsbe érkezik.*

(Bizalmas.)

A király most normális állapotban van. En mindenesetre még figyelmeztetni fogom, hogy *Öfelségénél teendő látogatása alkalmával tartózkodjék izgalmas kitérősektől.*

A király annak a szándékának adott kifejezést, hogy Budapesten nem fog a főpályaudvaron kiszállni, hanem a Ferencvárosban, hogy elejét vegye az esetleges csődületnek. Gróf Zichy Jenő már táviratozott a királynak, hogy *értesítse őt megérkezése idejéről, attól fél, hogy vagy kihűyülök, vagy ovációt rendeznek neki, vagy mindkettővel fogadják.*

Hengelmüller.

## Milán kegyelmet kér Pasicsnak

Amint erről már többször megemlékeztünk, Pasics, az 1883. évi lázadás alkalmával azok között a radikális politikusok között volt, akik »kompromittálódtak«. Azzal gyanúsították, hogy részt vett a Milán király élete ellen irányuló összeesküvésben. Pasics ekkor Oroszországba menekült. Milán nagy ellenszenvet érzett még ellene. Amikor 1888 január 1-én a radikálistársa Grufes-minisztériumot kinevezte, megkegyelmeztetett egy sereg politikai elítéltnék és száműzötnék. De Pasics nem volt közöttük. Az új alkotmány életbeléptetésekor általános politikai amnesztia volt. De Pasics nem esett amnesztia alá. Amíg uralkodott Milán, mindig következetesen megtagadta a kegyelmet Pasicstól. Most, hogy trónjáról leszállt, első dolga, hogy amnesztiát kérjen legnagyobb ellenfele számára. Nyilván azért, mert nem akarja, hogy Sándor az ő politikai ellenségeit örökölje:

Belgrád, március 14.

No. 20. C.

Excellenciás Uram!

Pasics Nikola megkegyelmezése a király kezdeményezésére történt; a távozó uralkodónak utolsó sakkhúzása volt ez. *Öfelsége abból a szempontból indult ki, hogy a radikális minisztérium előbb-utóbb ugyanis megkegyelmezzon Pasicsnak és ennek folytán sokkal okosabb, ha en-*

nek a lépésnek az előnyeit ő maga aratja le. Ennek folytán a régensekhez a következő levelet intézte, amelyet fordításban mellékelek.

Fogadja Excellenciád legmélyebb tiszteletem kifejezését

Hengelmüller.

Belgrád, 1889. március 14.

ad. 20. C.

Királyi régens uraim!

Lemondásom aktájával mindenkinek megkegyelmeztetem, aki ellenem, mint király ellen, uralkodásom alatt vétett. Ezzel a ténykedéssel eltüntetni óhajtottam utolsó emléket is a belső konfliktusoknak. En az amnesztia jogának gya-

korlását a királyi régensségre biztam, hogy ezzel az első ténykedésével hálás és hű alattvalókat szerezzen a fiatal királynak. Ma minden szerb polgárt megillető fogadjon meg mint apa és igazságos szerb hazafi, alkotmányunk 26-ik §-ának jogán anélkül, hogy közvetve vagy közvetlenül az ország kormányzásának ügyeibe beavatkozni akarnék, kérem önöket, királyi régens urak, kegyelmezzon meg Pasics Nikolának. Az ő szava is egyesüljön az egész ország egyöntetű felkiáltásával: *Éljen I. Sándor király.*

A királyi régens uraknak őszinte tisztelője és barátja

Milán.

Belgrád, 1889 február 26.

# Ahonnán Amundsen fölszállott

A Spitzbergák szigetcsoportja

Irta: Halász Gyula

A világháború megrázkódtatása szétördelte az országok határait. A rengésfészke a mi világrészünkben volt, de hullámai végigremegtek az óceánon. A térkép kaleidoszkópfigurája máig sem jutott még teljes nyugvópontra. Az utórezgések most vannak elsimulóban — tul az emberlaktá tájakon. Győzők (és semlegesek!) egymás után teszik rá kezüket azokra a területekre, amelyek senkié sem voltak odáig: a *hatoaik* világrész élettelen tájaira és az ismeretlen földsegeket rejtő sarki óceán jégmezőire.

Nemrégiben mondta ki a brit parlament, hogy a déli sarkvidék tengerei és szárazföldje, bizonyos délkörök között, egészen a sarkig, belekebelezetnek a brit birodalomba. A norvég Amundsen hiába előzte meg az angol Scott-ot öt héttel a déli póluson, és tüzte ki elsőnek a norvég lobogót *Haakon király földjén*: az áhitott célpont hatalmi szóval az angolok »ölebe hullott«. Shackleton óta tudjuk, hogy nemcsak dicsőséget és erkölcsi diadalokat terem az Antarktisz szárazföldje — haletti hóleple alatt szénrétegek lappanganak.

Az amerikaiak méltó válaszképpen az északi sarkot nyilvánították az Egyesült Államok birtokának. Peary, tizenkét esztendői példátlan küzdelem után (amely negyedszázadra oszlott el és egész férfikorát fölemésztette) amikor végre legyőzte és »rendelkezésére bocsátotta« Rooseveltnek az északi sarkot, táviratára az Egyesült-Államok elnökétől ezt a választ kapta: »Köszönöm, mit csináljak veled«. Azóta nyilván rájött már az Egyesült-Államok kormánya, hogy mit csináljon az északi sarkkal. Egyelőre mindenesetre — »bekebelezi«. Ugyanezt teszi, vagy tette most Amundsen, a norvég király nevében. Peary csillagos lobogóját már rég elnyelte a tenger. — Amundsen letützte (vagy lehajította) helyébe a norvég lobogót.

A szibériai partok közelében fekvő »Senki szigetén«, a Wrangel-szigeten néhány év óta amerikai lobogót lobogtat a szél.

Idáig nem hallatszott híre, hogy ezek ellen az önkényes egyoldalú birtokbavételek ellen a többi hatalmak komolyan tiltakoztak volna. Háborút, aligha indítanak értük.

Az sem valószínű, hogy a norvégektől elvitassa valaki a Spitzbergák szigetét, amelyeknek végleges birtokbavételéről a norvég kormány most terjesztette törvényjavaslatát az osló-i parlament elé. Ennek örömeire új nevet is kap a norvégek legészakibb szigetbirtoka: *Svaldero*-nak fogják nevezni.

Érdekes lenne tudni, mit jelent ez az ősi norvég elnevezés (mert nyilván annak kell lennie, mint ahogy az Oslo nevet is a Vikingek korából támasztották fel) — ha egyebet nem, bizonyosan azt jelenti, hogy Norvégia nyomatékosan ragaszkodik a Spitzbergák birtokához. Földrajzilag csakugyan neki lehet rá legtöbb igénye, bárha fölfedezője, *Barents*, hollandus volt. Fokutatózásában pedig az angolok és svédok szerezték legtöbb érdemet.

Barents a Spitzbergák fölfedezése

után (1596) Novaja Zemlyán telet át s a rákövetkező évben a Spitzbergák látványában, abban a hitben halt meg hajója fedezetén, hogy fölfedezte a Kinába és Indiába vivő északkeleti átjárót, amelyen keresztül a hollandus hajók elkerülhetik a rájuk leselkedő ellenséges spanyol hajókat.

Barents után a *Moscovy Company* Hudson-t küldte ki (1607-ben) a mohón keresett átjáró fölkeresésére. Hudson irányította rá a figyelmet a Spitzbergák körül hemzsegó tömördek fokára és bálnára. *Poole* utazásával (1610) megindul a verseny a bálnákért. Anglia ágyúkkal fölszerelt hajókat küld és elűzi a hollandus és francia hajókat. Erre a hollandusok is hadihajókkal jelennek meg a versenyterem. A dánok is sorompóba lépnek. Hajók süllyednek el és embervér folyik a bálnák zsíráért és a női fűzők halsontáért.

1619-ben végre megegyeznek a versenytársak. Ráeszmélnék, hogy hiszen jut mindnyájuknak a zsákmányból. Fokozott erővel vetik rá magukat a vadászatra. Jutulmat tüznek ki a Spitzbergákon való áttelelésre. Halálraírtéteket telepítenek a szigetekre. De ezek visszakönyörgik magukat: inkább hajtsák végre rajtuk az ítéletet idehaza.

1630-ban Goodler hátrahagy nyolc embert. Egyikük, *Pellham*, megírja a kalandos áttelelés történetét.

A Spitzbergákat még évtizedekkel később is Grönland részének tartják a fölfedező. Londonban társaság alakul a spitzbergái bálnák vadászására: *The Company of Merchants of London Trading to Greenland*. Később megkülönböztetésül a »Spitzberghe«-szigeteket *Greenland*, Grönlandot pedig *Groneland*, vagy *Engroneland* néven emlegetik.

A hollandus »Grönland-Társaság« egész várost alapít az Amszterdam-szigeten. Ezt a nyári várost a *halzsírról* nevezik el. *Smeerenburg gazdasági jelentősége a jávászigeti Bataviával* vetekedik akkoriban.

A gyarmatosító törekvések azonban kudarcot vallanak. Az áttelelőket évről-évre elpusztítja a skorbut. (1906-ban földeltette el a hollandi királynő évszázados áldozatok szanaszéjjel heverő csontjait.)

1609-től 1778-ig 14.167 hollandus hajó 57.590 bálnát ejtett el a szigetekeken. A tiszta nyereség meghaladja a negyvenmillió holland forintot.

1755-ben jelenik meg az első svéd bálnavadász-hajó, negyven évvel később az első norvég hajó. A dánok aranyat és ezüstöt is kutatnak a szigetekeken. A tizenharmadik század második felében, 37 év alatt, maguk az angolok 1,265.000 font sterling jutalmat osztogattak el ösztönzésül a hajósok között.

Napoleon háborúit végetvetnek ennek a másik irtóháborúnak: a bálnavadászati lehangyatlak. De azért még ma is számottevő a Spitzbergákról hozzánk kerülő bálna- és fókaszőr. 1904-ben a norvég kormány eltűntette a bálnaolajfűzést a norvég partokon. Azóta ezek a telepek is átvándoroltak a Spitzbergákra. Óriási üstökben rotvog a bálnaszőr a tenger.



parton. (De azért nem kell féltünk a Spitzbergák levegőjét: van ott még hely a tüdőbeteg-szanatóriumok és tüdőlehe-lyek számára is.)

Manapság már a bálnaszírnál jelenté-kenyebb gazdasági értéket képvisel a híres spitzbergai szén. A bányamunká- sok jórészt ma is hollandusok. Egyre- szűk a szigeten telet, nyomasztóan sí- vár viszonyok között.

\*

A Spitzbergákon a tudományos kuta- tókat jórészt megelőzték a gyakorlati célt, üzleti hasznot kergető kalandorok (*Merchant Adventurers*.) Annyi ezer ha- jós közt azonban, akik ellettek ezeket az aránylag könnyen elérhető vizeket, kellett akadniok olyanoknak is, akiknek az utazása a tudományos ismereteket is előmozdította. Legnevezetesebb ezek kö- zött a hamburgi *Martens* (1671), az an- gol *Phipps* (173) és *Scoresby* (1807— 1818.) Itt jegyezzük föl az északnyugati átjáró kutatása közben később vértanu- halált halt *John Franklin* nevét, habár ő kénytelen volt a vihar elől meghátrálni. *Parry* meteorológiai följegyzései és ten- gerkutatói is emlékeztetnek maradtak a Spitzbergák fölfedezésének történeté- ben. (*An Attempt to Reach the North- Pole*, 1818.)

A francia expedíció (1838) eredményét *Martins* könyvéből ismeretesek. A své- dek három expedíciója a hatvanas évek- ben *Torell* és *A. E. Nordenskiöld* nevé- hez fűződnek.

## TERE-FERE

**Az új Európa.** Brandes György, a 83 éves dán kritikus, kinek sürütüskés- hája már galambbész, még mindig iro- dalmi körutakra jár felolvasni. Egy ka- ján tisztelője annak idején a »világiro- dalom utazó-ügynökének« nevezte őt. Az agy író ma se méltatlan erre a címre, noha már egy könyvtáryit írt össze és térdizületi baja miatt állni sem tud a felolvasó asztalnál.

Utóbb az új Európáról tartott elő- adást, mely szerint nagyon hasonlít a régi Európához. Közös hibánk az, hogy mindig azt hisszük el, amit kívánunk el- hinni. Ezért van a világon annyi korlá- totltság, annyi elöítélet. Ennek bizonyí- tására fölhozott egy példát. Egyik len- gyel iskolában a diák tanítójának sem akarta elhinni, hogy Kolumbusz Kristóf nem volt lengyel. Hogy lehet nem len- gyel az, ki ilyen nagy ember?

Érdekes az a párbeszéd is, amelyet néhány újságíróval folytatott az előadás előtti. Valaki megkérdezte mit tart az expresszionizmusról. Brandes erre ezt felelte:

— Nem kísérhetem teljes figyelemmel az új mozgalmakat, mert naponta szá- zával kapom a könyveket, kéziratokat, leveleket, nincs időm mind elolvasni. Ellenben magát a szót nem értem. A német irodalom és bölcselet a háboru minden borzalmas valósága után is még mindig a fellegekben mozog, nem tart kapcsolatot a valósággal. Ezek az írók majdnem mind homályosak, eredetjeske- dők. A németek, ha valakit le akarnak becsülni, azt sűtik rá, hogy racionalista, mintha szegyen lenne világosan, szemlé- letesen írni. Ezt az irányt a német szel- lem termékének tartom.

Megróttá ezen kívül az emékirat- lázat, a »történelmi szemérmelen meg- hamisítását«.

— Például — mondotta — utóbb meg- jelent *Brusson* könyve, mely adomákat tartalmaz *Anatole France*-ról. Én az író- val harminc év óta meghitt barátságban voltam, valahányszor Párisba érkeztem, vele ebédeltem, de sohasem hallottam említeni ennek az urnak a nevét s az, amit könyvében elmesél, — nőhistóriák, pletykák, melyeket semmi esetre sem mondhatott *France* — bizonyára csak hatásvadászó kohlománnyok.

\*

**Arany és drágagyöngy.** Az arany a háboru óta eltűnt, bujósdi játszik ve-

**Sir Martin Conway**, a világhírű an- gol hegymászó volt az első, aki ski-vel és szánon átszelte a Spitzbergák glecc- sereit. Most néhány éve az oxfordi egyetem expedíciója végzett beható részletkutatókat a szigeteken. Az ex- pedíció tagja volt *Julian Huxley* pro- fesszor, a híres természettudós *Hux- ley* unokája.

Hammerfestből, Norvégia legészakibb városából turistahajón két nap alatt bár- ki eljuthat manapság a Spitzbergákra. Sőt a turistagözösök elviszik utasaikat a jégzaj határáig, jóval túl a nyolcadik szélességi fokon. A szigetek legészakibb pontja (80°49') csaknem pontosan fele- után van a Norvégiát a sarktól elvá- lasztó távolságnak, mindkettőtől ezer- ezer kilométerre. Akárcsak Norvégiát, a Spitzbergák partjait is az ényhe Golf- áram őrli nyugat felől.

Grönland délkeleti partvidékét, a nor- vég fővárossal azonos szélességen, sok- kal nehezebb megközelíteni, mint azt a messze szigetet, amelyről (most már norvég földről szállott föl repülőgépén korunk legnagyobb sarki utazója, hogy nekivágjon a legismeretlenebb és legrej- telmesebb »földközi« tengernék: a polár- rís medencének. Ha nem sikerül a sark- ról visszatérnie, hetek múlva úgy lehet felbukkan majd az amerikai kontinens északi partjain. Az északnyugati és az északkeleti átjáró hőse ezzel megoldja majd légi uton a legrövidebb átkelés: az »északsarki átjáró« problémáját.

lünk. Annál nagyobb iránta az érde- kődés.

Egy olasz közgazdász megírja az arany pályafutását. Mindig több és több arany van a földgolyón, de minél több van, annál kevesebb van, annál jobban versengenek érte az emberek. Fölhal- mozása nem csökkenté abban a mérték- ben az értékét, amint egyre nagyobb és nagyobb tömegek kerülnek forgalomba.

1790-től 1900-ig az arany vásárló- ereje felére rokkant, de az arany tö- mege nemcsak megduplázódott, a XIX. század utolsó husz évében háromszor annyi új arany került forgalomba, mint amennyi Amerika fölfedezését követő kétszáz évben forgott.

Igaz ugyan, hogy 1790-től 1900-ig az élet drágább lett, de az arany ebben az időben értékének csak felét veszítette, míg a többi ércszelvények megötszörö- zödtek s az áruforgalom is hatalmasan növekedett, a modern termelés folytán.

Ami az ékszereket, elsősorban az igazgyöngyöket illeti, szintén hatalmas kereslet mutatkozik, mely egyre na- gyobb lesz. Az igazgyöngyöket legin- kább a perzsa öbölben halásszák, hol évente negyven-hatvan milliót lelnek, a többi gyöngyhalászóhely együtt nem termel onnyit. Európa mégis annyi igaz- gyöngyöt vásárol, hogy a gyöngyhalá- szok nem tudják kielégíteni kívánságát, ezért újabban Keleten keresik az igaz- gyöngyöket, Indiában, Kinában, hol a rablók és zsványok kalmárkodnak ve- lük, kik régi sirokban találják meg zsákmányukat. Ezeknek az ára az ókor- tól kezdve alig változott, de sohasem volt oly magas, mint a háborut megelő- ző husz évben.

Az emberiség egyre mohóbb — az arany éhsége, — *auri sacra fames* —, melyről a latin költő énekelt, ma sem csillapítható.

\*

**Tolsztojné lovagja Gorkij.** Gorkij Maxim az Oroszországban megjelenő »Mai orosz« című folyóiratban védelmé- re kel *Tolsztoj* Leó hitvesének, *Andre- jevna Zsófiának*, kik egyesek a költő el- léségének akartak feltüntetni, azzal vá- dolták, hogy ő volt kerékkötője eszméi kivételének.

— Az irodalomban és életben — írja — büszkén kiáltjuk, hogy az orosz asz- szony a világ legjobb asszonya. Ez a kiáltás eszembe juttatja az utcai árust,

ki rákot árul: »Rák! Eleven rák! Szép kövér rák!« A rákot betesszük a forró vízbe, sóval, borssal, babérlevéllel és addig főzzük, míg meg nem vörösödik. Ez az eljárás sok tekintetben emlékez- tet arra, hogy viselkedünk mi »Európa legjobb asszonyaival« szemben. Tudjuk, hogy az orosz asszony a legjobb és mintha megdöbbenék ettől. Hátha ná- lunk is jobb? Ezért tehát nőinket bele- dobjuk közönségességünk forró vizébe, de elfelejtünk odavetni két-három babér- levelet is s minél jelentősebb a nő, an- nál inkább arra kényszerítjük, hogy el- piruljon.

Gorkij kiemeli, hogy ő a grófnérói el- fogulatlanul beszélhet, mert nem rokonszenvezett vele, a grófné sem szerette őt, amit nyíltan szemébe is mondott.

— Olykor sértően viselkedett velem, de ezen nem ütköztem meg, mert lát- tam, hogy azokat az embereket, akik ködülvették nagy vértanu-férjét, legyek- nek, szunyogoknak, általában élősdi- nek tekintette.

Tolsztoj környezete mocskos vádakat hajgált az asszonyra, pedig, mint Gor- kij állítja ötven évig hűséges hitvese volt a nagy írónak, támogatója munká- ságának. A hajdókló Tolsztoj környezé- tét így írja le:

— Gaspraban összegyűlt az egész Tolsztoj-család, gyermekei, vejei, meny- yei. Az a benyomásom támadt, hogy közülük igen sok az ideges és beteg em- ber. Alkalmam volt megfigyelni, hogy az apró-cseprő visszasságok mily forgó- szelében hánykolódott Tolsztojné, ki igyekezett megnyugtanni a beteget, vi- gyázní kizárására, elhessegetni tőle az alkalmatlankodókat, gondolni gyermekei nevelésére és enni-inni adni mindenki- nek. Még az orvosok kölcsönös félté- kenységét is neki kellett leszerelnie, kik közül mindegyik meg volt győződve, hogy ép ő menti meg a beteget...

\*

**Értekezés a zsebkendőről.** Micso- da furcsa dolgokat tár elénk néha a művelődés -történet. Ime, egy olasz tör- ténetíró értekezést közöl a zsebkendőről, meg a fehérneműről.

A fehérnemű eleinte, a XIII-ik szá- zadban nem volt fehér, amitől a nevét kapta, hanem sárga. Sárganemű.

Csak később tűnt fel a fehérnemű, a szép puha gyolcs, a patyolat, mely ha- vasan villog s ezt már akkoriban igye- keztek már láthatóan viselni. Ekkor nyíltak meg a ruhaderekak, hogy muto- gassák meg az ing himzését s ekkor nyi- tották meg a ruha-ujjakat is.

Ebbe az időbe esik a zsebkendő feltü- nése is, de minthogy még nem voltak zsebek (sem a férfiak, sem a nők ru- háin), a zsebkendőt több évszázadon át a balkarra kötözve viselték. Az, ami ma közszükségleti cikk, akkoriban fényűzési tárgy volt. Madame de Liancourt 1900 aranytallért fizetett egyetlen zsebkendő- ért. Kevesen is hordták.

A francia királyné minden harmadik évben új fehérneműt rendeltetett magá- nak s viseltes fehérneműit udvarhölgyei- nek ajándékozta.

Mikor XV. Lajos leányát férjhez adta V. Fülöphöz, félmillió értékű kelengyét rendeltetett neki. A kelengyét rendkívül nagyra tartották abban az időben. Egy francia nemes urfi megkérte egy ide- gen hercegnőt és külön küldönc vitte a menyasszonynak a francia udvartól adományozott fehérneműt. A hercegnő a határon tetőtől talpig átöltözött francia fehérneműbe.

Századokig felős tisztelettel tekintet- tek az emberek a ritka portékára. Gaz- dag polgárok, még a főurak is varrni, horgolni, himezni taníttatták leányukat. Azóta a tú becsülete megkisebbedett.

\*

**Hogy látjuk meg jövőnket?** Nincs többé szükség kártyára, kézi- jós- lásra, spirítiszta-médiumokra, ki-kinek módjában áll, hogy önmaga jóslja meg jövőnket.

Erről biztosít bennünket a »Spirítica« című tudományos szemle, mely hosszú cikkben fejti ki a következőket: — Jövőnket önmagunkban hor-

dozzuk, ennél fogva csak önmagunkhoz forduljunk, ha meg akarjuk tudni, mi vár reánk. Ez a jóslás — igen egyszerű. Hunyjuk le a szemünket, sötétben. Mind- nyájan tapasztaltuk, hogy félálomban, vagy ha ágyban fekvé lehunyjuk a szem- inket, zárt szemhéjunk alján színes látományok libegnek el, mint a kalei- doszkop cifra képei. Gyakran világosan ar- cok rajzolódnak elénk, vagy szobák, vagy ismert tárgyak, gyakran pedig ismeretlen látomások, emberek, tájak, melyeket sohasem láttunk. Nem ritkán furcsa alakok, vagy fényes ábrák. Jö- vendők titka itt van. Csak — olvasni kell tudni és magyarázni. Egy kis gy- akorlat által mindnyájan mestere' leszünk a prófétálásnak. De egy dologra kell figyelni: azok az igazi jelek, melyek először tűnnek fel, azokra az alakokra, látomásokra kell figyelni, melyek ön- ként jelentkeznek, míg képzeletünk dol- gozni nem kezd.

Igy ír a tudományos szemle. Fölfede- zése azonban — azt hisszük — egyálta- lán nem csinált konkurrenciát a cigány- asszonyoknak és egyéb jóslóknak. Mert igaz ugyan, hogy az emberek maguk- ban hordozzák jövőnket és talán lát- ják is, de értelmezni nem tudják. Azt in- kább másokra bízzák.

## Szerkesztői üzenetek

\* \* \*

**Cs. I. Beograd.** A *kubizmus*, az a festői és szobrászi törekvés, amelynek célja a valóság természetű ábrázolása helyett megmutatni a tárgyak szerkezeti és terbeli felépülését. A cél érdekében a kubisták a végsőkig egyszerűsítik a formákat a határoló felületeket síkokra bontják és a természetből vett elemet geometrikus összefüggésekben mu- tatják meg. Az ábrázolásban kerülnek a természetes megvilágítást és a perspek- tivát, a nagy mélységeket és az egysé- ges tömegbe nem foglalható motívumot. Első tudatos tömörülésük 1911-bea történt Párisban a »Salon des Indepen- dants« kiállításán. Vezérik a festészetben Pablo Picasso, a szobrászatban Arca- penko.

**I. V. Ada.** A cikket megkaptuk, de ed- dig még helyszüke miatt nem közölhet- tük.

**Toso, Vinkovci.** 1. Részt vehet a sor- solásban. 2. A tartózkodási engedélyt a belügyminisztériumtól kell kérni. A kö- zölt adatok alapján valószínűleg meg is kapja. 3. Igen. 4. A kérezzett adat nem szerepel a kimutatásokban. 5. A Fifa ha- tározatait közöltük.

**F. N. Senta.** A *diapason* az ókori ze- nében a mai oktávát jelentette. A fran- ciák most is használják a szót a hang- szerek mértékének, például a fafuvónál a lyukak távolságának megjelölésére.

**K. A. Bácsnetrovoszelő.** Magyarorszá- gi háboru előtti követelések valorizá- ciójára nézve eddig még nincs megegye- zés. A hitelezők a követelés 70%-át szokták elfogadni dinárban, tehát a há- boru előtti 4000 koronáért 2800 dinárt.

**B. J. Dárda.** Szegényjogon indított vá- lóperben az ügyvédi kamarához kell for- dulni ügyvéd kirendelése iránt, amely esetben az ügyvéd nem kérhet semmi- féle költséget. Jelenlegi ügyvédje, ha az ön utasítása ellenére a válókeres- tet nem adta be, fegyelmi vétséget köve- tett el, amelyben az ügyvédi kamara il- letékes az intézkedésre.

**M. E. Horgos.** Az nem jogcim a fel- mondásra, hogy a háztulajdonos az un- gáját férjhez akarja adni. A törvény ki- fejezetten úgy intézkedik, hogy a ház- tulajdonos azoknak, akik a lakástörvény védelme alá esnek, csak akkor mond- hat fel, ha neki, vagy nős fiának, vagy férjezett lányának van lakásra szüksége.

**Adai előfizető.** Olaszország 1915 május 23-án, Románia 1916 augusztus 27-én üzent hadat a központi hatalmaknak.

**B. H. Sch.** 1. Öszre nincs tervbevéve niabb római zarándoklat. 2. Zametban közel a jugoszláv-olasz határhoz van ál- landó rulettjáték.

**F. F. Zemun.** Addig nem nősülhet, a míg az első házastága jogerősen fel- bontva nincsen. Ellenkező esetben a kettős házasság bűncselekményét kö- veti el.



**H. I. Zemun.** Kiskoruk lemondása még árvaszéki jóváhagyás esetén sem érvényes. Árva gyermek nem lehet hamarabb kiskorú, mint a nem árva. Husz éves kiskorúknak kérhetik a nagykorúsítást.

**M. L. Budiszava.** A felszólamlási bizottság határozatáról irásos végzést kell kapnia. Egy katasztrális holt föld egyenes állami adója az I. osztály után 5, a II. osztály után 4 dinár. Arra nézve, hogy mennyi egy falusi ház- és gazdasági épület adója, nem lehet válaszolni, mert az adó nagysága a lakrészek számától és attól függ, hogy azok bérbe vannak-e adva, vagy sem. Az 500%-os rendkívüli állami pótdadót csak a földadó és ennek állami pótdadói után számítják. A községi pótdadót és utadót minden egyenes állami adó után számítják. A nagyságát a képviselőtestület határozza meg és a megye, illetve a tartományi közgyűlés hagyja jóvá.

**J. S. Vrsac.** A Herceg-Bosznai hiába igyekszik az Első Magyar Általános Biztosító Társaság ügyletei után való felelősséget magától elhárítani. Az 1908. évi 57. t.-c. szerint az üzletáruházási felelősség nemcsak akkor áll fenn, ha az egész üzletet ruházták át, hanem akkor is, ha egy része, vagy az üzletkör cserélt gazdát. Egyébként a Herceg-Bosznai az Első Magyar volt az alapítása és az impérium változásig ugyiszólván egy intézetnek volt tekintendő. Most is szoros kapcsolat áll fenn a két vállalat között és a Herceg-Bosznai tudni is kellett arról, hogy milyen kötelezettségei vannak az Első Magyar-nak. A tranzakcióért felszámított 10%-os és a cesszióért követelt 2% nem jogos. A biztosítási díjak valorizációjának kérdése még nincs tisztázva. Valószínű, hogy nem lesznek kötelesek a békeérték megtérítését, ellenben abban a pénz-nemben tartoznak fizetni, amelyről az utolsó befizetési díjnyugta szól.

**N. V. Kotoriba.** A biztosítási összeg valorizálásáról még semmiféle jogszabály, vagy joggyakorlat sincs. Ahogy a bankok nem tartoznak aranyértékben fizetni a betéteket, éppúgy a bank adóssai sem tartoznak a háború előtti kötelezettségeiket aranyértékben fizetni. Általában az a vélemény, hogy a valorizáció nem terjed ki a pénztartozásokra és követelésekre.

**KERESZTSOROSREJTVÉNY**

1		2				3		4		
					5					
6	7		8						9	10
11		12							13	
	14		15	16		17				
		18								
	19					20			21	
22					23			24		25
26			27							
		28						29		
30						31				

**Függőleges.**

2. Fegyverre mondják.
4. Kis gyermek így köszön.
5. Felszáll az Istenhez.
7. Külföldi pénznem.
9. Kerti növény.
10. Névelő.
12. Török szó.
13. Európai nép.
15. Afrikai nép.
16. Szerb férfi név.
17. Közkeletű szó. név előtt használják.
19. Itt jól lehet mulatni.
21. Régi ürmérték.
22. Sport.
23. Orosz sulymérték.
25. Idillek helye.
28. Kör egy része.
29. Szelid erdei állat.

**Vízszintes.**

1. Élő.
3. Rossz novellára mondják.
6. Ha a termés ilyen — jó.
8. Amerikai pusztá.
9. Egy megszűnt aktivista folvóirat címe.
11. Kor idegen nyelven fonetikusan.
13. Édényen van.
14. Német folyó.
17. Szerémségi község.
18. »Az ember tragédiája« egyik alakja.
19. Magyar nyelven is használatos szláv szó, a mocsár jelölésére.
20. Sziget.
22. Uralkodó.
24. Festészeti kifejezés.
26. Nép.
27. Modern tánc.
30. Fa.
31. Lazac.

**S. F. Noviszad.** Mint utazónak joga van követelni, hogy turára küldjék. Ha követelését a cég nem teljesíti, a fölmondási idő alatt az utazásnál járó jóvedelem megtérítését is követelheti. A kereskedő és utazó közti jóviszony elbírálása elsősorban az iparhatósághoz tartozik.

**J. P. Csantavir.** Az italméréshez helyi és személyi engedélyt kell szerezni. Aki engedély nélkül gyakorolja az italmérést, büntetésben részesül. A pénzügyőrnek szóbeli engedélyre vagy biztatásra mit sem ér.

**L. F. Szombor.** A hagyaték Amerikában nyílt meg. Az után nálunk övönközédségi illetéket nem kell fizetni.

**G. J. Kikinda.** Az 1922. évben Csehszlovákiában kötött egyházi házasság csak akkor nem érvényes, ha ott abban az időben kötelező polgári házasság volt hatályban.

**D. J. Szentá.** Azok, akik 1910. évi január 1. után szereztek meg az S. H. S. királysághoz tartozó valamely község illetőségét, 1922. évi július 26-ig optálni tartoztak. Akik ezt az illetőséget már 1910. évi január 1. előtt megszerezték, minden optálás nélkül a mi állampolgárunknak tekintendők és ezeknek az állampolgárság elnyeréséért semmiféle lépést sem kellett tenni. Valószínű, hogy az optációs kérvényt kedvezően fogják elintézni, ha azonban elutasítják, akkor a békeszerződésben meghatározott optációs eljárás helyett az állampolgári kötelekbe való felvételét fogja kérni, miután az erre vonatkozó törvényt meghozzák.

**D. ölköteleket, szigetelt és csupasz rézhuzalakat, izzólámpaszínókat, antenadrótokat, ólomkábeleket elsőrendű minőségben, jutányos áron szállít a**

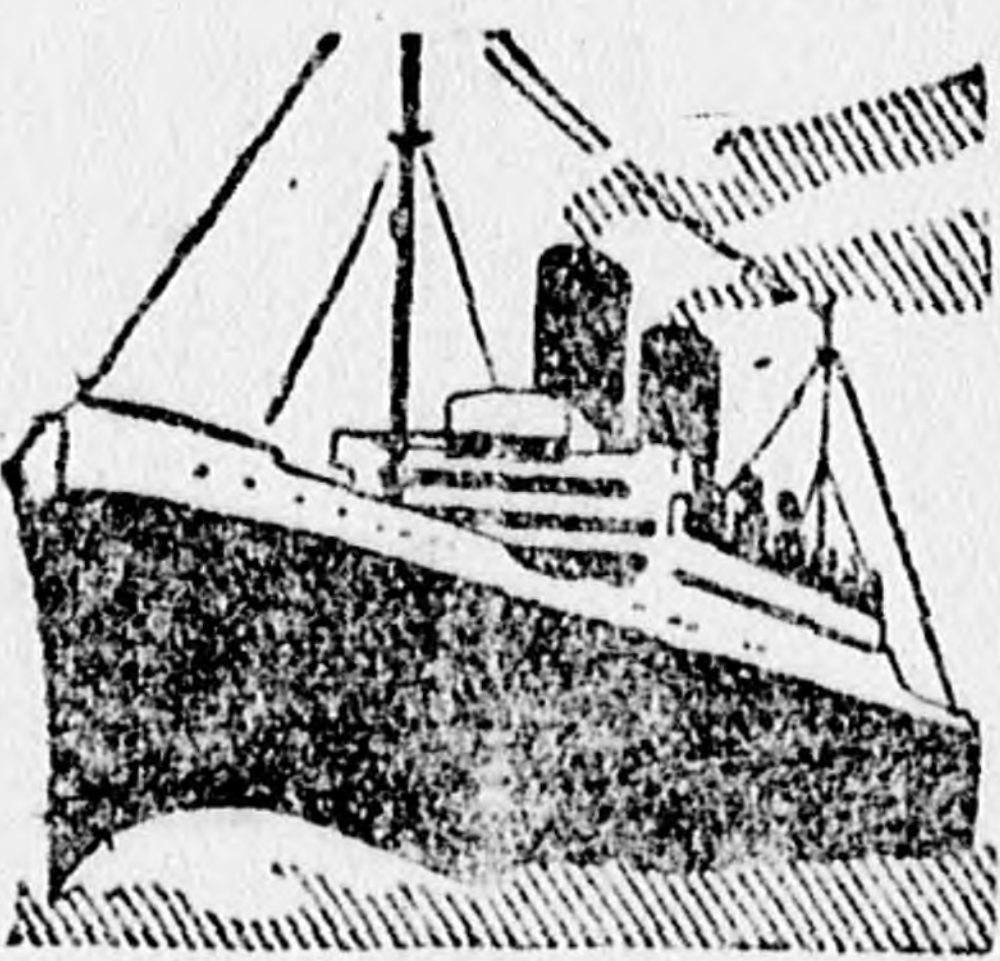
**Novisadi Kábelgyár (Radnička u. 2.)**  
Telefon 121 4433

**Vendéglősök**  
fedezték be idejekorán eredeti THONET kert székben szükségüket  
**KRAUSZ EDE**  
egyedüristónál NOVISADON

**NAVIGAZIONE GENERALE ITALIANA**

**GENOVA**

Express vonalak:  
Északamerikába  
Középamerikába  
Délamerikába:  
Brazília  
Uruguayba  
Argentínába  
Peruba, Chilébe stb.  
Ausztráliába



Utazási idő  
**Zagreb-Genova**  
**20 óra**

A legrövidebb és legkényelmesebb vonal jugoszláviai kivándorlók részére

Jugoszláviai vezérkénviselőt „TRANSOCEANIK”  
Jugoszláviai Utazási és Szállítási Inyozási R. T.  
ZAGREB, Poltrajnska ul. 6.

Kitűnő konyha

VOJVODINAI KÉPVISELET:

„METEOR” ügynökség és információs iroda Vel.-Bečkerek Wilson tér 3. Sürgönycim: Transoceanik V. Bečkerek

**Bächer:** egy és többvasu acéleke, borona, „Kultivator” kapálók és minden modern talajmivelő eszköz

Melichar: eredeti

**Unicum Drill**

vetőgépek, műtrágyaszórók, fűkaszálók, aratógépek, automatikus acélszénagyűjtők és mindennemű mezőgazdasági gépek

**EREDETI PRIMA MANILLAZSINEG**

**Bächer Rudolf — Melichar Ferenc**

Telefon 522 Novisad, Liman Telefon 522

**Uj sirkőraktár! Novisad**  
Željeznička 53

**Figyelem! Mélyen leszállított árak!**

Ha sirkőre szüksége van, el ne mulassza raktárunkat felkeresni, hol sirkővek és keresztek, márvány-, gránit-, sijenit- és műköből minden nagyságban, a legszebb kivitelben, mélyen leszállított áron kaphatók. Elvállaljuk emlékoszlopok és sírboltok, továbbá az összes építészakmába vágó kellékek, mint: diszitések lépcsőhajók, burkolások stb. tervszerinti készítését úgy termésköből, valamint műköből

Industrija Mramora, Granita, Sienita i Uestakog Kamena D. O. Vel.-Bečkerek  
Főljala: NOVISAD, Željeznička ul. 53

**VALÓDI AMERIKAI**  
**Manilla kévekötfonal**

**zsákok, ponyvák**

legolcsóbban beszerezhetők

**Schossberger és Hered** cégnél

Novisad, Futoški put 13.

Telefon 531.

Távirat: Hessian



# Motorkerékpárok

A legjobb minőségű KERÉKPÁROK, prima hegyi gumik, kerékpár **VARRÓGÉPEK** ezekhez alkatrészek, szek, legelősebb beszerzési helye

# Stern Adolf

varrógépkereskedés  
Subotica, Jelašićeva ul. 5.  
Részletfizetésre is.

„Vaddisznó” védjegyű ulmi 1, 2, 3, 4, 5 vasu,  
fogatos és traktor

## EKÉK

„Pracner” vetőgépek, műtrágyaszórók, műtrágya-  
szóróval kombinált

## VETŐGÉPEK

„Vermorel” eredeti francia „Torpille I”

## KÉNPORZÓK

képviselő és eladási telepe

**Szenes Kálmán Zentai Soma**  
Subotica — Telefon 73.

## Rejtvény.



A múlt vasárnapi számban közölt rejtvény helyes megfejtése:

### „Nagyító üveg”

Helyesen megfejtették: 1. Freuer Jolán Kula, 2. Klein Miksané Sombor, Petar Bojović venac 9. 3. Klein Ferenc Senta Vojvode Bojovića 6. 4. Schweiger Böske Senta, 5. Dobó Dezső Horgoš, 6. Király Béla Mol. 7. Eisler János Zemun Bolnica. Felkérjük a könyvjutalmat nyerőket, hogy 4 dinár portókötséget a kiadóba beküldeni szíveskedjenek.

### Keresztsoros-rejtvény

A múlt vasárnapi számban közölt keresztsoros rejtvényt megfejtették 242-en. Könyvjutalmat nyertek: 1. Bokor Árminné Sombor, Kr. Petra 53., 2. Pivaresik Mariska Subotica, 3. Schabl József Zagreb, Bienička 11., 4. Deutsch Magda Subotica, 5. Besnyi Pál tanító Feketić, 6. Dombay Jánosné Senta. Felkérjük a könyvjutalmat nyerőket, hogy 4 dinár portókötséget a kiadóba beküldeni szíveskedjenek.

**Vízszintes:** 1. vas, 3. iz, 4. sör, 7. rá, 9. tal, 10. kelet, 11. mi, 12. eb, 14. ki, 15. ág, 17. választójog, 18. ró, 19. ól, 20. ia, 22. ás, 23. divat, 26. víz, 27. ér, 29. tiz, 31. tét, 32. le.

**Függőleges:** 1. vig, 2. az, 5. ör, 6. rák, 8. választóviz, 9. te, 10. ki, 11. milói, 13. bájos, 14. kár, 16. gól, 21. ad, 22. át, 24. iv, 25. az, 27. rét, 30. ri, 32. í, 33. vet, 34. te.

**Megvételre keres 10 drb**

## tenyészkan

Közs. Előjáróság  
Bačka-Topola 4632

**600—800000 dinár kölcsönt keres**

Kitűnően menő vidéki vaskereskedés 3000000 dinár értékű, I. helyen bekebelezhető ingatlan fedezettel. A kölcsön néhány évre kell. Ajánlatokat „Angelo” jelige alatt továbbít a kiadóhivatal.

## BOSCH

mágnesyújtó készülékek javítása. — Delejezés saját egyenáramú magasfeszültségű villamos telepen. — Tartalékreszek raktáron

Schmerek Engelbert  
Veliki-Beckerek  
Evešova (Magyar) ucca 24.

Saját készítmény!  
Állandó nagy raktár!  
Legújabb divatu modern

## cipőkben

Márkó Pressburger vezet

Külön mértékostály! Szakszerű orthopéd munkák!  
Aleksandrova ulica 5  
Bárány-szálloda mellett 3814

Utlevél-láttaozásokat

Bármely országba 1 nap alatt elvégzünk és az utlevelet még aznap visszaküldjük a vizum-illeték és 100 dinár munkadíj felszámítása ellenében.

**BIRO-REKLAM**  
BEOGRAD  
KNEZ MIHAJLOVA 11.

**AMERIKAI UTLEVELEK**

Ha amerikai utlevelekhöz okmányokra van szüksége és még ez évben akar kivándorolni, keressen fel bennünket és utlevél felállítás-eg mellett a legrovidebb idő alatt elintézzük.

Biro Reklam Beograd  
Knez Mihajlova ulica 11.  
Telefon 26—39.

## Orenstein és Koppel-Ferrostaal R.-T.

Legnagyobb raktár SHS-ben:

sinek, apróanyag, váltók, korongok, kerékpárok, teknőköcsik, szekrényköcsik, téglaköcsik, erdőköcsik, mozdonyok

**Uji Használt!**

ZAGREB

Samotansk 2  
Telefon 26-64

BEOGRAD

Studenička 9  
Telefon 4-65

4556

## ROGAŠKA SLATINA

A Rogoška Slatina rohicsi víz már régóta világhírnévre örvend, és pedig a TEMPEL forrás mint üdítő ásványvíz, a STYRIA és DONATI források mint gyógyvíz. Ezen vizekben oly ásványrészek vannak leköltve, amelyek elsősorban emésztési zavaroknál, gyomor és bélbajoknál legnagyobb sikerrel bírnak. Ezen ásványvíz egyáltalán a legjobb szer cukorbetegség, epekő, vese és hólyagbetegségek ellen. — Rogoška Slatina királyságunkban a legnagyobb és legmodernebb gyógyhely. Van 1500 legmodernebben berendezett szobája, katonazenekara, művészi koncertek, bioskop, tánc- és olvasóterem, tennis stb. — Idény előtt és után nagyobb kedvezmények. — Prospektusokkal és felvilágosításokkal ingyen szolgál!

Ravnateljstvo Drž. Lječilnice, Rogoška-Slatina  
Az ásványvíz képviselői: BRAČA ČELIKOVIĆ, NOVISAD



## Szikvizgyári berendezések

gyárilag teljesen új állapotban

A szikvizgyári és ásványvízszakmába vágó összes kellékek, komplett szifon és kracherlis üvegek,

nagy választék kizárólag új szikvizgyári gépekben,

buziási természetes szénsav, továbbá

saját szénsavgyárakban gyártott szénsav minden mennyiségben kapható

**Philippovich Ádám**  
Pancsevó

(Hajóval egy órányira Beogradtól)  
Telefon 178 és 229 (Interurban)

Árjegyzékek és költségvetések azonnal és ingyen küldetnek

## Gőzgép 60 HP

kazánnal teljesen jó állapotban ELADÓ  
Brüll Kendergyár Novisad

# Malmok figyelmébe!

Ajánlunk minden fajtájú valódi svájci  
**selyemgázét** hengerekre, sikszitákra,  
**daragázét**

a már 50 év óta fenálló Franz Eckert & Co. zürichi selyemgázégyárból eredeti gyári áron. Ajánlunk továbbá mindennemű drótfonatot, felvonóserleget, felvonóhevedert, rozskalapácsot, malompickét és minden egyéb malomipari szükségleti cikket olcsó áron.

## Brača Breuer

Osljek I. Kolodvorska ul. 15. Telefon 3-50.

# FIAT-TORINO

## autók

állandóan raktáron

luxus és sport típusok

# „AUTOMOBILIA”

## GARAGE

Subotica, I. Skadarska 7. Telefon 151

Táborski István Majsai-uti hízalldájában egy és fél éves importált fajtiszta mangalica tenyészkanok, továbbá urasági beállítani való mangalica sovány sertések kaphatók.

## NYÁRI SAISON ABBÁZIÁBAN

Dr. SZEGŐ KÁLMÁN

# SZANATÓRIUMA

Családok legkellemesebb üdülőhelye

Öröm a gyermekeknek, megnyugvás a másfelé utazó szülőknek

Gyermekek 7 éven felül kísérel nélkül is felvételnek.

Megérkezett

a színes vászoncipő a

1800

# Pálma cipőáruházba

Pašićeva ul. 8

(Weinhut-ház)



## Gabonaszakmabeli diszpozícióképes tisztviselőt

több évi gyakorlattal keres jul. 15-i belépésre elsőrendű beogradi gabonacég. Ajánlatokat fizetési igények megjelölésével, bizonyítványmásolatokkal és curriculum vitae-vel „Beograd” jelige alatt továbbít a kiadóhivatal.

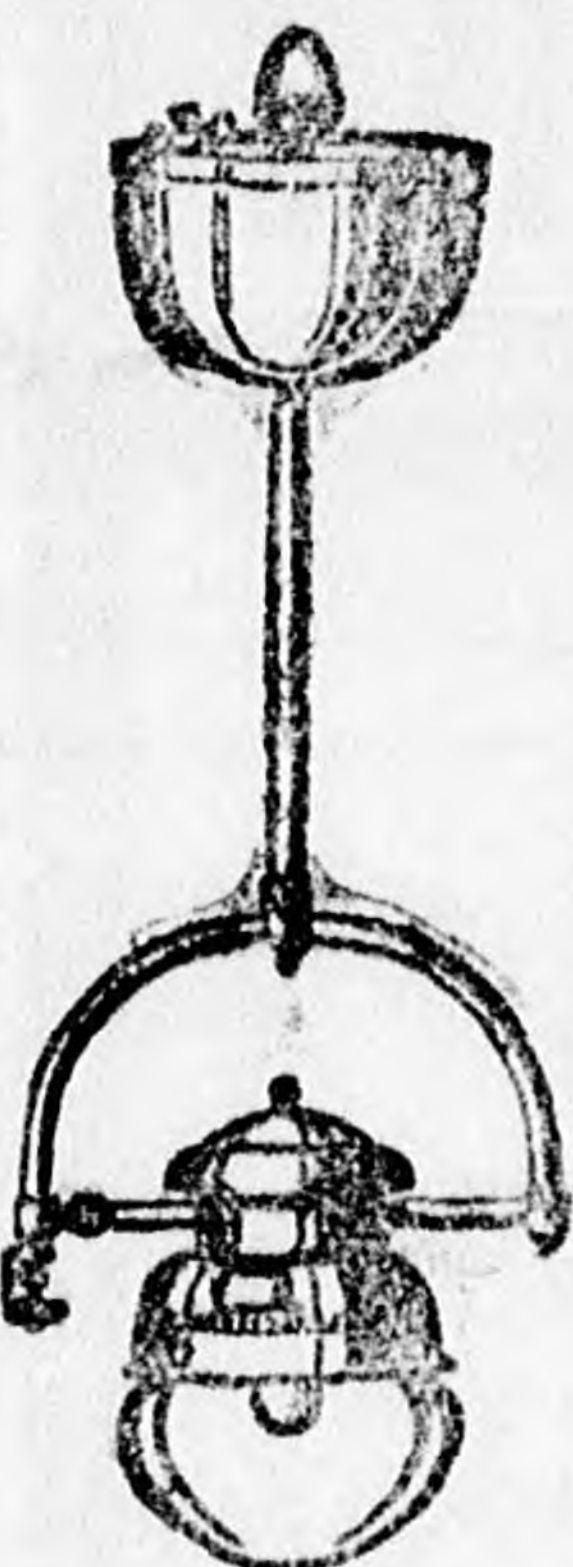
Azonnali belépésre keresek magános férfihez tisztességes zsidó házból származó 40-45 év körüli

## házzvezetőt

ki a háztartás vitelét egyedül vállalja. Szives levélbeli ajánlatokat kérek: Rein Izsó zsákkereskedés, Sombor

## SZABÁSZ

gyakorlott és elsőrendű komoly önálló munkaerő kerestetik vajdasági város uriszabóságába. Ajánlatok „Kertész” névre a kiadóhivatalba kéretnek.



„RALO”  
petroleumlámpa  
140—1000 gyertyafénnyel

Üzletek, éttermek, iskolák, fürdők, vasutállomások, utcák, utcák stb. külső és belső világítására. Különleges halászlámpák. Csekély világítóanyag felhasználás. 1 liter petroleum kb. 15 óráig ég. Szavatolt kitűnő működés. Teljesen szagtalan.

„RALO”  
Zagreb, Trg I. br. 3. Telefon 25-19

Jól bevezetett  
**VILÁGCÉG**

a Vojvodina részére bevezetett, reprezentálni tudó, teljesen megbízható

**KÉPVISELŐT KERES**  
magas jutalékkal. Ajánlatokat „4612” alatt a kiadó továbbít.

**FERD. PIATNIK & SÖHNE WIEN**  
**PIATNIK NÁNDOR és FIAI BUDAPEST**  
**KÁRTYAGYÁRAK**

kizárólagos képviselete egész Jugoszlávia területére  
**F. BEDŐ SUBOTICA**  
Šenoe ul. 12. Telefon 439.

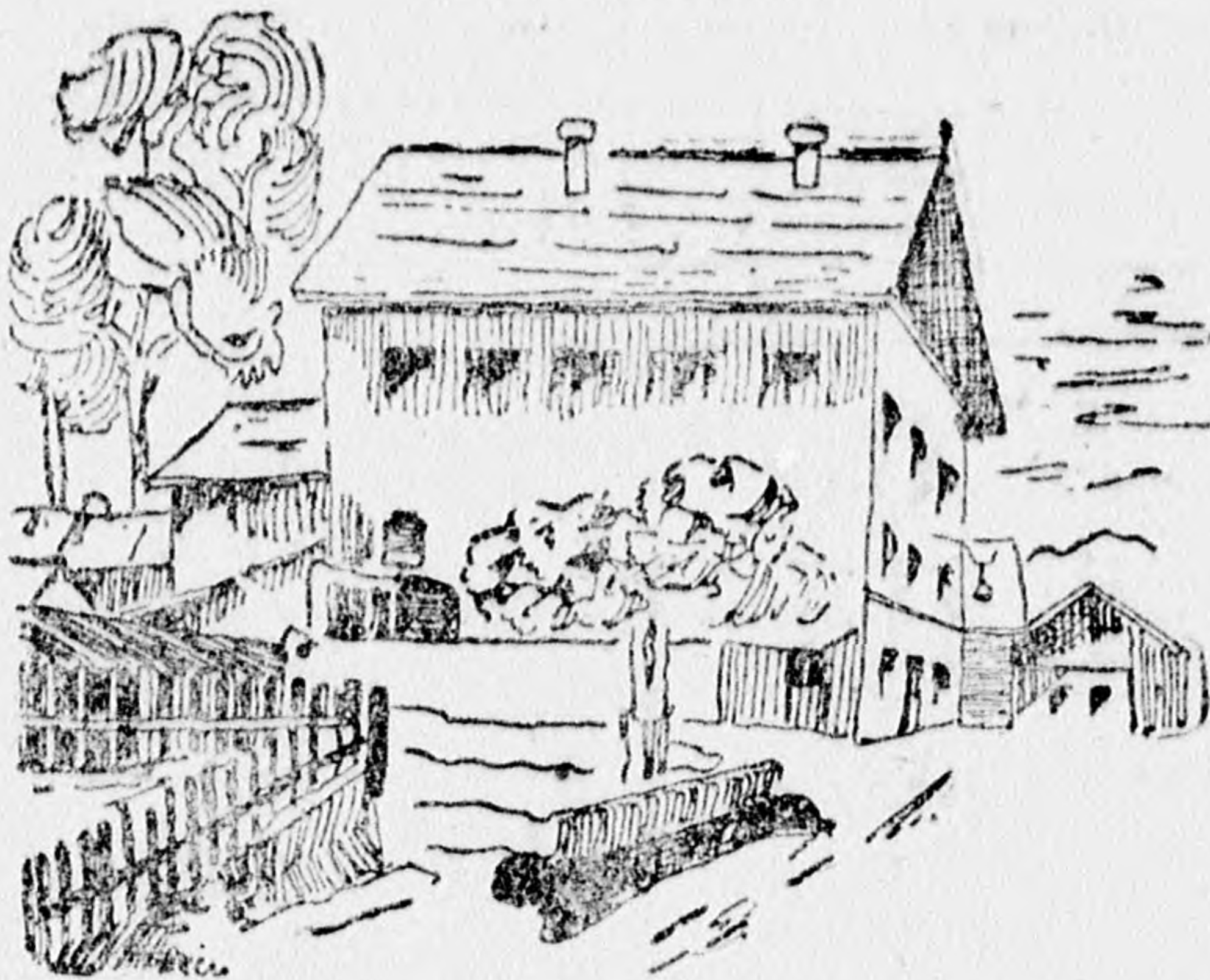
Tekintettel a forgalomban levő hamisított bélyegzőjű kártyákra, csak a nálam vásárolt kártyákért vállalok felelősséget

Prima minőségű  
**BÜKKHASÁB**  
házhoz szállítva, felvágva, a legolcsóbb napi áron  
**SPEDICIÓ!**

Mindenemű fuvarozás a leggyorsabban és leppontosabban teljesítjük. — Szíves támogatást kér  
**PALJIC RADOMIR** fakereskedő és apeditőr SUBOTICA  
Szegedi-ut, a teherpályaudvar bejáratánál  
Telefon 833 3628

## Rejtettkép.

Hol a kakas?



A múlt vasárnapi számban közölt rejtettképen a toronyórt megtalálták 132-en.

Az első díjat, a nagyított fényképet Schulmann Margit Vel.-Bečkerek nyerte meg, aki küldjön be egy fényképet a kiadóba.

A második díjat, egy monogrammot 10 különböző módon Leopold Sámuel sentai üzletéből Petrović Irma Kraljevićevó, Francfejd nyerte meg, aki közölje velünk, hogy milyen névre óhajtja a monogrammot.

A harmadik díjat, az egy doboz valódi Astra körömlakkot Nagy Bertalan suboticei gyógyszerárúházból Erdély Janka Subotica, Sokolska ul. 15., aki küldjön be 10 dinár portóköltiséget a kiadóhivatalba,

## Házi szappan

vízmenteladónak  
12 dinár kilója  
**FARAGÓ BÉLA**  
mészáros, Subotica  
(Halpiac) 4705

## Géphimzést

**Gépszurt**  
méterenként 1.50 dinárért  
**Plisszirovašt**  
25 cm szélességig elvállal  
**Facsar-szaion**  
Subotica, Cara Dušana ul. 4. 4652

## Uj

**butor**  
és kosárfonó  
műhely!

Előállít saját készítésű kerti butorokat, virág és nőimunka állványokat, irodai butorokat, mindennemű kézi kosarakat, fonott székeket, asztalokat, gyékény, szalma vagy vesszőből, a legmagasabb igényeknek 3812 megfelelően

versenyképes áron Javításokat olcsón, gyorsan és pontosan eszközöl

**Major és Társa**  
Subotica, Cara Dušana ul. 6

Vass Ádám vendéglőjével szemben.

## PATKÁNIN

(16. v. v.)  
**Patkányirtószer**  
Doboza: 12 din. 50 para  
1991 Kapható:  
Pátkánygyár Vel.-Bečkerek  
Jótálunk az eredményért!

## SZÁLLODA ÉTTEREM SÖRCSARNOK

Beogradban, a Terezián keres komoly társat  
250—300.000 d. nárral. — Az üzlet kitűnően megy, biztos jövődetem. Csak komoly reflektánsok forduljanak a következő címre:  
„Bira-Reklam” Beograd  
Knez Mihajlova ul. 11.

## Legolcsóbban vásárolhat

új és használt benzín, szivó-  
gáz és nyersolaj-motorokat  
minden nagyságban. Külön-  
féle malomgépeket, henger-  
székek, hőmozogépek, tararok  
stb.

## Petrás László

gépjavító műhelyében  
**Veliki Bečkerek**  
Geteova (Német) ul. 43.  
**Vállalok mindenféle motor, gép és kazánjavításokat.**  
**Autogén hegesztést. Csereüzletek.**  
Kedvező fizetési feltételek.  
3156

## Braća Todorović

nagytrafikjában  
Aleksandrova ul. 8. 4545  
**Kapható**  
**TANATON-KIVONAT**  
gyümölcsfa és szőlő permetezésére, továbbá juhok fertőtlenítésére.

## Parkettázatók figyelmébe!

Bármily mennyiségű  
**1-a főlgyparkettát**  
azonnal szállítok 4462  
sombori raktáramból

**Spitzer Hermann**  
Sombor  
Telefon: 228 és 229

## Börgarnitúrák

állandó raktára  
**HIRSCH LÁSZLÓ** kárptosnál  
Subotica, Paja Dobanovačka 5  
ahol mindennemű új és régi munkák legolcsóbban eszközölhetők. 1094

## Gabonakereskedelmi Részvénytársaság

**Mali-Idjoš és Crno-Brdo községekben** keres bevásárlásra alkalmas feltétlen megbízható, szorgalmas és korrekt lehetőleg négy középiskolát végzett fiatal embert. Reflektálunk oly egyénekre, akik eddig a gabonaszakban nem működtek és szükség esetén biztosítékot adnának. Ajánlatokat „Bácska” jelige alatt továbbít a kiadóhivatal.

## Cipőüzlet megnyitási

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy

## cipőüzletemet

a „Bela Lala”-hoz, az Apolló épületében  
**Novisadon**

(a városházával szemben) megnyitottam. — Állandóan rak táron tartok legkiválóbb minőségű cipőket a legolcsóbb áron. Kérem tekintsek meg a raktáramat vetélkedés nélkül.

Kiváló tisztelettel

## MAVRO POLLAK

NOVISAD



**A nagyérdemű közönség figyelmébe!**  
Naponta friss ujdonságokat, zöldség árut és gyümölcsöt legolcsóbban csak

## SÁGI ÉS MARIJANOVICSNÁL

Huspiac szerezhet be Városi zenede épület



**Eladó**  
Vojnits Antalné egyemeletes háza. Bővebbet: Dr. Fischer Jákó és Dr. Kalmár Elemér ügyvédeknel, Subotica. 3587

## Simon László és Társai

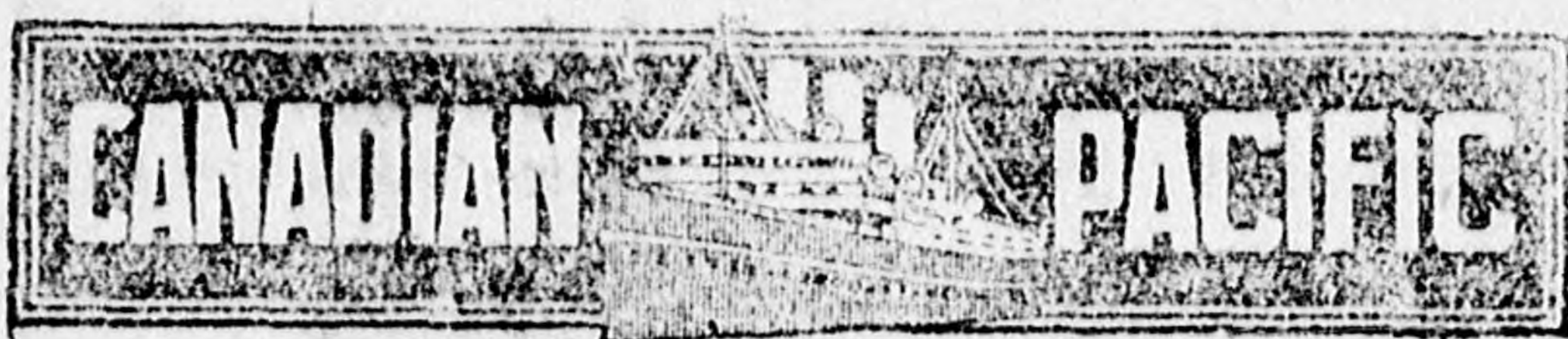
gépműhely, vas- és rézöntöde  
Subotica, VI. kör, Tolstojeva ulica 27-29.

**KÉSZIT:** mindenféle gazdasági gépeket u. m. morzsológ, szecskavágó, borpréselő, borszivattyú, malom-berendezési vasrészeket. Minta szerint vagy rajzok után vas- és rézöntvényeket. Magánjáró alkatrészeket és minden e szakmába vágó javításokat a legutánnyosabb áron.  
**Nyomdagépek javító műhelye**



**MOTORHAJÓ ÖSSZEKÖTTETÉS**  
 BACSKA és EÁNÁT ÖSSZES NAPPALI és ÉJELI VONATA  
 KÖZÖTT  
**STARIBEČEJ és NOVIBEČEJEN ÁT:**  
 Staribečejről indul: 4, 6<sup>30</sup>, 8<sup>30</sup>, 10, 12<sup>30</sup>, 15, 18, 21  
óra or  
 Novibečejről indul: 4<sup>45</sup>, 7, 9, 11<sup>30</sup>, 13<sup>50</sup>, 19<sup>30</sup>, 1<sup>30</sup>  
óra or  
 Legrövidebb út Pančevo, Beleserka, Vel.-Kikinda, Novisad  
 és Lombar között  
 Mindenki próbálja meg! **KARLO VEČEJ I DRUG**

**Kaucióképes kereskedő**  
 150.000—200.000 din. tőkével  
 bizalmi állást keres.  
 Megkeresések „KAUCIÓ”  
 jellegre a lap kiadóhivatalába  
 kéretnek.



**Kanadába és az Egyesült Államokba**  
 a legújabb **EXPRESS** gőzhajókkal  
**3-SZOR HETENKÉNT**  
 Cherbourgól - Antwerpenből - Hamburgból  
 Liverpoolba  
 Mindennemű felvilágosítást az utazásról,  
 menetidjéről, továbbá a  
**legpontosabb adatokat**  
 földmivesek elhelyezkedésére  
**a kanadai farmokon**  
 ingyenesen ad  
**CANADIAN PACIFIC**  
 Beograd, Wilsonov trg 107  
 Zagreb, Petrinjska ul. 40

**CSÉPLŐ GARNITURÁK**  
 Heinrich Lanz Mannheim gyártmány  
 állandóan raktáron  
 Ferrum D. D. Beograd, Skopljanska ulica 18.

**PALACE-HOTEL**  
**PENSION CRNKOVIĆ**  
**CRIKVENICA**  
 \*  
 Többszörösen kitüntetett, régi jönevű, elsőrendű ház  
 Teljes panzió 80 dinártól kezdve  
**JOSIP CRNKOVIĆ**  
 tulajdonos

**BUTOR**  
 Hálószoba, ebédő és irodaberendezést elad,  
 amíg a készlet tart, melyen leszállított árak  
 mellett, a nyar alatti ása miatt, nagyban  
 és kicsinyben, a legegyszerűbb, a legtöb-  
 bább, elsőrendű kivitelben  
**ATLAS D. D. butor- és faárugyár, NOVISAD**  
 Fizetési megkönnyítés

**Gyenge férfiak-**  
 nak 10 dinár beküldése esetén  
 bérmentve küldöm szabadalma-  
 zott szencziós találmányomat  
 ismertető könyvemet. — Cim:  
**„Patent 608”**  
 Cluj (Kolozsvár) 9022  
 Első számú postafiókberlet.

**„ATOM”**  
**SUBOTICA**  
**ALEKSANDRA UL.**  
 Samottanyag,  
 öntőhomok és  
 budaiföld  
 kapható

**WANDERER**  
**motorbicikli**  
 két hengeres, három HP  
 olcsón eladó  
**JOSIP TERZIĆ**  
 Sombor, Apatini ut 22.

**SZEMÜVEGEK**  
 MINDEN KIVITELBEN  
**Schvab Albert**  
 órák,  
 ékszerész és optikusnál  
**VEL-BEČKEREK**  
 Aleksandrova ulica  
 Fali és zsebórák, modern,  
 izléses ékszerek.  
**JAVÍTÁSOK pontosan.**

**Modern női**  
**szalon garnitúra**  
 cserecsznyeafából  
**eladó**  
 Megtekinthető  
**Kellermann & Milla**  
 kárpitosnál Novisad  
 Kralja Petra ulica 27.

**UJI UJI**  
**Bőrkereskedők**  
 figyelmébe!  
**Bőrlerakat!**  
 Tvorica  
 preradjivanja koža  
**Draguljoh Milojković**  
 i drugovi  
 Subotica, Zmaj Jovina ul.  
 1. szám.

**STENICIN**  
 a legjobban bevált féro  
 és **POLOSKAIRTO**  
 Kezelése egyszerű, nem  
 pszihit. — Kapható  
**Drogerija Landauer**  
 Subotica.

**GŐZKAZÁN**  
 82.4 m fűtőfelülettel, 10 atm.  
 üzemi nyomással. Dürr-Ge-  
 che rendszerű, teljesen ja-  
 vitott üzemi képes állapotban,  
**RENTABEL 3 sz.**  
 eredeti Besser teljesen ki-  
 főasztalan állapotban üzemi-  
 ben bármikor látható.  
**TARÁR**  
 teljesen új, üzemből még  
 nem volt, órákenti 10-12 q  
 teljesítőképességű, alulpi-  
 tett rögróstaival  
**ELADÓ**  
 Hónig-féle Hengergőzma-  
 lom **HAVAS és FOJGÁCS**  
 Bačka-Topola

**Becskereken**  
 festék, lakk, ecset, kát-  
 rány, fedőlemez, és  
 minden festékszakra-  
 ba vágó árulegoleosobb  
**Walterschan Jánosnál**

Elsőrendű angol  
**motor-  
kerékpár**  
 „EXELSIOR”  
 olcsó, üzemi költsége  
 csekély  
 Vezérképviselőt  
 Jugoszláviára  
**Molnár Miklós**  
 műépítész, Sombor  
 Venac Bojovića 22

Előnyomdaberendezést  
 modernül és szakszertőn össze-  
 állítva legoleosobb szállít  
**LEOPOLD SÁMUEL**  
 előnyomdaberendezési vállalat  
**SENTA (Bačka)**

**Vas- és fémöntvényeket**  
 gyárt, nikkelez  
 és galvanizál:  
**KRAUSZ**  
**VELIKI-BEČKEREK,**  
 a törvénytől palota mellett.  
 TELEFON 329 760

**Órák, ékszerek**  
 feltűnően olcsón kaphatók  
**Nyilas és Csajkásnál**  
 Subotica,  
 Strossmajerova ul. 7. Husplac

**KÉKKŐ és RAFFIA**  
 a legoleosobb napi áron  
 Kereskedőknek előnyárok  
**Sugár Manónál**  
 Subotica

**ELADÓ**  
**HÁZHELYEK**  
 A palicsi utra és a  
 a menhe'v mögött 39  
 200—200 □ öles házhely  
 Bővebbet  
**Rutikay Lászlónál**  
 az SzMTC. pálya mellett

**ELADÓ**  
 kedvező feltételek mel-  
 lett, Starakanjiza központjában  
 404 □-os területen épült  
 vendéglő teljes berendezéssel  
 azonnal átvehető! Cim: Bagl  
 István Starakanjiza. 4700

**MŰBUTOROK**  
**LEGOLCSÓBBAN**  
**ERDÉLYI ANTAL**  
 LAKBERENDEZÉSI VÁLLALATÁNÁL  
 SUBOTICA, IV. SUDAREVIČEVA ULICA 4. SZÁM

**„VESNA” HAJÓZÁSI RESZVENYVÁRSASÁG**  
 S U Š A K  
  
 Rendszeres személy és áruforgalom  
**DÉL-AMERIKÁBA ÉS KANADÁBA**  
 Első szerb hajózási vállalat, melynek hajói hazai kikötőből  
 indulnak. — Bővebb felvilágosítással szolgál:  
**ALDAN SZVETISZLAV** váltó üzlete **VELIKA-KIKINDA.**

**PÉCS-SZABOLCSI**  
**SZÉN és BRIKETT**  
 és pedig kétszer mosott kovácszén. kockaszén  
 ipari célra, ugymint  
**SALGÓTARJÁNI DARABOS SZÉN**  
 cséplési célra legoleosobb napi árak mellett elvámolva  
 franko bármely állomásra, továbbá  
**1-a SZÁRAZ VILLÁZOTT FASZÉN**  
 pormentes, szivógázmotoros üzemi nagyon alkal-  
 mas, ajánlunk mindenkor pontos szállításra —  
 legoleosobb árak mellett  
**DANICA FAIPAR OSIJEK**  
 Telefon 4—04. Desatičina ul. 27.

**BUTOR**  
 tűmör keményfa, elsőrangú gyártmány. Ver-  
 senyen kívüli árak! Nagyban és kicsinyben.  
 Teljes hálószoba berendezés 1-a keményfából  
 4400 din.-től feljebb  
 Teljes ebédő berendezés divatos  
 12.500 din.-től feljebb  
 Teljes konyhaberendezés fehérre lakkozott  
 1950 din.-től feljebb  
**„DOMUS”** butorgyári-terakat Bernat Passing  
 Novisad, Zeljeznička ulica 105-107.  
 Mitrovica, Planička-ul. 9-11.

**Milkó Izidor**  
**UJ KÖNYVEI**  
 1) Firenzei eset és egyéb elbeszélések  
 2) A miniszter barátja. Mosolygó történetek  
 3) Spekulané és társai. Egy kötet vígjáték  
 4) Asszonyok (Novellák és egyebek)  
 5) Irók és könyvek (Elbeszélések)  
 6) Baedeker társaság (Novellisztikus dolgok)  
 A „Világ” a következőket írja a könyvekről: Me-  
 sélő kedvű, mint Jókai, ironikus mint Mikszáth,  
 kacagós mint Porzó, intelligens, mint Cholnoky,  
 magyaros, mint Abonyi Lajos.  
 A hat kötet ára 320 din., egy kötet 60 dinár  
 Minden kötet külön is kapható a Bácsmegyei Napló  
 kiadóhivatalában vagy a szerzőnél (Subotica, Zrinjski  
 trg 28) a pénz előleges beküldése mellett.

**AKI**  
**PARKETTÁZTATNI AKAR**  
 forduljon  
**HERMANN RUDOLF**  
 asztalos mesterhez PETROVAC (Bačka) alá minden e szak-  
 mába vágó munkát a legoleosobb és szakszertőn készíti el  
**KÉRJEN AJANLATOT!**



**Az ujkor legegészségesebb és legüzemelőcsőbb fűtése a NARAG CLASSIC FÜTÉS**

takarékos melegvízfűtés falusi lakóházak, villák, kislaképületek, telepítési házak, emeleti lakások, mellékhelyiségekkel bíró üzletek, boltok, irodák, lakó- és iskolabarakok, vendéglők, deszkázatok, kávéházak, kisebb terem-épületek, kinok (mozik), garage-ok, kocsik- és hintóraktárak, padlásépítmények stb. részére.

Megerkeztek az olcsó fürdőszobaberendezések!

Üzembem megtekinthető!

NARAG CLASSIC Fűtés

Beépítési javaslatokkal és árajánlatokkal szolgál:  
**ENGEL ÁDÁM**  
 épület- és műlakatos, szerelő V. Becskerek, a főpostával szemben

**SZIV- és VESEBAJOSOK**

keressék fel az idén

**BAD RADEINI-**

Nem luxus- vagy divatfürdő, hanem ideális gyógyintézet a szív megbetegedéseire, éredényelmeszesedésnél, hólyag- és vesebajoknál, továbbá húgy-savas megbetegedéseknél, mint reuma, esz, húgysav-diatese, elhízás, diabetes cukorhaj, vese- és epeváladékok.

**Természetes szénsavas fürdők. Szigoruan dietetikus konyha.**  
**A BAD RADEINI GYÓGYINTÉZET a legmodernebben van berendezve és OLCSÓBB MINT BÁRHOL MÁSUTT**

Gyógyszegen június 1-től szeptember 15-ig. Az elő- és utószezonban a szobaáraknál 40% mérséklés. A számtalan elismerő és köszönőlevélből alant közlünk néhányat a régebbi és újabb időből:

*41 éves koromban eszét kaptam, úgy hogy három éven át a karjaim nem tudtam mozgatni és csak mankón jártam. Két évvel ezelőtt kísérleteztem mindenféle szerrel, de minden eredmény nélkül. 1893-ban használtam a radeni ivó és fürdőkurát és már az első lura után mankó nélkül tudtam járni. A radeni víz állandó használatától hála Istennek minden fáradtság nélkül örökön át tudok járni. Nyugodt lélekkel ajánlhatom tehát minden esztes betegnek, különösen a húgy-sav diatézisben szenvedőknek a radeni nátron-fürdő savanyúviz használatát.*  
 Graz, 1895. március hó.

Johann Halm s. k.  
 Uezeni r. k. lakos.

*Három évvel ezelőtt nagy betegem súlyos szív- és vesebajjal felkerestem Radeni fürdőt. Ma már hála Istennek ennek a kiváló gyógyhatású fürdőnek használatát után teljesen egészséges vagyok és megszabadultam mindennemű fájdalomtól. Legmelegebben ajánlhatom tehát minden betegnek, aki szív- és vesebajban szenved a Radeni fürdőt.*  
 Zagreb, 1925. február 2.

Janka Falk s. k.  
 Gundulićeva ul. 5.

3203

**SZENTI és VIRÁG SUBOTICA ÉPÜLET és MÜBUTOR ASZTALOSÁRU GYÁR**

**KÉSZITENEK: Mübutorokat, épület, portál, parkett, üzletberendezéseket, stb. — Árajánlatot díjmentesen küldünk az ország bármely részébe.**  
**TELEFONSZÁM: 383.**

185

Saját gyártmány **GIPS** Saját gyártmány

OPĆE AKCIONARSKO DRUŠTVO ZA GRADNJU I PROMET GRADJEVNIM MATERIJALOM  
 AZELŐTT **HEIMAN JÓZSEF ZEMUN**  
 Telefon 24—14 BEOGRAD Kralja Petra 18

Allandóan raktáron:

- I-a Alabástromgips
- I-a Modellgips
- I-a Stukaturgips

Kivánatra mintával szolgálunk Konkurenciára nélkül árak

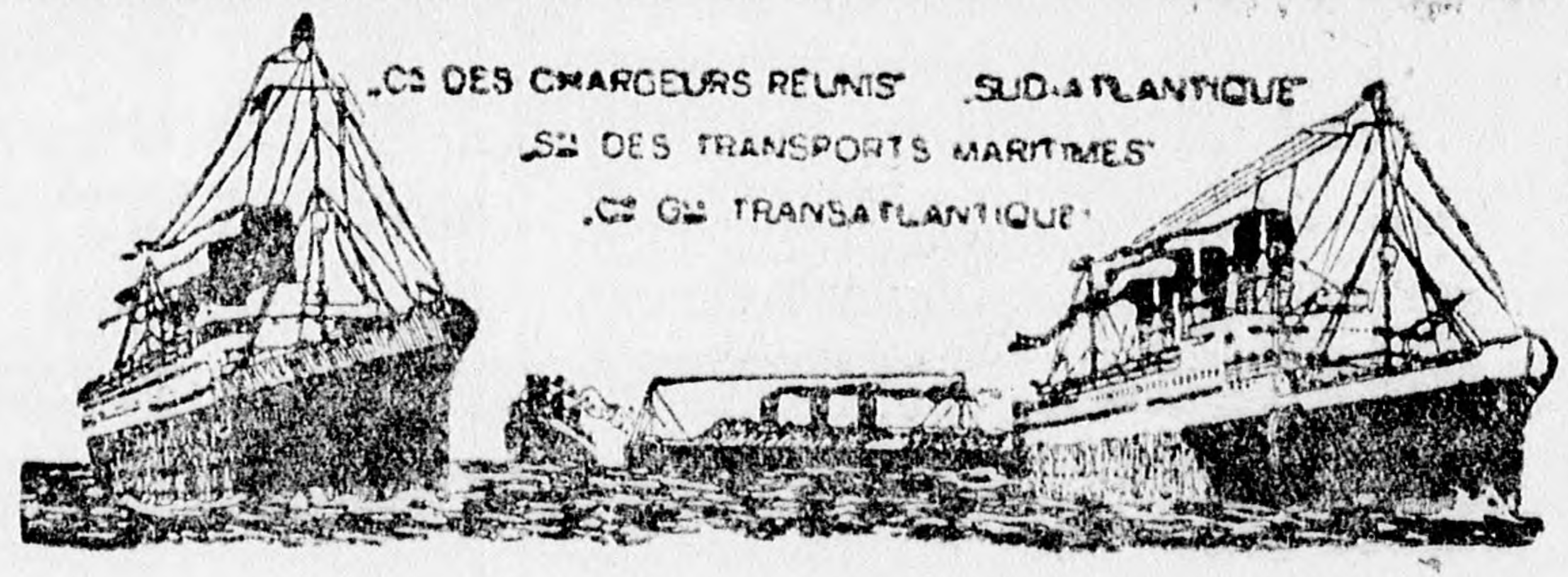
**HEIMAN & HÖFLER**

FAMEGMUNKÁLÓ GYÁRA  
 ZEMUN IRODA: BEOGRAD  
 KRALJA PETRA UL. 18. TELEFON 24—14

4577

Géperőre berendezett asztalosárugyár. Épületasztalos munkák, valamint butorgyártás. — Hajófenékgyártás stb. — Lakatosüzem, amely készít mindenféle építkezéshez szükséges munkát.  
**Kérjen árajánlatot!**

**FRANCIA VONAL**



legjobb, leggyorsabb összeköttetés francia gőzhajókkal  
**Kanadába, az Egyesült Államokba, Délamerikába**  
**Ingyenjegyek San Paoloba**

4207

Beograd — Karadjordjeva 91. Vel-Becskerek — Aleksandrova I.

**VEL. BECSKEREKI MALOMÉPÍTŐ R.T.**  
 (A. D. ZA PODIZANJE MLINOVA)

Telefon: 264 Alapítva 1921-ben Táviratcim: Mühlenbau

Első és egyedüli jugos-láv gépgyár malomgépek, azok alkatrészeinek és malomberendezési tárgyak előállítására. Elvállalunk új malomépítéseket és rekonstrukciókat a legjobban bevált rendszerünk alapján.  
**Szabadonlengő forgatyu nélküli síkszíták, melyek alkalmasak kisebb malmok részére is.**

Allandóan raktáron  
 mindennemű malomgépek, Ganz-hengerek, budai „Meteor” malomkövek, konkolyozó hengerek (trieurök)

Mindentéle selyem-szilaszövetek és sodronyszövetek.  
**Vezérképviselőt Novisadon:**  
**Gruber Ferenc, mérnök-igazgató**  
 Novisad, Jovana Subotića ul. 9.

Ganz-hengerek egyedüli bizományi terakata a Bánátban  
 Kivánatra árjegyzékkel, referenciákkal és mérnöki kiküldéssel szolgálunk.

6787



Fonott szandálok érkeztek „BÉBI“ cipőüzletébe

Karadjordje trg 5. sz. (Neményi fűszerüzlet mellett)

Javítások elfogadtnak.



Telefonszám 57.

VRŠAC

Telefonszám 57.

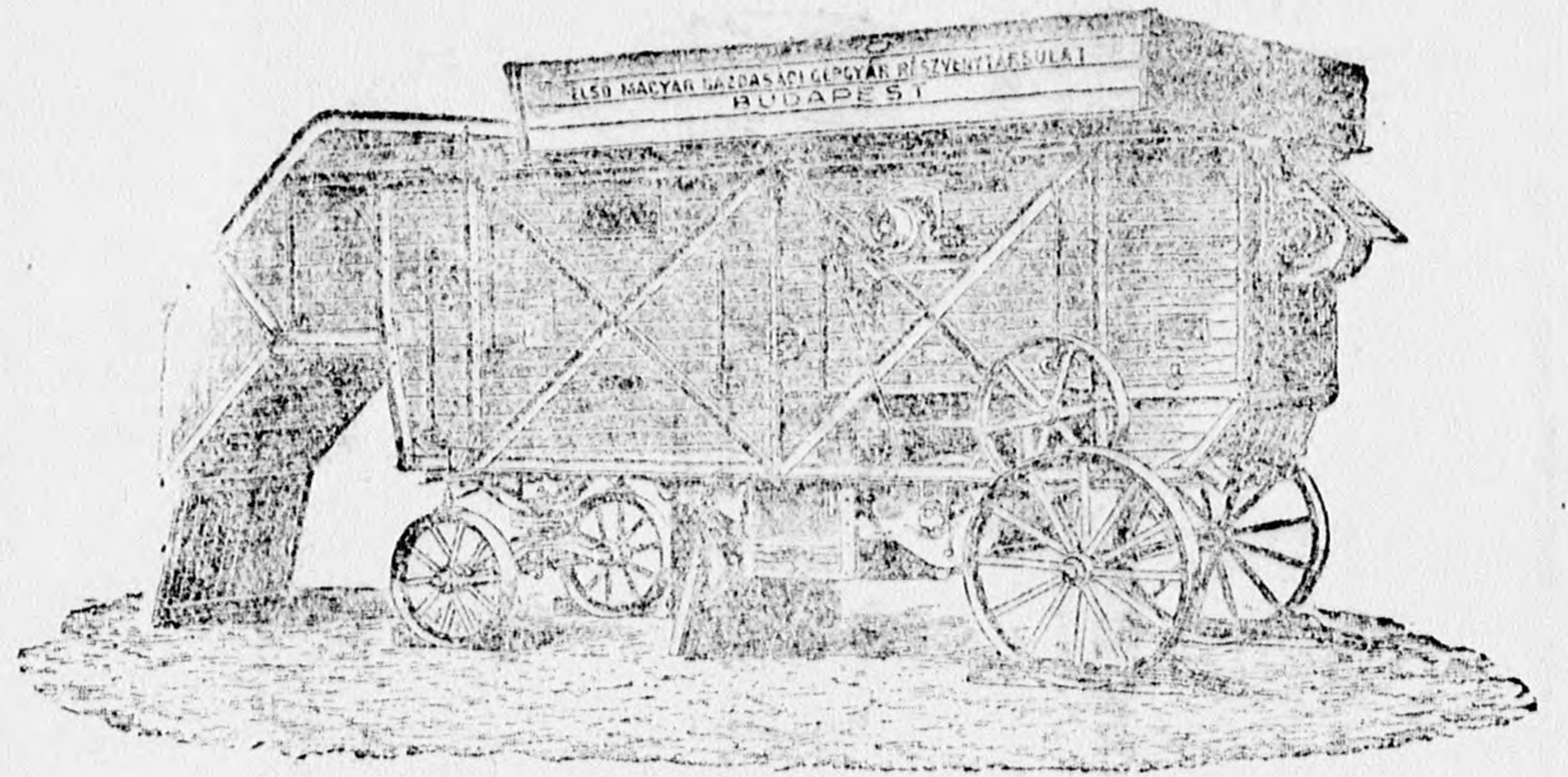
Távíratcim: SEIDL VRŠAC

GYÁRT:

Mindennemű szivattyukat, bor- és gyümölcsajtókat hét féle nagyságban, szakadatlanul működő és erőhajtásra alkalmazott borsajtókat 10—50 hektoliter órai teljesítménnyel, szőlőzúzókat, pinceberendezési tárgyakat, gazdaságigépeket: egyszerű és kétféle hajtású kézi- és géperőre berendezett kukoricatorzsolókat, kukoricaültető gépeket, darálógépeket, szecskavágógépeket stb. Transzmissiókat, szerszámgepeket: esztergapadokat, kör- és malomfűrészeket, másológépeket, hengercsiszoló és rovátkoló gépeket, istállóberendezéseket önműködő itatatókészülékkel. Elvállal malomhenger rovátkolásokat, a helyszínen a legkisebb s legnagyobb üzemgépek hengerének szakszerű kifurását, föld- és kutfurásokat s gyárt hozzávaló furószerszámokat. Az összes gépjavítások szakszerű eszközlése. Öntöttvas, sárga- és vörösrézöntvényeit rajz vagy beküldött minták szerint. Cséplőgépeknek magánjárókká való átalakítása és nyersöntvények. Ingyenes árajánlatok. Állandó nagy raktár: romániai nyersolaj, kenőzsir, henger- és gépolajok és az összes más technikai cikkek. Tüzelőfa eladás kicsinyben és nagyban.

4512

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T. Jugoszláviai Vezérképvisellete



Állandó raktáron tart: Cséplőgarnitúrákat, utimozdonyokat, gőz- és szivógőznemű lokomobilokat, legújabb szerkezetű acélramás, gyűrűs csapágyas cséplőket és egyéb gazdaság gépeket, eszközöket és motorokat.

DANICA MEZŐGAZDASÁGI GÉPEK GYÁRI LERAKATA OSIJEK

Telefon 404. Raktár: DESATIČINA 27. Sörgönc. Danica Industrija

Soványító szer

A párisi

„Sapun Amiral“

megszünteti a kövérséget.

Lemosások ezzel a szappannal eltüntetik a zsírt és hájat az illető testrészről. A használat egyszerű, teljesen ártalmatlan az egészségre és az eredmény a legrövidebb idő alatt biztos.

Eladási ára: Egy eredeti doboz, amely egy kuróra alkalmas, használati utasítással együtt 100 dinár.

Kérje minden gyógyszertárban és drogeriában.

S. H. S. Vezérképvisellete:

„SAVON AMIRAL“

Novisad, Kr. Petra ulica 7.

Fő- és kizárólagos lerakat egész

SZERBIÁRA:

BEOGRAD

Kolarčeva 7/II. step.



„GROSSLEY“ világhírű motorgyár Manchester (Anglia)

Modern, kompresszornélküli

DIESEL-MOTOROK, SZIVÓGÁZ-MOTOROK

faszén-, lignit-, szén-, barnaszén- és fahulladék tüzelésre. Teljes biztonság az üzemben. Felülmúlhatatlan gazdaságosság. — Mérsékelt árak! — Legújokétebb hűtőgázok.

Képvisele: BOŽIDAR D. GJORGJEVIĆ BEOGRAD, Knež Mihajla venac 36. Levelezés szerb és német nyelven. 1624. Telefon: 3592.

A ROGAŠKA-SLATINAI GYÓGYINTÉZET

Az S. H. S. királyságnak legjobb és legmodernebbül berendezett gyógyintézete

VILÁGHIRŰ GYÓGYFORRÁSOK!

„TEMPEL“ „STYRIA“ „DONAT“

Gyógyít minden gyomor-, bél-, szív-, vese- és májbetegséget

IDÉNY: MÁJUSTÓL—SZEPTEMBERIG!

Mérsékelt árak. — Külön engedmény az elő- és utószezonban. — Katonazene koncertek. — Rádió. — A legnagyobb kényelem. — Kedvező közlekedési viszonyok.

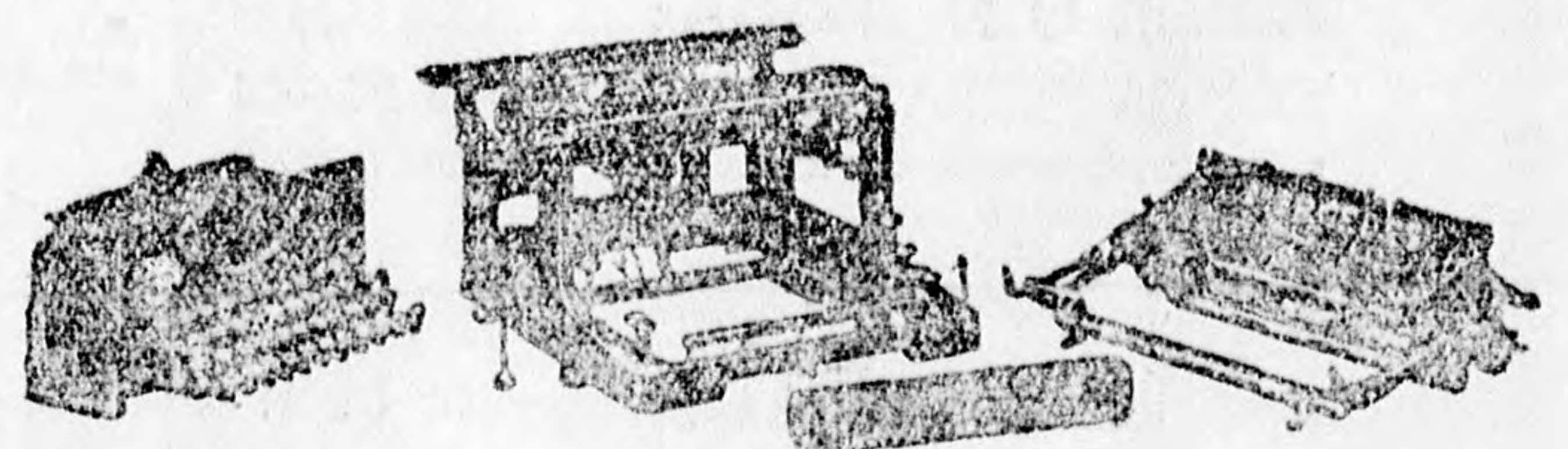
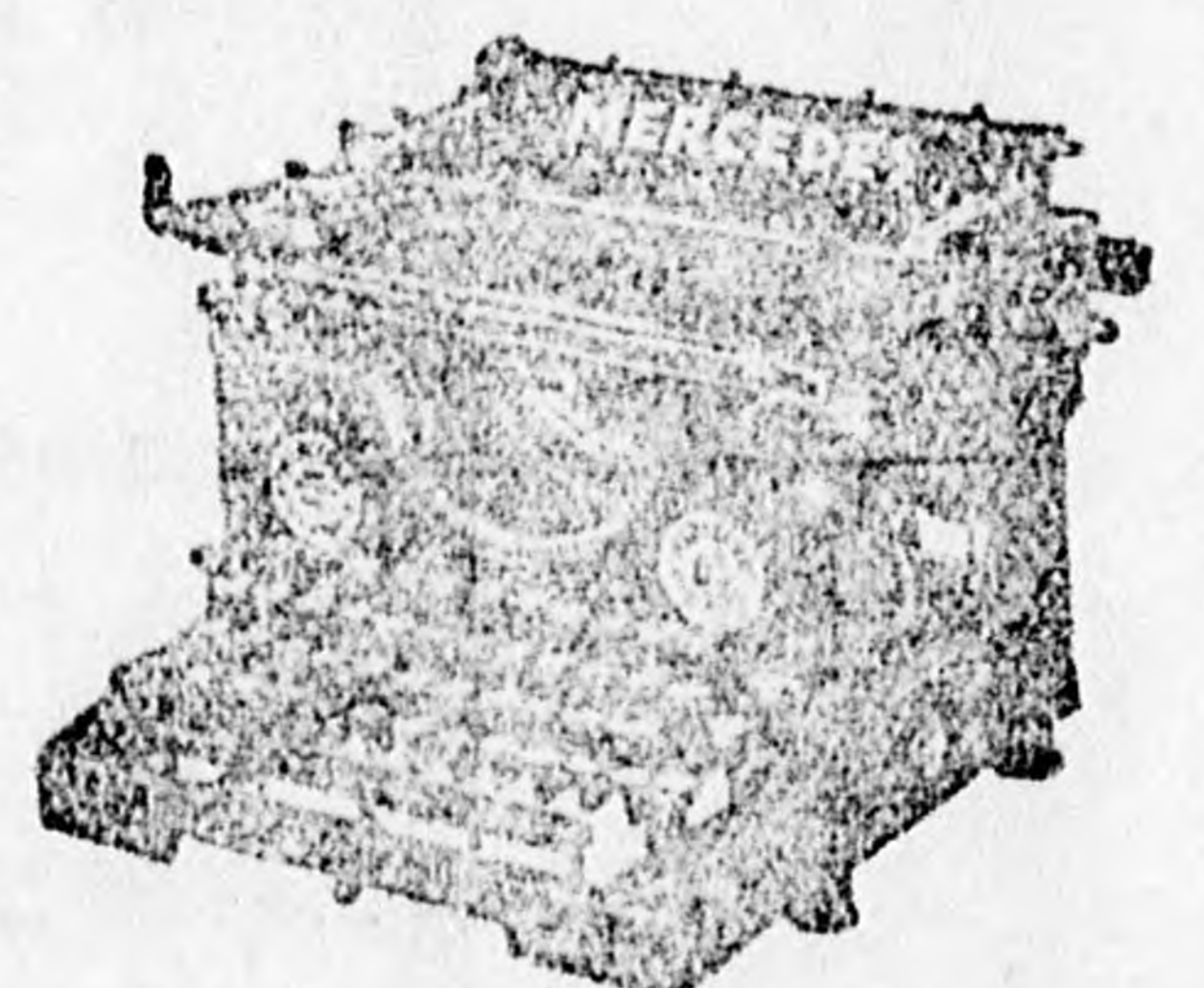
Kérjen prospektust!

A ROGAŠKA-SLATINAI GYÓGYINTÉZET IGAZGATÓSÁGA

4038

CSAK MERCEDES

kicszerelhető betűzetű írógépen írjon, mely így szétszedhető:



SHS. vezérképvisellete WILHEIM S. és FIA, SUBOTICA

Pünkösdi

konfirmációs és vizsgai ajándékok OLCSÓBBAK MINT BÁRHOL

Ádám

ÉKSZERÉSZNÉL SUBOTICA RUDIČEVA U. 6



A legjobb magvakat szállítja a

**ZANO D. D.**

MÁSTENYÉSZTŐ INTÉZET

**ZAGREB 6**

Postafiók 60

Üzlethelyiség:

Preradovičeva ulica br. 20

Különlegesség:

**babmag**

legkitünőbb minőség saját termelés

Praktikus kupabőröndök, kőzítések bőrből és vászonból, nesseserek, női bőrredikülők, férfi bőr- és cigarettatárcák a legolcsóbb árban kaphatók.

Megrendeléseket és javításokat elfogadok

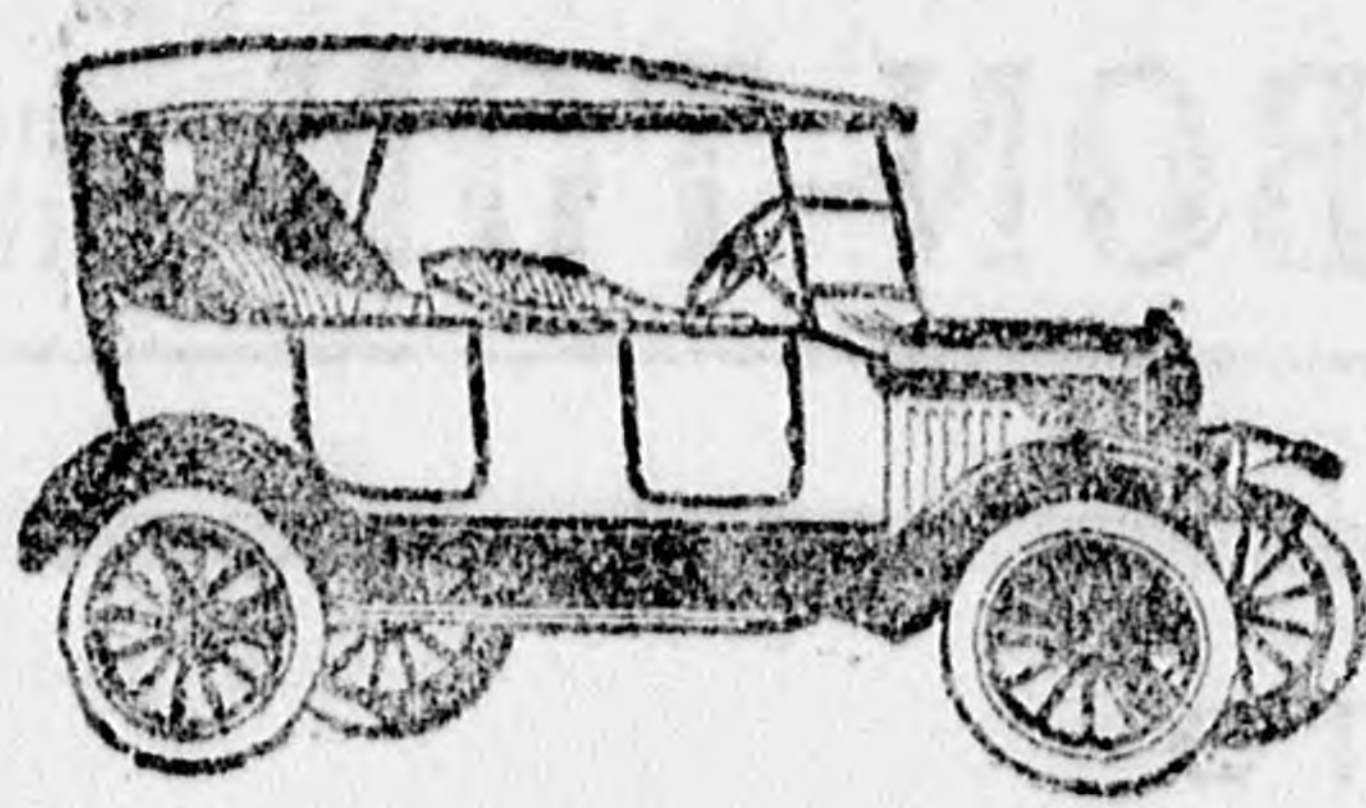
**SCHLAGER HENRIK**

bőröndös

és bőraru szaküzlete

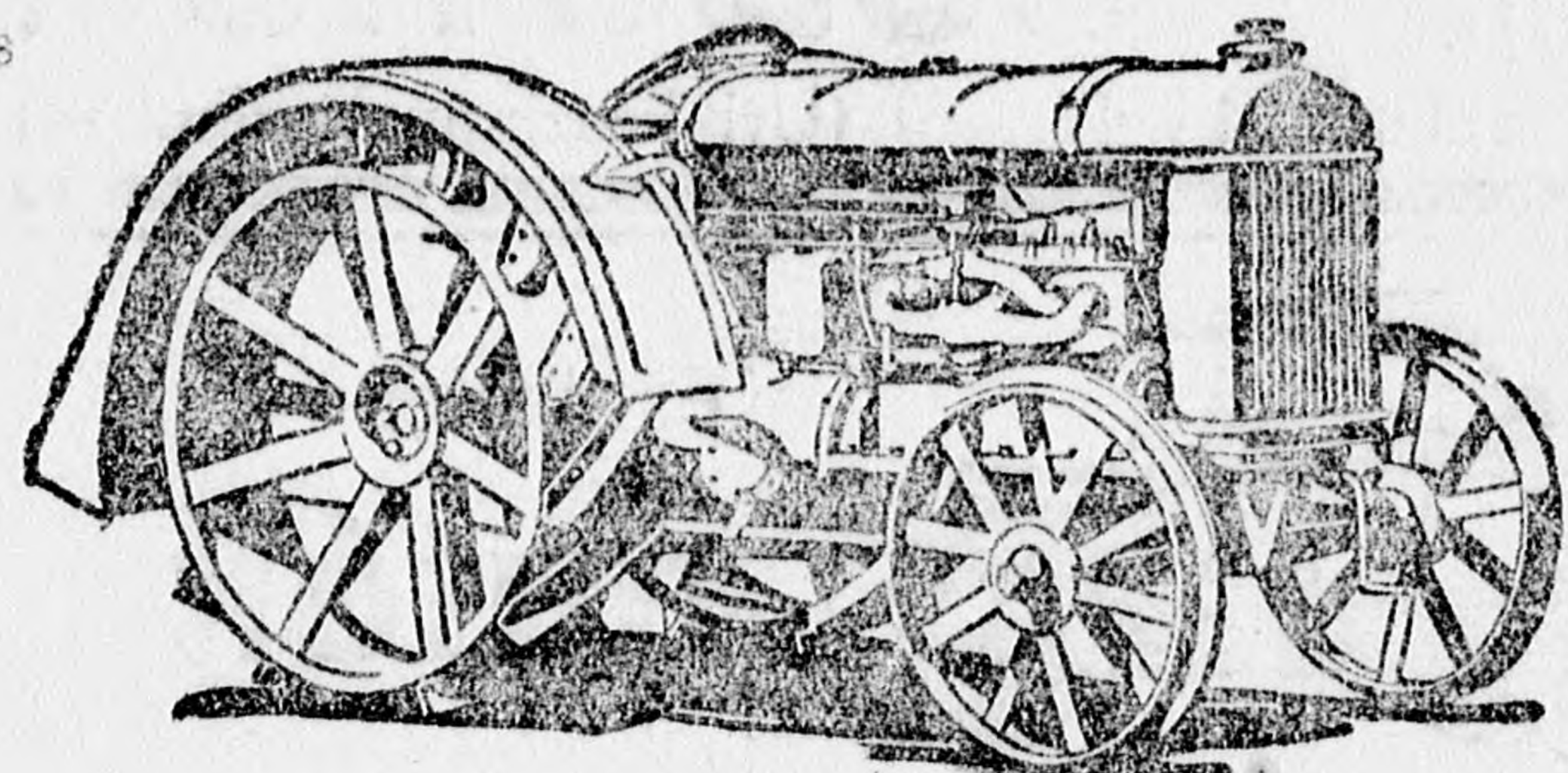
Aleksandrova ul. Farkas-ház.

# KLEIN GÉZA ÉS FIAI SUBOTICA



Ford teherautók, 10—25 méterig  
Omnibuszok, 12—16 személyre  
Ford személyautók, nyitott és csukott karosszériával  
Ford de Luxe, európai karosszériával  
Ford taxiutók, 6 személyre

# FORDSON TRAKTOROK



Ferguson ekék  
Oliver ekék  
Sack ekék  
Tárcsás boronák  
A Vojvodina legnagyobb alkatrész lerakata

Villanyerőre berendezett javítóműhely amerikai művezetővel

## Jólmenő vaskereskedés

nagy forgalommal, szlavóniai város központjában, berendezéssel és áru-raktárral együtt olcsón és kedvező fizetési feltételekkel

## eladó

Komoly érdeklődők levelei „Dieselmotor” jelige alatt továbbíthatnak

## Könyvelő

komoly, jó számoló délutánra kerestetik. Személyes Jelentkezés „Adaros” cégnél (Vilsonova ul. 8/A.) naponta d. u. 4—6-ig.

## Napernyőkészítés

átalakítás

Holländernél

Barátok temploma mellett

# FISCHER ERNŐ GRAFIKAI MŰINTÉZETE SUBOTICA

Karadžičeva ulica 26 sz. (Saját ház). Interurban telefon 341. — Pašičeva ulica 9 sz. — Interurban telefon 62. — Dombornyomda és vésnői műintézet. Üzleti könyv- és dobozgyár, Litografia, Cinkografia, Vonalzóintézet, Könyvnyomda, Könyvkötészet

T. C. — Van szerencsém tudomására hozni, hogy vállalatomat géppel préselt dobozok gyártásával kibővítettem. — Ezen legmodernebbül berendezett műintézet teljesítőképessége a modern kor oly magas színvonalán áll, hogy ezáltal teljesen szükségtelenné teszi az ezen szakmába vágó munkáknak — mint eddig — külföldről való behozatalát. — Egyben van szerencsém t. c. figyelmét felhívni az 1907 óta fennálló és a legjobb hírnévnek örvendő litographia és könyvnyomdai műintézetemre, üzleti könyv- és dobozgyáramra és a legmodernebbül berendezett vonalzóintézetemre és könyvkötészetemre, mely üzemen az összes vállalt munkákat a modern kor igényeinek megfelelő izléses kivitelben és lehető legjutányosabb áron szállítja. — Cégemet a n. é. közönségnek a következő munkák szállítására ajánlom:

## Dombornyomda és vésnői műintézet

Cimkék, névjegyek, levél-papírok, védjegyek, lera-gasztó cimkék, pecsétnyo-mók, domborsajtók hiva-talok és bankok részére. Minden vésnői munka.

## Lithographia

Egy- és többszínű cimkék, védjegyek, levélpapírok, részvények, betétkönyvec-kék, chequek, plakátok, céglapok és minden mo-dern reklám.

## Üzleti könyvgyár és vonalzóintézet

Mindennemű üzletikönyvek bankok, biztosítótársasá-gok, nagyvállalatok stb. részére a legjobb bekötés-ben. Mindennemű raszterek készítése a legjobb papírból

## Könyvnyomda

a legszebb és legmodernebb nyomtatványok

## Géppel préselt dobozgyár

Szögletes és gömbölyű dobozo-kat gyógyszerárak, drogériák, parfümériák stb. részére minden nagyságban a leggyorsabbal a legfinomabb kivitelig

## Könyvkötészet

Mindennemű könyvköté-szeti munkák készítése

## Cinkografia

mindenféle kliséket

Gyógyszerészdobozokban a szükséglet napról-napra nagyobbodott, de ezek a dobozok eddig csak kézzel és csak jól begyakorolt munkaerőkkel voltak előállíthatók. Érthető tehát a dobozgyáraknak az a törekvése, hogy igyekeztek a kézi géppel pótolni, de ezek a kísérletek nem jártak kellő eredménnyel, a géppel előállított dobozok csak külsőleg hasonli-tottak a kézi géppel előállított dobozokra, de tartósság tekintetében meg se közelítették azokat. A gépmunka tehát sokáig nem jelentett semminemű haladást, hanem csak kísérletezéseket. Németországban és a többi ipari-kultur államokban újabb szabadalmat nyert egy újrendszerű gép, amely az eddigi előállítási módot teljesen új alapokra fektette és a kézi munkát majdnem teljesen kizárja a dobozgyártásból. Az új előállítási módszer sze-rint az ezzel a módszerrel előállított dobozok csak külsőleg hasonlítanak a

kézzel gyártott dobozokhoz, a lényegében azonban teljesen eltérők ettől. Az új módszer szerint a fenék- vagy fedőlap nincs az oldalrészhez ragasztva, hanem abba elválaszthatatlanul beleillesztve. A patentkarima nemcsak kül-sőleg sokkal szebb, hanem az eddigi dobozoknál hasonlatlanul jobb is. Ennek tudható be, hogy az így módon előállított dobozok a legrövidebb idő alatt minden kulturállamban határtalan elterjedést nyertek és minden gyógy-szertár ma már csak ilyen dobozt használ. A dobozok tehát nemcsak kül-sőleg szebbek, mint az eddig előállítottak, hanem annál sokkal tartósabbak is és árak tekintetében hasonlíthatatlanul olcsóbbak. Ezen gépdobozgyárt nagy áldozatok árán beszereztem, különösképen azért, hogy ezúton a gyógy-szertárak, parfümériák, drogériák legkönnyesebb igényeit is kielégíthessem.

Kérem egy próbarendeléssel meggyőződni munkám elsőrendű kiviteléről és áram jutányosságáról.

9226

Teljes tisztelettel **FISCHER ERNŐ**

Varrógépek

„VIKTORIA” nagykereskedés Subotica, Zrinjski trg 2.

Gramofonok. — H. A. Köhler Waffenfabrik special márkája. — A legjobb német gyártmány

COLUMBIA gramofonlemezek vezérképviselése. — Phonophon, gramofonlemez, a legjobb kerékpárgumik, mindennemű alkatrészek nagy raktára

Kereskedők, hangszerészek, mechanikusok kérjék saját érdekükben nagy árjegyzékünket

Kerékpárok



**PALLAS-REKLAM** kizárólagos reklám és plakatirozási vállalat, hirdető iroda  
**SUBOTICA, Paja Kujundžićeva ulica 4. szám. — Telefon 4—47. szám**  
**KOLLEKTIV HIRDETÉSEI:**

**Olcsó pünkösdi divatcipők** eladása megkezdődött **BON-TON** cipőüzletében. Gőzfürdő mellett a régi helyiségben. —

Most nyílt meg!  
**Berkes József**  
 üveg- és porcellán kereskedése  
**SUBOTICA**  
 Zrinjski trg 9. István utca sarok nagy gyűjtőeszközök  
 Üveg és porcellán áruk nagy választékban.  
 Versenyképes árak.  
 Épület üvegozás és 26.5 kőpokerterezés.

**Mérleggyár**  
**J. SEBESTYÉN**  
 Subotica, Pallóki put 154  
 svármányai legőhöltesebbek, versenyképesek!  
 Vállal vasszerkezeti és épületlakatos munkát.

Ha jó, gyors és biztos munkát akar, szerezz be  
**„PATENT PRIMA“**  
**szőlőtermesztő gépet**  
 kezzel könnyen szétszedhető gummi szelepe nincs, javításra nem szorul. 5 évi jótállás  
**M. KOLTER**  
 réz és fémáru kereskedése Subotica, VI., Ciril Metod trg 9. (Nagytemplom és csirkepiac között)

**AMERICAN AUTO**

**WEIGAND & Co.**

**SUBOTICA**

Lincoln Ford Fordson  
 autorizált képviselője  
 Paja Kujundžićeva ul. 4. Telefon 4—47. (Uri kaszinóval szemben)

**Ford**

luxus-, személy-



és teher-

**autók**

**Fordson**



**AUTOGARAGE**

Állandó sofőr tanfolyam, gyakorlati és műszaki kiképzés okl. gépészmérnökök vezetésével.

4583

**LŐSZERSZÁMOKAT BŐRÖNDÖKET NYÁRI BŐRSZANDÁLOKAT** megrendelésre legelőbban készit

**Falkenstein Sándor**  
 Subotica  
 Crnojevićeva ulica 21.  
 Galffy gyógytár  
 Javításokat vidékiek megvárhatják

Jó minőségű **zsebórák** 80— din.-től feljebb kaphatók

**Markovics Ferenc**  
 ékszerésznél Sombor,  
 Kralj Petra ul. 6.

**„ORPHEUS“**  
 zenemű- és hangszerkereskedés  
 Jelašićeva ul. 6.  
 Mindennemű zeneművek, Opera és operettetek zongorakivonatát, iskolák. Zenekari művek nagy választékban, Elsőrangú és kiváló hangszerek. Valódi Pirazzi burok

Mindenkinek érdeke, hogy megtekintse utjonnan bevezetett verseny szabályokat jó minőségű kultúridő szövetekből. Egy selymet férfi öltöny mérték szerint 800 dinár. Egy kamgarn férfi öltöny mérték szerint 950 dinár és így feljebb minden izlőst kielégítő divat szerint. **PÉITS ISTVÁN** szabó  
 Vilsonova ulica 35.

**I. Általános Suboticei Nagyvásár és Kiállítás**

**1925. augusztus 22-től 31-ig.**

Az egész Vajdaság mezőgazdasága és ipara részt vesz, képviselve lesz az S. H. S. állam minden nagyobb gyára, mezőgazdasága és kereskedelme.

**Külföldi importeurök is nagy számban jelennek meg.**

**Kérjen prospektust!**

Vasutakon személy- és áruszállításoknál 50%-os kedvezményt kapnak a résztvevők! Vásári igazolványokat kiad minden S. H. S. Kereskedelmi Kamara és érdekképviselő, külföldieknek minden S. H. S. követség és konzulátus, ahol a vásárra és kiállításra vonatkozó mindenféle felvilágosítást nyújtanak.

**Vásári igazolványok belföldieknek 30 dinár, külföldieknek 80 dinár, vizumdíj 20 dinár.**

A vásár és kiállítás 36.000 négyszög méternyi területen a palicsi ut mentén lesz, zárt és nyílt helyiségekben, amely nagy méreteinél fogva is alkalmas vásár céljaira. Suboticától 20 pernyire van a klimatikus palicsi fürdőhely. Minden kereskedő, mezőgazda és iparos kérjen tehát jelentkezési lapot és küldje el a következő címre:

**I. Általános Suboticei Nagyvásár és Kiállítás Titkársága**

Táíráscím: Izložba — Telefon: 302.

**UJI UJI**  
 Első román—csehszlovák variete társulat  
 Minden este 9 óral kezdettel a „**TRI BRATA**“-ban volt „**Tri Šešira**“-ban nagy variete előadás  
 Kolosszális amerikai műsor  
 Kellemes italok és ételek  
 Kerthelyiség! 4150

**Zongora hangolást**  
 és javítást mérsékelt áron vállal vidéken is. Uj és használt zongora és harmonium állandóan raktáron 3430  
**Krombholz Albert**  
 Subotica, Vilsonova ulica 28.

**BŐRGARNITURÁKAT** kárpitosmunkákat nagy vidéken mint helyben pontosan és olcsón szállít  
**NAGY GYULA**  
 Subotica, Sokolska (Gombkő) u. 7. 3435

**Ékszeres, órák** cigarettatárolók **ridikulók** legelőbban **REPOVICS-nál**  
 Subotica, Aleksandrova ul. Ruff cukorka üzlet mellett Tanone felvétetik.

**Trencsén—Teplicz**  
 Čehoslovakia

Leghatásosabb gyógyszer  
**reuma, csusz és ischiásnál**  
**Ideális tavaszi kurák.**  
 Lakás és teljes ellátás 110 dinártól kezdve.  
 Prospektusokkal és kimerítő információval szolgál az S. H. S. királyság részére  
**MESSINGER SÁNDOR SOMBOR**  
 Pop Dimitrije ulica 3.  
 33%-os vasuti kedvezmény az összes csehszlovák vasutakon.

A legelőbb és legjobb **fűzők** készítését elvállalom, kiváló halasont nélkül, valamint tisztítást, javítást, alakítást  
**Gutal Ferencné, VII. kör, Ostojićeva ul. 29**  
 2629

**DŽAVIĆ MÁRTON**  
 TEMPLOMFESTŐ VÁLLALAT  
 SUBOTICA, SAVE TEKELJE UL. 29.  
 Vállalja templomok átfestését, renoválását, freskók festését és restaurálását valamint szobák művészi festését. A legújabb külföldi mintákra állnak a megrendelőim rendelkezésére.

**Fűzőkülönlegességek**  
 tolett fűzők elsőrendű dráblból már 250 dinártól, a legkényesebb igényeket is kielégítő selyem fűzők legszebb kiviteiben 400 dinártól kezdve  
**DIMITRIJEVIC JULISKA FÜZŐTERME SUBOTICA**  
 Skotus Viator ul. 10

Cipők különlegességek párisi divatlap szerint  
**RÓKA**  
 divat cipészetében  
 Subotica, Pašićeva u. 9.

**Értesítés**

Értesítem a n. é. közönséget, hogy 1925. évi június 5-től kezdődőleg 6 heti időtartamra **női szabászati tanfolyamot** nyitok. Jelentkezés VII. kör Rudics ul. 4.  
**A. Licht**  
 technológiát végzett szabómesternél.  
 3368

**Olcsó és jó PAPANOK** csak Német Margit üzletében kaphatók.  
 Német-trafik  
 3335 Edény-piac



**OLCSÓBB MINT BÁRHOL! ENGLER ALBERT** Harisnya Áruháza **SUBOTICA** Štrossmajerova ul. 8.

Tisztelettel értesítjük nb. ügyfeleinket, hogy gépműhelyünket Željeznička ulica 84. sz. alól a Futaki kapuhoz helyeztük át, ahol

**szivattyú-, motor-, gépgyár- és vasöntődenket megnyitottuk**

és módunkban van nb. ügyfeleinket modernül berendezett gyárunkban a legmagasabb igényeikben is kielégíteni.

Tisztelettel

**Ing. Kovács és Társa Novisad, Futaki kapu**

4652

**39,150.000 dinár**

kerül kisorsolásra az állami osztálysorsjátékon

**50.000**  
nyeremény

400 dinártól 1,500.000 dinárig nyerhet minden résztvevő

**Huzás:**

1925. július 13—14-én, aug. 4—5-én, szept. 3—4-én, okt. 6—7-én és november 2-től 20-áig bezárólag mindennap, az ünnepeket kivéve

Negyed sorsjegy 20 D. Fél sorsjegy 40 D. Egész sorsjegy 80 D.

Sorsjegyek megrendelhetők és kaphatók:

**GYETVAI LAJOS Bačka-Topola**

(és kapható még a Ripczó-trafikban is.) — Csekszámla 55024.

Pénzküldés ingyenes, mert csekszámlámra történik

Az elmúlt huzáson a 400.000 dinárral kihuzott 23051 számú sorsjegy az én sorsjegyeim közül való volt.

4631

**PRIMARIUS**

Gyár, iroda és műszaki osztály:  
Majšanski vinogradi 137. Telefonszám: 885.

## Első Suboticali Vegyészeti Iparművek

„PRIMARIUS“ gyártmányaink felülmulhatatlan minőségben gyártanak, úgymint:

„PRIMARIUS“ padlólemez, higiénikus, könnyen és tisztán kezelhető, legnagyobb strapát álló, nyáron hűvöset, télen pedig meleget tart, a legolcsóbb és a járás rajta kellemes.

„PRIMARIUS“ tűzmentes börtetőlemez a legviharállóbb, legerősebb, legolcsóbb és mindenütt kapható. — Csak

„PRIMARIUS“ márkát fogadjon el!

„PRIMARIUS“ kátránylemezek minden vastagságban.

„PRIMARIUS“ szagtalan, kavicsos vagy sima szigetelőlemez és kátrány szigetelőlemez.

„PRIMARIUS“ kátránytermékeink: karbolineum, kreolin, karbololaj, karbolsav, szurkok. — Továbbá víztől desztillált la sziléziai kőszénkátrány állandóan raktáron.

„PRIMARIUS“ törvényesen bejegyzett tengelyvédjegyű specialis uszó és

„PRIMARIUS“ kocsikenőcs és

„PRIMARIUS“ gépszir. — Minden hordón, dobozon és ládán rajta van a

„PRIMARIUS“ tengely védjegy. — Mindenütt csak ezt vegye, más gyártmányt ne fogadjon el! Műszaki osztályunk vállal

„PRIMARIUS“ lemezzel való fedést, új és régi tetők bevonását és régi zsindelytetők bevonására is a legkitünőbb és ami a fő, a legolcsóbb, sok évekre szóló garanciával. Különleges amerikai rendszerű szigeteléseket is vállalunk. Saját érdekében cselekszik, ha szükségletét csakis

„PRIMARIUS“ gyártmányokból szerzi be.

**EREDETI MWM-BENZ KOMPRESSORNÉLKÜLI DIESELMOTOROK**

5—500 lóerő teljesítményekre **NEHÉZ, KÖZÉPNEHÉZ és KÖNNYŰ KIVITELBEN** a **LEGTÖKÉLETESEBB ÜZEMGÉPEK** villamosművek, malmok, hajók és műhelyek részére

Vezérképvislet: **BARDOŠ i BRACHFELD, NOVISAD** Željeznička ul. 105-107



Lisztos és egyéb **ZSAKOK** új és használt, ma gyári áron alul. **UJ PONYVÁK** ugyancsak gyári áron alul, rendelésre bármely méretben 24 órán belül elkészülnek. **ZSINEGÁRU** Minden minőségben nagyban, gyári árban. **KOMLÓZSINEGEK** és valódi amerikai **SISAL MANILLA**.

Kéveköltöző **SHS** területen legolcsóbban beszerezhető.

# AVRAM SCHIFF

zsák-, ponyva-, zsinagnagykereskedő, ponyva- és zsákkölcsező  
Futoški put 4 **NOVISAD** Telefon 403  
Sürgönycim: **JUTEŠIF.** — **Fiékok:** BEOGRAD, Karadjordjeva ulica 21  
Zagreb, Triest, Budapest, Bécs

Kérjen árajánlatot!

## AZ IDŐ PÉNZ

Vegyen a kerékpárjáró egy **1 1/2 G. ROTH MOTOR** időt és pénzt takarít meg, barmolatossal üzemeltetés Allán óan raktáron van

Ara 3200 dinár

Puch és Stiria kerékpárok állandóan kaphatók részletre is.

**H. A. V. ASTRA**

szivógázmotor és cséplőgép képviselete

Trombitás Antal  
B.-Topola

3470

Nemcsak érdekes megbízható

## UJSÁGOT KAP

hanem

egy **VADONATUJ AUTÓT** vagy **TRAKTORT**

## IS NYERHET

ha május 1-től kezdve félévre előfizet a **BACSMEGYEI NAPLO**-ra  
Előfizetési ár félévre **270 dinár**

Azok, akik nem előfizetők, hanem naponta olvassák a lapot, szintén részt vesznek a sorsolásban, ha április 1-től minden megjelent szám címlapját beküldik a kiadóhivatalba.

## FALAPÁT FAVILLA KASZA

és mindenféle szerszámnyeleket prima bükkfából és nyirfaseprőket nagyban, jutányosan, azonnal, Suboticáról szállít

**MIRKO BECK**

Kuća Liska Bioskop

## Nagy Uarjas A. Rókus

asztalosmester

VI., Vukovićeva ulica 38  
(Csirkepiacnál)

Készít: épület-, portál-, bolti-, irodai berendezést modern, izléses, gazdaságos kivitelben.

Ajánlja saját készítésű kész bútoraít.

Kisebb építkezéshez szükséges ajtók és ablakok mindenkor raktárról kaphatók.

Mérsékelt árainról tessék meggyőződni!

2896

## JÉG

kapható minden mennyiségben a

**Sombori Hengermalom**  
r. t.-nál

(Sombori min na valjke d. d.)  
Szállítható vasuton is.

4260

## Hirdetmény

A Subotici Villamosvasut és Világítási részvénytársaság

közhirre teszi, hogy vásár- és ünnepnapokon az este 11 órakor induló menetrendszerű kocsijáraton kívül este 12 órakor — szükség esetén fél 12-kor is — indul kocsijárat Palics-végállomásraól.

## A Zagrebi

## Hrvatska Industrija Katrana

gyártmányai:

„Ruberoid“ és kátrány fedéllemez  
parafás szigetelőlemez, kőszénkátrány, karbolineum,  
kátrány és kovácsszurok, facement, karbolsav-nyers,  
tovolta-gépszir, kőszénkátrány desztillált és  
közönséges stb., stb.

Képviselet és lerakat:

**Piuković & Comp. Subotica**

Sürgönycim: „Moravia“ — Telefon: 3—32.

4321

## TÜKÖR-

BORITÓ MŰHELY

Toilett, szokrány, kézi, egyszerű és

**CSISZOLT**

tükröket készít, rongált és vakult tükrök

**JAVITÁSÁT** és

**ÜVEGCSISZOLÓ**

munkát vállal mérsékelt áron

**DROBAC SZIMA**

VEL-BECSKEREK

(a szerb templom mellett)

4299

Szép

**BOGNÁRFÁT**

**KÖRIST**

**SZILFÁT**

**TÖLGYFÁT**

**TÜZIFÁT**

azonnal szállíthat

**LAUDSLAU PAPI**

tanagykereskedő

**OSIJEK I.**

Telefon sz. 256

45

Kérjenek ajánlatot és vegyenek  
**Mc. Cormick, Fordson** és  
Körting

## traktorokat

1, 2, 3, 4, 5 vasu ekével  
MÁV gépgyári golyós,  
csapágyas

**cséplőgépeket**

Mc. Cormick 1 1/2, 3 és

6 lóerős

**petróleummotori**

Szabadalmazott

**Dorn törökrostákat**

aratógépeket, manillát,

potrészeket

Eberhardt-féla

ulmi ekákat

Debreceni gépgyári

gazdasági gépet, vetőgépet

Magyarjaro ataki-

táshoz ontvényeket

**Schumacher Rezső**

Stari Beđej

2058

## Irodának

keresünk két-három világos helyiséget lehetőleg emeleten a központban. Cim a kiadóban.

4431

Munkásadó bejelentő-ívek és munkás-adókönyvecskék

a legújabb pénzügyminiszteri rendelet alapján raktárról kaphatók

„MINERVA“ KÖNYVNYOMDA R. T. SUBOTICA